

De pelgrim naar Sion

7 predicaties

van

DS. H. A. Minderman
16 mei 1865- 23 maart 1933

Uitgeverij Den Hertog - Utrecht

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2023

INHOUD

Voorwoord	3
Eerste preek Markus 10:28-30	4
Het zalig genadeloon.	
Tweede preek Markus 13:37	14
Een ernstige vermaning tot waakzaamheid.	
Derde preek Zefanja 3:12	22
Het overblijfsel des Heeren.	
Vierde preek Jesaja 32:2	32
De Veilige Hoeder der Zijnen.	
Vijfde preek Psalm 17:8a	41
Bewaar mij als het zwart des oogappels.	
Zesde preek Psalm 51:8	49
Een inhoudrijk getuigenis van David.	
Zevende preek Zacharia 14:4 en 5	59
De pelgrim naar Sion.	

VOORWOORD

Hendrik Albertus Minderman werd geboren te 's-Gravenhage op 16 mei 1856. Zijn ouders vreesden God en ook Hendrik werd door de Heere op nog jeugdige leeftijd krachtdadig staande gehouden op zijn zondeweg. Het gezin behoorde tot de Christelijke Gereformeerde Kerk.

In die dagen brak de Doleantie uit, met Abraham Kuiper als leider. Een actie werd gevoerd tot samenvoeging van de Christelijke Gereformeerden met de Dolerenden onder de naam Gereformeerde Kerken. Het grootste deel der Christelijke Gereformeerden had daar wel oren naar, maar het andere gedeelte was daar fel op tegen, vooral met het oog op de mede door Kuiper ingevoerde nieuwe beschouwing van het genadeverbond. Deze gingen niet mee en bleven onder de oude naam en met de hun dierbare beschouwing van het genadeverbond voortbestaan.

Ook H. A. Minderman, die zich in Gouda in een lederhandel gevestigd had, bleef met een klein gedeelte van de Christelijke Gereformeerde gemeente standvastig. De predikant en het grootste gedeelte van de gemeente ging met de vereniging mede en dus moest men naar een andere lokaliteit omzien om te vergaderen. H. A. Minderman, als het enig standvastig gebleven kerkenraadslid, werd opgedragen de leesdiensten en catechisaties te verzorgen, en de gemeente bleef groeien.

Van vele kanten werd op ouderling Minderman pressie uitgeoefend zich tot het predikambt op te laten leiden, doch hij bleef hardnekkig weigeren. Hij getuigde: Het is duidelijk Gods hand geweest, die mij in deze zaak gezet heeft en dus zal de Heere mij er zelf uit moeten halen eer ik tot iets anders zou overgaan. En het wonder is geschied. Op ongedachte en onverwachte wijze werd hem zijn bedrijf ontnomen en moest hij zich overgeven. Na volbrachte studie werd hij te Gouda beroepen en in het ambt bevestigd.

In 1895 werd het beroep aangenomen naar Rotterdam, waar ds. Minderman 15 jaren met grote zegen mocht arbeiden. In 1911 vertrok hij, na het aannemen van een beroep vandaar, naar een Nederlandse Gereformeerde gemeente te Grand Rapids, Mich. U.S.A. Deze gemeente was gesticht en opgebouwd door Nederlandse, voornamelijk Zeeuwse emigranten, die de oude waarheid trouw wilden blijven, en die graag in hun eigen taal de Waarheid wilden horen. Hier mocht ds. Minderman tien jaar met grote zegen arbeiden, en zijn daar onverbreekbare geestelijke banden gelegd.

In 1921 werd de reis terug naar het oude vaderland aanvaard, waar de dominee eerst twee jaren de Gereformeerde Gemeente te Dirksland gediend heeft.

In 1923 nam hij de herdersstaf op in zijn laatste gemeente namelijk Lisse. Tot 1933 mocht hij daar ook weer met zegen arbeiden.

Op 23 maart van dat jaar vond dit veelbewogen leven een einde en mocht hij in volle vreugde ingaan in de rust, die er overblijft voor het volk van God.

Het zalig genadeloon.

Lezen: Thessalonicenzen 4

Zingen: Psalm 119:83

Psalm 25:6

Psalm 111:5

Psalm 16:3

“En Petrus begon tot Hem te zeggen: Zie, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd. En Jezus antwoordende, zeide: Voorwaar zeg Ik ulieden: Daar is niemand, die verlaten heeft huis, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers, om Mijnentwil en des Evangelies wil, of hij ontvangt honderdvoud, nu in deze tijd hui zen, en broeders en zusters, en moeders en kinderen, en akkers, met de vervolgingen, en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven.” (Markus 10:28-30)

INLEIDING

Toehoorders.

Onder de vele wijze lessen en vermaningen welke de Geest des Heeren de Evangelist Markus deed optekenen, valt als zeer merkwaardig op, de beschrijving van de ontmoeting van Jezus met de rijke jongeling, waarvan wij het woord onzer overdenking een gezegend vruchtgevolg mogen noemen. Deze ontmoeting vond plaats, toen Jezus zich met Zijn discipelen op de weg naar Jeruzalem bevond. Deze jongeling, volgens de Evangelist Lukas een overste, kwam tot Jezus en voor Hem op de knieën vallend vroeg hij: “Goede Meester wat zal ik doen opdat ik het eeuwige leven hebbe?” Bekommerd over zijn eeuwig zielenheil, kwam deze jongeling tot Jezus (wie hij klaarblijkelijk erkende een Leraar in Israël te zijn) om door Hem onderwezen te worden. Waarin, vraagt ge wellicht. In de weg der zaligheid wellicht? O neen, toehoorders, die meende hij zelf wel te weten. Neen, hetgeen hij wenste te weten en waarin hij van bevoegde zijde begeerde onderricht te worden was, of hij bij het vele door hem reeds betracht, nog meer moest verrichten om van zijn eeuwige zaligheid volkomen verzekerd te zijn. Dat hetgeen hij reeds betracht had, in werkelijkheid zeer veel was, komt duidelijk uit in Jezus' antwoord als Deze hem wijzend op de geboden van de 2^e tafel van de wet des Heeren, toeroept: Wilt ge tot het leven ingaan, onderhoud de geboden. Hierop gaf deze jongeling een antwoord, dat waarlijk een bijzonder getuigenis mag genoemd worden. Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jonkheid af, wat ontbreekt mij dan nog; wat moet ik dan tot mijn zaligheid nog meer doen?

Doch, hoe zeldzaam dit getuigenis ook was, Hij die een Hartenkenner en Nierenproever is, die blikte tot op de bodem van ons bedorven hart en eigengerechtig bedoelen, Hij zag ook hoe deze mens zich voor de eeuwigheid jammerlijk bedroog; hoe al zijn arbeid niets anders was dan een woelen in een verbroken werkverbond, om zodoende de zaligheid niet in de weg van vrije genade, maar in de weg van een vroom doen en laten te verwerven. Vandaar dan ook Jezus' antwoord, dat bedoelt: “Wilt ge door doen en arbeid zalig worden. Meent ge het zo te verwerven, welnu, dan ligt geheel de wet voor uw rekening, om die te onderhouden. En wilt ge hierin volmaaktheid bereiken, verricht dan nog de enige zaak, die u ontbreekt, (en hierin zien wij de bittere proef, waaraan Jezus hem onderwerpt, waarin geheel zijn godsdienst als een nietig en ijdel ding openbaar komt): Ga heen, verkoop alles wat gij hebt en geef het de armen en gij zult een schat in de hemel hebben; en kom herwaarts, neem uw kruis op en volg Mij!”

Op een dusdanige raad, tot zulk een arbeid, zulk doen had echter deze jongeling wel het allerminst gerekend. Veel wilde hij voor de verkrijging van de zekerheid zijner zaligheid verrichten, maar zijn ganse rijkdom de armen te geven; alles wat hij bezat en waarin hij zich verlustigde te verlaten en als een arme kruisdrager Jezus achterna te wandelen, dit ging zijn

krachten ver te boven. “Als hij dit woord hoorde”, zo lezen wij, “ging hij bedroefd heen, want hij had vele goederen.”

Deze jongeling meende al wel voldoende naastenliefde te hebben betracht. Om nu nog alles de armen te geven en zelf arm te worden, dat kon hij niet. Zijn bedroefd heengaan openbaarde hem een mens te zijn, die niet alleen een vreemdeling was van het waarachtige Godsleven, van het hongeren en dorsten naar Jezus’ gerechtigheid, maar ook een overtreder van geheel Gods wet, niettegenstaande hij meende deze van zijn jonkheid af onderhouden te hebben. Geen wonder dat Jezus, waar Hij deze mens bedroefd ziet heengaan, Zich tot Zijn discipelen wendt met het waarschuwendende woord: “Hoe bezwaarlijk zullen degenen, die goed hebben in het Koninkrijk Gods ingaan”, terwijl Hij er aan toevoegt: “het is lichter dat een kemel ga door het oog van een naald, dan dat een rijke inga in het Koninkrijk Gods.” Met deze beeldspraak maakt Christus hier duidelijk, hoe bezwaarlijk, ja onmogelijk het is voor degenen, die op het goed hun betrouwen stellen, of die op hun deugden en plichten steunen, om in te gaan in dat koninkrijk dat alleen toegankelijk is voor een naakte, van alles uitgeschudde, ontledigde zondaar. Ja nog lichter is het voor een bultige kemel, zo wil Jezus hier zeggen, dat hij inga door een voor hem te enge onmogelijke doorgang, het oog van een naald, dan dat een bultige, met een menigte van goede werken beladen Farizeeër zou ingaan in het koninkrijk Gods, waarvan de poort zo nauw en de weg zo eng is, dat er weinigen doorgaan.

Deze verklaring kan door Jezus’ discipelen, met hun aardse Messiasverwachting, waarin zij meenden dat het hen aan geen aardse goederen, ja rijkdommen zou ontbreken, niet worden verstaan. Dit doet hen uitroepen: Als het dan zo is, dat zelfs iemand, die al Gods geboden onderhouden heeft, niet in kan gaan, omdat hij met aardse rijkdommen gezegend, hiervan geen afstand kan doen, dan kunnen wij en alle mensen de hoop om zalig te worden wel opgeven. “Wie toch kan dan zalig worden!”

Op deze uitroep, die niet alleen van blindheid getuigt, maar waarin ook de heimelijke beschuldiging ligt opgesloten, als zou Christus de weg ter zaligheid te nauw en te eng komen voor te stellen, roept Jezus hen tot hun beschaming maar ook vertroosting toe: Bij mensen is dat onmogelijk, doch niet alzo bij God, want bij Hem zijn alle dingen mogelijk! Waar Christus echter tot de rijke jongeling gezegd had, dat men om het Koninkrijk Gods te beërven alles moet verlaten, daar is het de vurige Petrus die hierop zal antwoorden. Hij wendt zich tot Jezus met het getuigenis, dat zij alles verlaten hebben en verlangen te weten hoe het hun nu gaan zal. Zal dat dan alles om niet zijn geweest? Zullen wij dan de schat des eeuwigen levens niet mogen beërven? Zo bedoelt hij te zeggen. En hierop ontvangt Petrus en met hem de andere discipelen een antwoord, dat hem en ons allen een duidelijke verklaring geeft van het zalig genadeloon, dat Christus aan Zijn volk als vrucht van Zijn eigen werk in hun harten, komt te schenken, ja daaraan verbindt. Het zij ons dan vergund naar aanleiding van dit gesprek van Jezus met Zijn discipelen, u heden een ogenblik te mogen bepalen bij hetgeen door Gods volk moet worden verlaten, en bij hetgeen zij daarvoor ontvangen.

Dit leidt ons er toe achtereenvolgens stil te staan bij:

- I Een betekenisvol getuigenis der discipelen,
- II Een verwachtingsvolle vraag daaruit voortvloeiend,
- III Een zielsverblijvend antwoord van de Meester.

Het getuigenis door de vurige Petrus afgelegd, nadat Jezus verklaard had, hoe bezwaarlijk het is voor een aan aardse bezittingen verknocht mens om zalig te worden was een getuigenis, ontsprongen aan een overkropt gemoed en als gegrepen uit het hart zijner medediscipelen, voor wie hij het woord voert, waarom wij hier gevoeglijk kunnen spreken van een getuigenis der discipelen.

Het is voorzeker een getuigenis van zeer diepe betekenis en bevat leerzame lessen voor ons allen, inzonderheid voor ieder van Gods kinderen, hetgeen ons bij nadere beschouwing duidelijk zal worden.

Klaarblijkelijk bedoelt Petrus met deze woorden van de Meester een verklaring te ontvangen, die hun zal doen weten wat hun, nu zij alles verlaten hebben om Hem te volgen, zal toebedacht zijn.

Waar wij, zo bedoelt hij te. Zeggen, alles achtergelaten hebben wat ons tevoren dierbaar was en bond, zal ons dan op dit alles geen genade worden geschonken? Zullen wij, die U gevolgd hebben, Die de waarachtige God en het eeuwige leven zijt, dan ook niet met U mogen ingaan in het eeuwige leven?

Alles hebben wij verlaten om U te volgen, zo verklaart Petrus naar waarheid van zichzelf en zijn medediscipelen. Dit woordje “alles” vertoont ons duidelijk wat er verlaten moet worden, om in waarheid een discipel en volgeling te mogen zijn van die Christus, die de enige weg voor God tot de zondaar, en de enige weg voor de zondaar tot God moet worden genoemd.

Niet een weinig is genoeg. Niet een gedeelte, zoals de rijke jongeling dat wenste, maar alles, niets uitgezonderd, wat ons beletten kan Hem onvoorwaardelijk te volgen. De discipelen hadden toen Jezus hen riep alles verlaten en wat dit was zal ons bij nadere beschouwing duidelijk worden.

Ooh, zo zal menigeen wellicht opmerken, wat zal dat geweest zijn, wat zij hadden vaarwel gezegd. Wanneer wij toch lezen vanwaar Christus Zijn jongeren geroepen had, kan het toch niet zoveel geweest zijn. Voor de rijke jongeling zou het betekend hebben het opgeven van grote rijkdommen, van wellicht een hoge post in de wereld, maar wat moesten deze arme Galileers verlaten? Misschien een oude vissersboot en wat netten? Hoogstens een veracht beroep van tollenaar en een door fatsoenlijke mensen geschuwd tolhuis. Misschien een nederige behuizing en wat schamel huisraad? Maar degenen, die hierover zo licht oordelen en zo geringschattend spreken, zouden wij willen vragen: Geloofst gij niet dat de arme evenzeer gehecht is aan zijn eenvoudige woning, als de rijke aan zijn paleis? Geloofst ge niet, dat er voor hogen en lagen, voor kleinen en groten even dezelfde Almachtige genade nodig is om hen van weinig of veel, van hun tehuis, vrienden of verwanten los te maken, om Jezus te volgen?

Neen geliefden, Christus oordeelt niet zo gering over hetgeen door Zijn discipelen verlaten was. Uit Zijn antwoord aan hen, dat wij straks nader zullen bezien, kunnen wij duidelijk begrijpen, dat hetgeen verlaten was werkelijk door Hem als bijzonder geacht wordt.

Ze hadden toch een thuis verlaten waar zij als ieder mens aan gehecht waren. Betrekkingen en verwanten, waaraan zij met bloedbanden verbonden waren. De vader die hen gegenereerd, en de moeder die hen onder het hart gedragen had. Vrouw, kinderen en akkers. Een beroep dat hun lief was. Dit alles hadden zij, zo ons uit Jezus' antwoord blijkt, om Zijntwil vaarwel gezegd en de rug toegekeerd.

Wanneer wij ons dit alles recht indenken, moeten wij er dan niet van betuigen, dat er toch wel een heel pijnlijke, moeilijke zaak gevorderd wordt van hen, die zalig willen worden en met God in vrede begeren te komen?

Immers, bloedverwanten, betrekkingen, vrienden, vermogen en goederen, hetzij veel of weinig, zijn het niet zo vele draden, die ons arme stofbewoners aan de aarde gekluisterd houden?

Wellicht komt bij velen de vraag op, en verwonderen zou dat ons niet: Is het nu eigenlijk wel zozeer nodig, dit alles te verlaten?

Zeker geliefden, een afdoend antwoord hierop geeft de Heere ons zelf, als Hij ons toeroept: Die niet verlaat vader of moeder, vrouw of kind, huizen en akkers om Mijns Naams wil, kan Mijn discipel niet zijn! Maar, zo vraagt men verder, is zulk een eis eigenlijk niet tegennatuurlijk? Hoe moeten wij dit verstaan? Moet men dan, evenals de kloosterlingen en kluizenaars zijn naaste betrekkingen voor altijd de rug toekeren en zich aan de samenleving onttrekken? Moet men zijn bezittingen dan verachten en alles wat God ons in dit leven schenkt als nutteloos

verwerpen? Moet men dan vrouw en kinderen niet getrouw zijn en met liefde verzorgen? Moet men zijn ouders niet, volgens 's Heeren eigen gebod, achten en liefhebben?

Zo wordt dit verlaten van alles wat het onze is, niet bedoeld, maar het bedoelt dat alles te bezitten als niet bezittende, dat alles beneden Jezus lief te hebben, en Gods gebod meerder te achten dan de goederen der aarde. Het bedoelt Gods Woord meer te beminnen en te gehoorzamen dan vader of moeder, vrouw of kinderen. Ja het bedoelt God voor en boven hen het allereerst en allermeeft lief te hebben, maar nochtans altijd zo, dat het 5^e gebod in acht genomen wordt en wij tevens liefhebbende, zorgzame ouders zijn; goede gehoorzame kinderen ons betonen en ook goede beheerders van hetgeen God ons aan aards bezit heeft believen te schenken. Want niet het bezit van Zijn gaven wordt hier door de Heere veroordeeld, maar die afgodische liefde, welke de mens van nature en ook nog wel na ontvangen genade maar al te veel koestert voor de dingen der aarde. Met dit verlaten bedoelt de Heere niet anders van ons te eisen, dan dat wij los van het stof, ons aan Hem en Zijn dienst alleen gebonden gevoelen, opdat wij door geen schijn bedrogen zullen worden en wij onze zielen met as zullen voeden, maar ons hart zouden leren hechten aan het eeuwig bestendige, en wij alzo het mindere verlaten voor hetgeen het hoogste is en voor ons het hoogste behoort te zijn.

Hoe veelbetekenend dit getuigenis der discipelen: "wij hebben alles verlaten", is, komt ook uit in de daarop volgende woorden "en zijn U gevolgd." U, tot wie Petrus ook eenmaal had betuigd: Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods! Deze hadden de discipelen gevolgd, en voor Hem alles verlaten. Ze waren gevolgd Gods Heilig Kind Jezus, op Wiens dijen geschreven staat: Heere der Heeren en Koning der Koningen. Gevolgd die Christus, van ouds reeds beloofd en door God Zelf tot Koning gezalfd over Sion, de berg Zijner Heiligheid. Ze waren gevolgd Hem Die wij allen, zal het wel zijn voor de eeuwigheid, hebben te volgen. Hem de Zoon van Maria; die verachte, gesmade, gehoonde en bespote Jezus van Nazareth, van Wie Israëls wijzen en Schriftgeleerden verachtelijk vroegen: Kan uit Nazareth iets goeds voortkomen?

Petrus, en met hem de andere discipelen, mochten getuigen, dat zij deze van God gezonden en geschonken Jezus waren gevolgd en ook wij zullen, zal het wel zijn, Hem hebben te volgen en achteraan te kleven, daar er in een andere weg geen zaligheid mogelijk is.

"Wij zijn U gevolgd", getuigen de discipelen. Maar waarin zijn ze Hem gevolgd en zullen ook wij Hem hebben te volgen, zo vraagt gij wellicht, die iets van dat verlaten, om Jezus te volgen, hebt leren kennen. Zal dat mogen zijn in Zijn gangen naar en in het lieflijk Vaderhuis, in het Paradijs van Gods zalige gemeenschap, in Gods Vaderschoot en in de hemel van zaligheid?

O zeker geliefden, daar zal Gods volk Hem eenmaal eeuwig mogen volgen, maar daar zal eerst heel wat aan vooraf gaan. De geschiedenis der discipelen geeft ons dat op treffende wijze te aanschouwen.

Wel mochten ze getuigen zijn van Zijn wonderdaden, van Zijn glorierijke intocht te Jeruzalem, sommigen van hen mochten zelfs Zijn verheerlijking op de berg aanschouwen. Maar meestal ging het volgen door woestijnen en woeste plaatsen; in honger en koude; in bedreiging van hun leven. De meesten van hen zouden om het volgen van de Meester de marteldood moeten sterven, om pas daarna Hem te mogen volgen in de eeuwige gelukzaligheid. Daarom zullen allen, die Hem ook eenmaal daar zullen mogen volgen, Hem eerst hier hebben te volgen door smaad en door hoon van openbare vijanden en valse vrienden; van een wereld die in het boze ligt en van hen die een gedaante van godzaligheid vertonen, maar de kracht ervan hebben verloochend. En, zo vragen wij u wanneer wij de wegen gadeslaan die God met de Zijnen houdt, zien wij dan niet, dat dit het deel is van ieder, die door genade de door zovelen gehate en verachte Jezus van Nazareth mogen volgen? Horen wij dat Christus Zelf Zijn volgers niet toeroepen met de woorden: Ze hebben Mij vervolgd, ze zullen ook u vervolgen. Zal het wel met ons zijn, dan hebben wij Hem te volgen in de weg der wedergeboorte van de kribbe tot het kruis, om deel te hebben aan Zijn vernedering en te komen tot de wederoprichting aller dingen;

tot de wedergeboorte en ingang in het nieuw en hemels koninkrijk van gerechtigheid, genade en waarheid.

Die vernederde Christus hebben wij te volgen door de woestijn der verzoeking; ja zelfs door het donker en bloedig Gethsemané, om daar een plant met Hem te worden in de gelijkmaking Zijns doods en Zijner diepe vernedering. Wij hebben Hem te volgen voor het aangezicht van onrechtvaardige rechters, die ons om Zijns Naams wil komen buiten te werpen.

Wij hebben Hem te volgen die ganse bloedige kruisweg, om daar, beladen met het lichaam der zonden en met de vloeken der wet, ons hoofd te leren buigen en “Amen” te zeggen op het rechterlijke vonnis van de hemelse Rechter. Ja, wij hebben Hem uiteindelijk te volgen in de dood en het graf, om met Hem de dood van een schuldig misdadiger te sterven.

Ziende op dit alles zullen zeker velen hiervan uitroepen: Zulk volgen is toch wel een allerpijnlijkste, schier onmogelijke zaak! Maar toch, hoewel dit zo is, toch leeft er, God zij lof, nog altijd een volk op aarde, die met de discipelen hebben geleerd alles te verlaten om Jezus te volgen, en die, hoe smartelijk hun weg ook moge zijn, niet anders wensen dan Hem ter mogen blijven volgen.

Maar hoe kwamen zij tot dit volgen? Zo vraagt ge wellicht. Hoe kwamen zij er toe met verlaten van alles, de smartelijke weg van Jezus te volgen, in te slaan?

Tot de discipelen had Jezus' machtwoord geklonken: Volg Mij! En al wilde de een eerst zijn vader begraven en had een ander een andere bedenking, op het wederwoord van Christus: “Laat de doden hun doden begraven en volg gij Mij!” verlieten zij alles en volgden Hem.

Zo ook degenen, die Hem heden nog volgen. Hoe zouden zij hier anders toe gekomen zijn, dan doordat God hen te machtig werd, doordat Gods Geest die banden en zelen kwam door te snijden, die koorden verbrak en wist te ontrafelen; die knopen kwam los te maken, die hen aan het zien- en zinlijke, aan de wereld en zonden zo gebonden had gehouden? Ja, waardoor anders dan doordat die Geest des Heeren Heeren hen zo bearbeidde, dat ze er geheel vrijwillig toe kwamen het Lam te volgen waarheen Zijn wijsheid en vrijmacht hen voerde? Die Geest wist hen zelfs zo te bearbeiten, dat ze er hun hoogste roem in leerden stellen deelgenoten te mogen zijn van Jezus' verachting en smaad, waardoor ze met een Mozes leerden betuigen, dat de versmaadheid van Christus hun meerder rijkdom was dan de schatten van Egypte. En zij Paulus' woord tot het hunne maakten: Gewisselijk, ik acht alle dingen schade on drek te zijn om de uitnemendheid der kennis van Christus.

Doch uit dit alles moeten wij niet de gevolgtrekking maken, dat dit volgen steeds en altijd zo gewillig gaat. Dit toch wordt wel eens heel anders ondervonden.

Het gebeurt weleens, dat Gods volk als een Simon van Cyréne gedwongen moet worden Jezus het kruis na te dragen. Er komen weleens tijden, dat zij Jezus al zingende mogen volgen, maar ook andere tijden dat het al klagend en murmurerend geschiedt. Soms gaat het volgen zo traag, zo hortend en stotend. Men schijnt niet te vorderen en de weg valt zo lang, dat de gedachte wel eens bij hen opkomt: Zouden wij maar niet terugkeren? Terwijl er op een andere keer weer zo'n vaart achter zit om er maar spoedig te zijn, dat ze in hun haasten de Meester voorbij lopen.

Vraag Jezus' volgelingen hier maar eens naar, dan zult ge van hen vernemen, dat, als ze in het licht mogen wandelen en de weg effen is, ze wel kunnen zingen, maar als het donker op de weg is en de Heere hen door de diepte leidt, of Hij doet hen, achter Hem aankomend, steile hoogten en bultige bergen bestijgen, dan zouden ze, als er geen genade bij kwam, het niet volhouden, doch zeker voor altijd terug keren.

Ja waarlijk geliefden, alles te verlaten en Jezus te volgen en te blijven volgen, hoe het ook gaan moge, dit kan alleen door Almachtige genade geleerd worden. Hoe groot is het voorrecht dan voor hen, die met de discipelen mogen getuigen: Ziet, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd. Bij tijden en ogenblikken zal dan zeker de vraag wel bij hen opkomen met de discipelen: Wat zal ons dan geworden? Dit leidt er ons als vanzelf toe nog een ogenblik stil te staan bij:

II. Een verwachtingsvolle vraag.

“Wat zal ons dan geworden?” zo vraagt Petrus, namens de overige discipelen, wat in onze tekst wel niet vermeld wordt, doch er volgens Mattheus aan toegevoegd wordt en eigenlijk al in hun getuigenis verborgen ligt en er als vanzelf uit voortvloeien moest.

Wat zal ons dan geworden? Waarom vraagt Petrus dat? Hierom geliefden, omdat Christus zo-even aan de rijke jongeling, die met zijn heengaan betoonde zijn stoffelijk goed meer lief te hebben dan Jezus, had gezegd dat hij geen deel had aan het Koninkrijk Gods. Daarop zegt Petrus, als de mond der discipelen, dat zij alles verlaten hebben, en vraagt hij de Meester wat dat nu voor hen tot gevolg zal hebben. Onwillekeurig vragen wij ons af: Was deze vraag wel op zijn plaats? Het volgen van Jezus is toch geen verdienste, maar dure eis; en is het niet zo, dat Gods kinderen na al hun volgen nog maar onnutte dienstknechten zijn? Hoe kan men dan zo'n vraag stellen, alsof men verwacht daarvoor iets te zullen ontvangen, alsof dit volgen een verdienste is? Toch mogen wij op deze vraag, en dat tot lering en onderwijzing van al Gods kinderen, antwoorden dat, hoewel het waar is, dat 's Heeren gunstgenoten door genade bearbeid worden om Hem belangeloos te volgen, zonder een hemel tot loon te beogen, toch voor hen de vraag geldt of ze dan omtrent het genadeloon Gods gans geen gedachte vormen of verwachting omdragen mogen.

Satan toch heeft al zovelen van Gods begenadigde volk gekweld met de beschuldiging, wanneer ze zagen op de vergelding des loons: Daarom is het u alleen maar te doen. Uw volgen heeft alleen tot doel de hel te ontgaan en de hemel te verwerven. Waardoor zij gaan twifelen en de bange vraag bij hen oprijst: Zou ik wel een volgeling zijn? Bedrieg ik mijzelf niet voor de eeuwigheid?

Daarom moeten wij niet vergeten, dat Gods volk wel degelijk mag, neen moet rekening houden met het loon der genade, dat zij gewis van Godswege hier aanvankelijk en straks eeuwig zullen verkrijgen. Wilt ge hiervoor het bewijs, let er dan slechts op hoe de Heere Zelf Zijn volk lokt en trekt met beloften voor de tijd en voor de eeuwigheid. De kroon der eeuwige zaligheid heeft God Zelf aan het einde der loopbaan voor Zijn volk opgehangen, met het doel hen temeer tot de geestelijke wedloop, tot het volgen achter Jezus te bewegen. Ja, om hem op te beuren en te sterken herinnert de Heere telkens de moedeloze pelgrim op weg naar Sion, aan de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd. Ja zelf roept God hen toe: Die volharden zal tot het einde toe, die zal zalig worden. De vraag der discipelen was dan ook een natuurlijk gevolg van hetgeen hun door de Heere zo vaak geleerd was.

Jezus Zelf veroordeelt met geen enkel woord deze vraag. Het antwoord dat zij daarop ontvangen, leert dat wel anders. Dat antwoord toch overtreft alle verwachtingen der discipelen, en zal dat ook doen voor al degenen, die door genade hebben geleerd Jezus te volgen, en die de vraag der discipelen wel eens in bekommering des harten de Heere voor mogen leggen. Zodat ze wel eens mogen uitroepen, terwijl de wereld zich verbaast en hen medelijdend aanziet, waar zij alle wereldse goeogens de rug toekeren: Weg wereld! Weg schatten! Gij kunt niet bevatten Hoe rijk ik wel ben. 'k Heb alles verloren, maar Jezus verkoren, Wiens eigen ik ben.

Als vanzelf gaan wij daarom een ogenblik stilstaan bij:

III. Het zielsverblijdend antwoord van de Meester.

Volgens onze tekst zegt Jezus: Voorwaar zeg Ik ulieden, er is niemand, die verlaten heeft huis, of broeders, of zusters, of vader of moeder; of vrouw of kinderen; of akkers om Mijnentwil, of des Evangelies wil, of hij ontvangt honderdvoud, nu in deze tijd huizen en broeders en zusters en moeders, en kinderen en akkers, met de vervolgingen, en in de toekomstige eeuw het eeuwige leven. Dit antwoord houdt 's Heeren bevestiging in, dat aardse goederen waren verlaten, en de belofte dat hiervoor tijdelijke en eeuwige zegeningen zouden worden geschonken, en dat honderdvoud. Hoe wonderbaar dit ook klinkt, toch mogen wij er van zeggen, dat dit geheel naar de ervaring is van al Gods levende volk.

Voor die wereldse en vleeselijke blijdschap, die zij door genade de rug hebben mogen toekeren, ontvangen zij honderdvoudige blijdschap, geestelijke en hemelse blijdschap terug, die hen in de zaligste ontroering en vervoering brengt, zodat het hen van de lippen vloeit: Wat blijdschap smaakt mijn ziel, wanneer ik voor U kniel. Ja, wanneer het hun eens mag gebeuren, dat de Heere hen naar het hart komt te spreken, wanneer Hij die zondaar, die erkent en belijdt Gods toorn eeuwig verdiend te hebben, en niet anders meer verwacht dan de dood en de hel, komt toe te roepen: Zie, Ik delg uw zonden uit als een nevel en uw ongerechtigheid als een morgenwolk. Of wanneer Hij, die onze ziel liefheeft, ons in het wijnhuis komt te voeren, dan roept Gods volk wel uit: Lieve Heere! Jaren van leed en verdriet zijn gans vergeten, als wij slechts een ogenblik door Uw armen omhelsd mogen worden en aan Uw boezem mogen rusten, om daar het kloppen van Uw liefdeshart te beluisteren.

Honderdvoud ontvangen ze voor de wereldse rust, die verlaten werd. Ze ontvangen daarvoor terug een vrede, die niet te schatten is; een vrede die alle verstand te boven gaat en harten en zinnen bewaart in Christus Jezus. O, laat de Heere maar eens tot het hart van Zijn kinderen van vrede spreken; laat Hij slechts zeggen: Mijn vrede geef Ik u; Mijn vrede laat Ik u. Laat de Heere slechts dat eeuwig gezegende bloed op hun hart en consciëntie sprengen, dan, ja dan genieten zij vrede met God, vrede met Mozes, vrede zelfs met de stenen des velds en het gedierte des wouds; ja vrede met alles en allen. Waarlijk, dat is honderdvoudige zaligheid.

Huizen hadden de discipelen verlaten, zo ook ieder van 's Heeren volk. Huizen verlieten ze wel om der waarheid wil. Hetzij hun aardse huis, het huis waarin ze zijn groot gebracht; het huis van hun vleeselijke vader of moeder, of het werkhuis van Mozes; en huizen ontvangen zij daarvoor terug. Wat mogen wij daaronder verstaan? Daar is toch vooreerst Gods bedehuis, als de plaats van samenkomst, waar God zo menigmaal hun ziel komt te voeden en te verkwikken. Maar er zijn ook nog andere huizen, die bedoeld worden. Wij denken hier aan die pleisterplaatsen; aan al die huizen en woningen van Gods levende volk, waar men hen zo graag ontvangt. Ook ontvangen ze hier een tehuis in Jezus' gezegende wonden en gerechtigheid; een huis in Gods Vaderhart, waarvan zij, als zij daar gelegerd zijn komen uit te roepen: Hier 't vette van Uw huis gesmaakt, Een volle beek van wellust maakt Hier elk in liefde dronken!

Om straks te ontvangen een eeuwig huis; een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen. Is dat niet een honderdvoud ontvangen?

Soms hebben zij, als de discipelen, om Jezus' wil vleeselijke verwanten de rug moeten toekeren. Ook daarvoor ontvangen zij honderdvoud. Ze ontvangen daarvoor een veel grotere familiekring terug. Broeders ontvangen zij terug.

Wie moeten wij daaronder verstaan? Dat, geliefden, zijn die tollenaars, die begenadigde zondaars, die opgewekte Lazarussen, die tot God bekeerde Saulussen.

Zusters ontvangen zij terug. Dat zijn zij, die met hen onder hetzelfde hart gedragen en door hetzelfde Evangelie geteeld zijn. Dat zijn die dienende Martha's en die aan Jezus' voeten zittende Maria's; die wenende en straks aanbeddende Maria Magdalena's.

Ook moeders, zegt Jezus, zullen zij terug ontvangen. Dat zijn die zo zeldzaam voorkomende voedstervrouwen in Israël. Geestelijke moeders, die er zo bijzonder slag van hebben om de kleinen in de genade te onderwijzen, om hen tot Jezus te brengen. Dat zijn die geestelijke Naomi's, die de Ruths die hen aanhangen zo heerlijk weten te onderwijzen en ze met Boaz in aanraking brengen. Ook kinderen krijgen ze terug voor hun kinderen, en wel geestelijke kinderen, die ze door voorbeeld en vermaning voor Jezus hebben gewonnen.

De geestelijke verwantschap van deze familie is van die aard, dat de innige betrekking, die ze op elkander hebben, de natuurlijke bloedverwanten soms in toorn doet ontsteken en hen het verwijt doet horen: Ge voelt meer voor dat volk, dan voor uw eigen huisgenoten! Wij gelijken wel vreemden voor U! En als ze eerlijk zijn, zullen ze wel eens moeten bekennen, dat dat verwijt een kern van waarheid inhoudt, doch niet in die zin als het bedoeld wordt. De banden toch, die deze familie aan elkander verbindt, staan geheel apart van die hen met hun natuurlijke

verwanten bindt. Het zijn geestelijke banden, die alleen Gods kinderen onderling aan elkander verbinden; die bijzondere banden waarvan Vader Groenewegen zo vervuld was, dat hij er van kwam te dichten:

't Zijn de kind'ren van mijn Vader

En van't zelfde huisgezin.

Wij bestaan elkander nader

Dan de band van aardse min.

Boven dit alles spreekt Jezus ook nog van akkers die zij, die akkers verlieten om Zijns Naams wil, zullen ontvangen. Ons dunkt, in de natuurlijke zin kunnen wij dit zo verstaan, dat God hun voedsel schenkt en al wat zij verder voor hun tijdelijk leven nodig hebben. Dat hun brood zeker en hun water gewis zal zijn, ook waar hun de staf des broods om Zijns Naams of des Evangelies wil gebroken zou worden, zodat ze voor gebrek gevrijwaard zullen zijn en daartegen bij God geassureerd zijn. Maar evenzeer kunnen wij dit "akkers ontvangen", ook geestelijk verstaan. Dat betekent dan, dat de Heere hen leidt op de akker van Zijn woord, om hen door de vruchten van die akker te voeden namelijk met Zijn beloften en met Jezus' kruis en zoenverdienste. Is dat niet honderdvoud? En dat alles ontvangen zij met de vervolgingen, zoals Jezus tot de discipelen zegt.

"Met de vervolgingen." Dit kunnen wij tweeledig opvatten. Men kan het verstaan als samengaande met de vervolgingen, of dat al deze weldaden hen zouden geworden, niet-tegenstaande de vorst der duisternis alles inspant om, kon het zijn, het te beletten.

Hebben wij teveel gezegd geliefden, als wij het antwoord van de Meester op de vraag der discipelen zielsverblijdend van inhoud noemden? En boven alles wat Hij hen voorhoudt, dat zij voor hun volgen van Hem honderdvoud in deze tijd zullen terug ontvangen, voegt Hij er ook nog aan toe (en dit is zeker wel het allerbeste, het onuitsprekelijk zaligste wat hun zou kunnen geworden): "En in de toekomstige eeuw het eeuwige leven."

O, geliefden, wat houdt deze toezegging wel in? Op niets minder wijst het deze arme discipelen en al Gods kinderen, dan op de zo heerlijke verlossing van de dood en de hel, en van de vreselijke gevolgen daaraan verbonden. Hoe moet het de discipelen toch te moede geweest zijn, toen zij in stille verwachting aan Jezus' lippen hingen om deze zielsverblijdende woorden te horen. Denk het toch eens in, wat dit antwoord voor de Zijnen inhoudt. Ziet Gods volk er toch op, wat zij door hun bondsbreuk en afval zich waardig gemaakt hebben, dan moeten ze erkennen niet anders dan rechtvaardig de dood onderworpen te zijn. En waarlijk, de eeuwige dood zou hun deel geworden zijn, als Christus Zijn volk niet van die dood der zonden en Godsverlating voor eeuwig had verlost, toen Hij, als een slachtoffer voor hun zonden, in hun plaats op Golgotha's kruis daalde in de hel en de dood. Van die ontzaggelijke dood met zijn bittere gevolgen, van dat nare verderf, heeft Christus persoonlijk in de ure der wedergeboorte en in de ure der rechtvaardiging, allen verlost die Hem door genade leerden volgen. Daarom kon Christus nu ook met het volste recht Zijn discipelen, en met hen al de Zijnen, die van nature rechtvaardig de eeuwige dood verdiend hadden, toeroepen: "En in de toekomstige eeuw het eeuwige leven." Kunt ge u zielsverblijdender boodschap indenken, zuchters in ons midden, die zo vaak moeten klagen: Heere, wat zal ons nog geworden?

Dit zielsverblijdend antwoord van Christus wijst in deze laatste woorden ook op een heerlijk bezit, namelijk van "het leven." En wat wil dit zeggen? Niet anders, dan een leven dat worstelt met de dood. Het wil zeggen, dat leven te bezitten, dat hongert en dorst naar de vrede met God. Ja, een leven dat ademt in Gods gemeenschap en dat bij ogenblikken mag proeven en smaken, dat God goed en gaarne vergevend is.

Bovendien is hier sprake van "het eeuwige leven," en dit maakt hetgeen Jezus' discipelen wordt toegezegd nog te wonderbaarder, want wat omvat dat wel? Immers, het omvat een levende Christus. Het omvat een hemd van zaligheid. Ja, het omvat God Zelf met al wat Hij is en bezit.

Het zegt een leven te bezitten, dat voortduurt tot in de zalige eeuwigheid, om daar zonder ophouden met al de verlost en voor de troon God Drieenig te dienen en te genieten.

Moet het ons verwonderen geliefden, dat een Paulus, daarop ziende, in zalige blijdschap des harten moest getuigen: “Ik houd het daarvoor, dat het lijden van deze tegenwoordige tijd niet is te waarden tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden?” Want, wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en in geen mensenhart is opgeklommen, heeft God geopenbaard degenen die Hem liefhebben.

Verliet Christus eenmaal alles, wat zo ontzaglijk veel was, om zo weinig te kopen, hoe gering is het wat wij moeten verlaten om zo oneindig veel te verkrijgen! Honderdvoud zullen dezulken ontvangen, zo klinkt het uit de mond van Hem, die dat alles verwierf. Is dat niet zielsverblijdend? Mocht nu bij iemand de vraag nog oprijzen naar de zekerheid van dit loon der genade, of de verkrijging van dit alles wel vaststaat. Deze zouden wij willen vragen: Hebt ge wel gelet op Degene, Die het Zijn discipelen verklaart? Deze is toch de getrouwe en waarachtige Getuige, die, wat Hij toezegt, ook zeker zal doen komen.

In Zijn antwoord aan de discipelen bevestigt Hij, hetgeen Hij hun toezegt, bovendien nog met een dure eed, als het heet: “Voorwaar zeg Ik U lieden.” En is niet alles in Hem, die de waarachtige God en het eeuwige leven is “Ja en Amen”?

Hierop ziende moeten wij van harte instemmen met het lied van de dichter:

’t Is trouw al wat Hij ooit beval
Het staat op recht en waarheid pal
Als op onwrik’bre steunpilaren.
Hij is het, Die verlossing zond
Aan al Zijn volk, Hij zal ’t verbond
Met hen in eeuwigheid bewaren.

TOEPASSING

“Ziet wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd.” Dit is het getuigenis der discipelen. Wij vragen u, medereiziger naar de eeuwigheid, is dat ook het uwe reeds? Kunt ook gij getuigen om ’s Heeren wil de zonde en wereld de rug te hebben toegekeerd? Is alles dat buiten God ligt en tegen Zijn woord en ordinantiën strijdt, u reeds de dood geworden? Dit zal toch gekend moeten worden, eer ge in waarheid een volgeling van Jezus kunt worden.

Wij leggen de vraag aan uw hart en consciëntie voor, daar het op een eeuwigheid aangaat. Wie zijt gij volgende? Er zijn slechts twee wegen. Op de ene weg volgen wij satan en zonde, op de andere de door de wereld verachte en gesmade Jezus, Die getuigen kan: “Ik geef mijn volgers het eeuwige leven.” Onderzoek u dus nauw, ja zeer nauw. Reis toch niet op een “misschien” de eindeloze eeuwigheid tegen. Wanneer wij ons eigen hart onderzoeken, dan vinden wij wel uit, waar onze begeerten heengaan. Of het naar de wereld is, of een begeerte om met verfoeiing van onszelf Hem te mogen volgen, Die het dienen zo waard is, en Die de enige weg is om met God in vrede te komen. Zo dit laatste niet uw begeerte is, dan bevindt ge u op een gevaarlijke weg, en wij vragen u: Is dit vluchtig voorbijgaande leven nu wel waard om het te besteden in dienst van een wereld, die met al haar begeerlijkheden snel voorbijgaat en uw ziel ledig laat?

Nog is het tijd. Nog geeft de Heere u een tijd der genade. Nog moogt ge verkeren onder de prediking des Woords, onder Gods roepstemmen. Ledere prediking, ook de prediking dezer ure, is een roepstem; en iedere roepstem, die God u doet horen is een prediking, dat God geen lust heeft in uw dood, maar in uw behoud en zaligheid. Geve God u genade, dat ge acht mocht leren geven op deze roepstemmen eer het te laat is en ze eeuwig tegen u zouden getuigen!

Gij die meent te kunnen getuigen een volgeling van Jezus te zijn omdat ge op een vrome levenswandel, op een leven van deugd en plicht kunt wijzen en met de rijke jongeling durft zeggen: Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jonkheid af. Ach geliefden, hoewel een deugdzzaam leven verre te prijzen is boven een leven in de zonde, toch geldt dit slechts voor de

tijd en maakt het geen volgeling van Jezus, zoals ook de rijke jongeling te zien gaf, die bedroefd heen ging. Neen geliefden, om een volgeling van Jezus in waarheid te worden, kunnen geen deugden of plichten of vrome levenswandel baten, doch dan zal alles, ook dat, verlaten moeten worden. Daartoe is nodig wedergeboorte, hartveranderende genade. Storte God daartoe door genade Zijn Geest in uw harten uit!

Volk des Heeren, zegt ons: Hebt ge alles verlaten om Jezus te volgen? Wij vragen u niet alleen, is de wereld en de zonde u de dood geworden, maar hebt ge ook leren verlaten het huis van uw godsdienst, het akkerwerk van uw bevindelijk leven, om alleen die Christus te volgen, ook als Hij u leidt naar de plaats des gericht; ook daar waar Hij u voert door donkere diepten van zelfverlies en veroordeling? O, volk, schenke God u genade, om toch alles schade en drek te leren achten om de uitnemendheid der kennis van Christus. Gewis, waar ge om Jezus' wil alles, ook uw eigen leven, leert vaarwel zeggen om het Zijne te gewinnen, daar zult ge straks mogen ervaren, hoe Hij u om Zijns Naams en om Zijns werks wil, honderdvoudig zal wedergeven.

En gij, die met Petrus moogt getuigen: Ziet wij hebben alles verlaten, en vragen moogt: Wat zal ons dan geworden? Hoort tot uw vertroosting en zaligheid het woord des Heeren, dat u toeroept: "Ik geef Mijn schapen het eeuwige leven en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal ze uit Mijn hand rukken." Amen.

Een ernstige vermaning tot waakzaamheid

Lezen: Markus 13

Zingen: Psalm 89:7

Psalm 121:1, 2 en 3

Psalm 118:3

Psalm 17:4

“En hetgeen Ik u zeg, dot zeg Ik allen: Waakt!” (Markus 13:37)

INLEIDING

Het u voorgelezen hoofdstuk, geliefde toehoorders, waaruit wij voor deze ure de stof onzer overdenking hebben gekozen, verplaatst ons in een der laatste perioden van Jezus' omwandeling op aarde. Bij een gelegenheid waar Jezus met enige Zijner discipelen de tempel was verlatende, om Zich op weg te begeven naar de Olijfberg. Het was bij deze gelegenheid, dat de discipelen Hem opmerkzaam maakten op de hechtheid, de schoonheid en heerlijkheid van deze tweede tempel, met de woorden: Meester, zie toch hoedanige stenen en hoedanige gebouwen! Zij dachten hierbij aan de verschillende malen, dat Jezus hen van de verwoesting van stad en tempel had gesproken en ook aan die ure, dat Jezus, sprekend tot de Farizeeërs en Schriftgeleerden, na een veelvoudig wee over hen uitgeroepen te hebben, hen ten laatste had toegeroepen, als wijzend op stad en tempel, de trots en glorie van iedere ware Israëliet: Jeruzalem, Jeruzalem! gij die de profeten doodt en stenigt, die tot u gezonden zijn. Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen bijeen willen vergaderen, gelijk een hen haar kiekens, maar gijlieden hebt niet gewild. Ziet uw huis worde u woest gelaten. Nog onder de indruk van deze woorden, wijzen de discipelen Jezus op deze door Hem ter verwoesting voorspelde gebouwen. Doch Jezus, hoezeer beseffend dat Zijn jongeren door Zijn woorden opnieuw beroerd zouden worden, kon niet anders dan herhalen het oordeel over dit alles namelijk dat er geen steen op de andere gelaten zou worden, die niet afgebroken zou worden.

Hierna, Jezus met Zijn jongeren de Olijfberg bereikend en daar gezeten zijnde met het oog op Jeruzalem, werd door één der discipelen de vraag Hem voorgelegd, wanneer deze voorspelde dingen geschieden zouden. Wanneer dus het tijdstip daar zou zijn, dat God gericht zou oefenen over een land en volk, dat weigerde voor de door Hem gezonden Christus te buigen. Wanneer het dus ook zou zijn, dat de Heere oordelen zou, niet alleen over Israëls bondsnatie, maar, zoals de profetie ook duidelijk te verstaan geeft, over alle volkeren der aarde; als de maat der ongerechtigheid vol zou zijn en de tijd der genade zou voorbij zijn gegaan.

Op deze vraag der discipelen geeft Jezus geen rechtstreeks antwoord, maar wel wijst Hij hen op de gebeurtenissen, op de bange tijden, die aan de uiteindelijke verwoesting vooraf zouden gaan en waarop gelet moest worden. Met heilige ernst en getrouwheid wijst Jezus er Zijn discipelen op, wetend aan welke gevaren zij in die dagen na Zijn heengaan zouden blootstaan, toch zonder ophouden waakzaam te zijn, opdat de vijand hen niet onverhoeds zou overvallen. Hij waarschuwt voor de valse Christussen, die roepend: “Hier is de Christus en daar is Hij,” en met het doen van tekenen en wonderen, in de komende dagen zouden trachten om, indien het mogelijk ware, zelfs de uitverkorenen te verleiden. Geloof ze niet! roept Christus hun toe.

Tot die bange tijden, die de uiteindelijke verwoesting zouden vooraf gaan, behoorden ook, volgens Jezus voorspelling, oorlogen en geruchten van oorlogen; opstand van het ene volk tegen het andere; hongersnoden en pestilentiën, waarop toch nog het einde niet zou volgen.

Op dit alles ziende, geliefden, kunnen wij niet nalaten ons af te vragen: Leven wij niet onder deze voorspelde oordelen? Wij weten het, het oordeel over Israëls' bondsnatie, over Jeruzalems stad en tempel is gekomen, maar de profetie is een voortgaande; voortgaande om vervuld te worden. Leven wij niet onder oorlogen en geruchten van oorlogen? Staat het ene volk niet op

tegen het andere? Zijn er geen hongersnoden en pestilentiën op de aarde? Veel van Jezus' profetieën is vervuld, en ieder woord daarvan zal voortgaan vervuld te worden tot de maat der ongerechtigheid vol zal zijn, en God zal oordelen door de Man door Hem daartoe gesteld.

Valse christussen, steken ze ook in onze dagen de kop niet op? Hierbij denken wij niet aan Godloochenaars en verwerpers van Christus, maar aan die geest der oppervlakkigheid; aan die Geest der dwalingen van zovelen, die van een woelen en werken in een verbroken werkverbond hun christus (doch een valse) komen te maken; die menen, dat het Koninkrijk Gods voor een handvol godsdienst, voor een zogenaamde zuivere belijdenis of sierlijke wandel te koop zou zijn, en daarin door hun geestelijke leiders worden opgebouwd. Tegen deze geesten, als zovele valse Christussen, die met hun geroep: Ziet, hier is de Christus en ziet, daar is Hij, waarschuwt Jezus ook in onze dagen: "Geloof ze niet!"

In het verdere van ons hoofdstuk beantwoordt Jezus ook nog de vraag der discipelen naar de tijden waarin deze dingen zouden geschieden. Hij zegt hiervan dat dat noch bij de Engelen, noch bij de Zoon des mensen bekend is, doch bij de Vader alleen. Hij wekt hen nogmaals op op de tekenen der tijden te letten en waakzaam te zijn. In verband hiermee stelt Hij hen voor de vijgenboom, die, als zijn takken teder worden en de bladeren uitspruiten, het teken is, dat de zomer nabij is. Zo ook wijzen de tekenen der tijden er ons op, dat Christus op komst is. Weest dan waakzaam, zo roept Jezus ons toe, dat ge niet slapend gevonden zal worden, want ge weet niet in welke ure de Zoon des mensen komen zal, of des avonds laat, of ter middernacht, of in de morgenstond, of met het hanengekraai. Daarom, zo eindigt Jezus Zijn rede: "Wat Ik u zeg, dat zeg Ik allen: waakt!" Het zijn deze voor ons allen zo belangrijke woorden, toehoorders, welke wij deze ure met elkander nader wensen te beschouwen, en wel als: Een ernstige vermaning tot waakzaamheid. Wij hopen u te kunnen wijzen:

- I. Op de diepe betekenis dezer vermaning,
  - II. Op de hoge noodzaak deze te beoefenen,
  - III. Op het zalige profijt hieraan verbonden.
- "En hetgeen Ik u zeg, dat zeg Ik allen, waakt!"

Deze woorden, geliefde toehoorders, vormden het slot van een aangrijpend gesprek, eenmaal door Jezus met enige Zijner discipelen daar op de Olijfberg gezeten, gevoerd. Een onderhoud, waarin Hij Zijn jongeren veel had onthuld van hetgeen de toekomst nu nog in haar schoot verborgen hield. Profetieën, die spraken van de vreselijke oordelen, die Israëls bondsnatie om hun Gods- en Christusverwerping zouden overkomen. Van de verwoesting van stad en tempel, en de bange tijden en rampen, die voor de uiteindelijke verwoesting over het oude bondsvolk en over de gehele wereld zouden komen, wanneer de maat der ongerechtigheid vol, en de genadetijd voorbij zou zijn gegaan. Na het einde van deze onthullingen klinkt de krachtige vermaning: *En hetgeen Ik u zeg, dat zeg Ik allen, waakt!*

Van hoe diepe zin en betekenis zijn deze woorden. Van de grootste betekenis worden ze, als wij er op letten door wie ze werden gesproken. Hoeveel betekenis hechten wij soms aan voorspellingen of waarschuwingen door de groten of voornamen dezer aarde gesproken, maar als dan die woorden later blijken ijdel geklap te zijn geweest, waar blijft dan hun betekenis? Ze worden weldra vergeten, om nooit meer gedacht te worden. Niet alzo onze tekstwoorden. Deze toch werden gesproken door Een, Wiens woorden waarachtig zijn, waarvan nooit een letter of tittel op de aarde zal vallen, Wiens woorden tijd en eeuwigheid verduren.

Van hoe diepe zin worden de woorden van onze tekst, als wij bedenken, dat ze gesproken worden door Jezus de eeuwig Levende; de van God gezalfde Profeet, Priester en Koning; door Hem, die gekomen was in de volheid des tijds om de verborgen raad Gods over enkelen van Adams gevallen geslacht alom bekend te maken. Die Jezus, die van God gezonden was om te verbinden gebrokenen van hart, om de gevangenen vrijheid uit te roepen en de gebondenen

opening der gevangenis; om uit te roepen het jaar van het welbehagen des Heeren en de dag der wrake onzes Gods.

Hij die hier zo ernstig en dringend opwekt tot waken en nuchter zijn, is die Christus, die als de waarachtige God en het eeuwige leven slechts spreekt en het is er, gebiedt en het staat er. Die slechts tot de zee behoeft te spreken om de stormen te doen stillen, slechts tot een gestorven Lazarus behoeft te roepen: “Kom uit” om het graf zijn prooi te doen opgeven. Ja, die Jezus, die met het innigst mededogen over de ellendigen zijns volks vervuld, het land doorging, genezende allen die kwalijk gesteld waren.

Hij, die met onze tekstwoorden Zijn discipelen zulk een kostelijke erfenis vermaakt, het is dezelfde Christus, die gereed stond in de plaats van Zijn schuldige volk Zijn ziel uit te storten in de dood, om met een offerande in eeuwigheid te volmaken degenen die geheiligd worden. Van Wie de bruidskerk van ouds reeds had uitgeroepen: Al wat aan Hem is is gans begerlijk! Zulk een is mijn Liefste, zulk een is mijn vriend, gij dochteren van Jeruzalem! Hij, naar Wiens bezit en gemeenschap Gods bekommerde volk vanouds en van heden reikhalzend uitziende met David wel smeken: Zeg Gij tot mijn ziel, Ik ben uw heil alleen.

Ach, toehoorders, wij mogen dan trachten u enigszins Hem voor te stellen, die eenmaal deze betekenisvolle woorden tot Zijn discipelen sprak. Wij moeten hier uitroepen: Welke tong, welke pen zou in staat zijn deze Jezus naar waarde te beschrijven. Nog groter, nog dieper van betekenis worden deze woorden als wij ons afvragen: Wat was de oorzaak, dat zij gesproken moesten worden? Wat dreef Jezus tot deze vermaning? Op alle vragen hierover, toehoorders, is maar één antwoord: Liefde, oneindige nooit te doorgronden liefde tot de Zijnen bewoog Hem. Jezus, als de Alwetende, wist aan welke gevaren en dreigingen Zijn discipelen na Zijn heengaan, zouden blootstaan. Hij wist hoe zij als schapen zonder herder te-midden van grijpende wolven zouden verkeren. Hoe zij zouden overgeleverd worden in de handen der vijanden. Hoe zij geslagen en voor koningen en stadhouders gesteld zouden worden. “Om Mijnentwil, hun tot een getuigenis,” voegt Jezus er aan toe. Ja Jezus’ oog, doorborend de nevelen der toekomst, zag hoe er voor de ganse kerk des Heeren donkere wolven zich zouden samenpakken en daarop ziende dringt de liefde Hem hen daarvoor te waarschuwen, opdat zij niet on-gewaarschuwd en ongewapend de strijd zouden tegengaan. Hij wenste niet, dat ze onwetend zouden blijven van de oordelen, die Israëls bondsnatie en ook henzelf zouden overkomen, Hij wilde niet dat hen dat onvoorbereid zou overvallen, door zorgeloosheid en slaperigheid, die hen een gemakkelijke prooi voor de vijand zou doen zijn. Vandaar Zijn oproep tot waakzaamheid. En niet alleen roept Jezus op tot waakzaamheid, omdat Hij de gevaren en vijanden die hen bedreigden, zo goed kende, maar ook omdat Hij zo goed wist wie zij in zichzelf waren. Hij toch, die het hart vormt en kan doorgronden, Hij wist maar al te wel hoe Zijn discipelen een hart omdroegen, dat gedurig zou trachten hen terzijde af te trekken. Een hart dat hen er telkens toe zou aandrijven de eerste en de grootste te willen zijn; om hen straks weer van slaafse vrees te doen beven en sidderen. Ja, Jezus wist ook hoe zwak van moed en klein van krachten Zijn discipelen in zichzelf waren, hoe hun geloof en hun hoop zo spoedig zouden bezwijken, hoe de liefde, die een Petrus meende, meer dan de andere discipelen te bezitten, straks een rietstaf zou blijken te zijn, die hem de hand zou doorboren.

Jezus wist, dat, als straks de Herder zou worden geslagen, de schapen her- en derwaarts zouden verstrooid worden en zij Hem allen zouden verlaten. Hij wist hoe een Petrus Hem straks tot driemaal toe zou verloochenen. En hen zo kennende in al hun zwakheid, wilde Hij hun een wapen in handen geven, een wapen tegen zichzelf en tegen de gevaren, die zij het hoofd zouden moeten bieden, in de vermaning: *En wat Ik u zeg, dat zeg Ik allen, waakt!* En was deze vermaning niet het juiste woord op de juiste tijd en plaats? Hen beter kennende dan zij zichzelf kenden, wist Jezus ook beter dan zij het zelf wisten, wat zij in alle omstandigheden van het leven van node hadden.

Niet alleen waren deze woorden gericht tot de discipelen daar op de Olijfberg, maar als vanzelf ook tot de ganse kerk van alle tijden en eeuwen.

Ach, toehoorders, wie zal het zeggen hoevelen van Gods kinderen door deze woorden zijn opgewekt tot waakzaamheid in bange en benarde tijden.

Dit “waakt” is dan ook gericht tot allen, die uit de doodslaap der zonden werden opgewekt, om te worden overgebracht in het leven der genade.

Met deze vermaning verklaart Jezus zo duidelijk, dat Hij elk van Zijn kinderen volkomen kent. Daarom kunnen zij Hem ook nooit tegenvallen, al vallen zij zichzelf gedurig tegen.

Ja, het waren niet alleen zijn jongeren, daar op de Olijfberg die door Jezus tot waakzaamheid werden opgewekt, ziende de gevaren, die hen bedreigden, maar deze waarschuwing was ook gericht tot geheel Zijn gekochte kudde, tot allen die Hem van de Vader gegeven zijn.

Zijn alziend oog ziet toch door de nevelen der toekomst reeds de van bloed druipende moordschavotten, de rokende brandstapels, voor Zijn volgelingen opgericht Hij ziet ook reeds de nog veel gevaarlijker valse leringen en ketterijen, die straks Gods kerk zullen overspoelen, en haar als met totale ondergang bedreigen. Daarom roept Jezus dan ook Zijn ganse kerk van alle tijden en eeuwen toe: *En hetgeen Ik u zeg, dat zeg Ik allen, waakt!*

Deze vermaning is een voortgaande. Ze was niet alleen geldend in het Apostolisch tijdvak, in de dagen der Hervorming of in de eeuwen daarna volgend. Ook in onze dagen moet deze vermaning wel met heilige ernst beluisterd en ter harte genomen worden door ieder van Gods kinderen. Ja, tot aan het naderend einde, volk van God, blijft deze waarschuwing van Hem, die u liefheeft met een eeuwige liefde, u tot uw behoud en zaligheid steeds tegenklinken: En hetgeen Ik u zeg, dat zeg Ik allen, waakt!

Na u dan zo duidelijk mogelijk gewezen te hebben op de grote betekenis van de vermaning in onze tekstwoorden vervat, laten wij u nog mogen wijzen op

II. De hoge noodzaak deze vermaning te beoefenen.

Mocht ge vragen, voor wie dit beoefenen noodzakelijk is, dan mogen wij u antwoorden: Dit beoefenen is noodzakelijk voor ons allen, wie en wat wij ook zijn mogen, met het oog op de kortstondigheid van het leven en het gevaar, dat de dood onverwacht ons venster kan binnenklimmen. En wat zal het dan zijn, als niet gewaakt is, en wij op het tot ons gebrachte Evangelie der genade geen acht geslagen hebben. Doch komt deze roepstem in algemene zin tot ieder, die onder het Evangelie leeft, in bijzondere zin is Jezus' vermaning gericht tot hen, die door de Geest zijn wedergeboren, die, of ze het zich dan bewust of nog onbewust zijn, het eigendom zijn geworden van Hem, Die hen Gode kocht met Zijn bloed. Het zijn dus Gods kinderen, tot wie de dringende roep tot waakzaamheid gericht is en voor wie het zo noodzakelijk is ze niet ter zijde te leggen, doch gedurig te beoefenen! Wij vragen ons hier vanzelf af, wat is nu deze beoefening? Waarin bestaat dat waken? Waarover en waartegen moet gewaakt worden? Bestaat dit beoefenen soms hierin, ons steeds meer en meer te bekwamen in het stelling nemen in verschillende leergeschillen en daarover zo echt zuiver te kunnen twisten? Of moeten wij ten zeerste waakzaam zijn, dat ons toch geen der gebreken van anderen ontgaan, zodat wij hen met heilige ernst kunnen berispen? Of moeten wij anderen bewaken en er op letten of zij wel zo goed bekeerd zijn, als wij menen dat het behoort te zijn? O, neen geliefden. Dit is niet het waken dat bedoeld wordt. Neen, dit soort waken is het waken van de blinde en eigengerechte Farizeeër, die in zijn hoogmoed zoekt naar redenen om anderen te verwerpen en zichzelf daartegenover zalig te prijzen.

Dit waken waartoe Jezus aandringt, bedoelt ook niet het aankweken van vaardigheid om onze ondeugden te verbergen, ook niet in het voorzichtig verbergen van onze leegheid, of een zeker soort van godzaligheid te vertonen, doch waarvan de kracht is verloochend. Want dit soort waken moeten wij helaas noemen: het waken van de huichelaar. Al dit waken, dat wij u noemden, is het tegenovergestelde van het waken door Jezus bedoeld. Neen, het ware waken,

waarvan onze tekst spreekt, is een beoefening van waken in het gebed. Een geestelijk waken dus. Een gedurig op onze wachttorens te staan, om in dadelijke afhankelijkheid van de Heere, in ootmoedige en kinderlijke vreze te luisteren naar de onderwijzingen des Heiligen Geestes.

Het beoefenen van de ware waakzaamheid waartoe Jezus opwekt, bestaat ook hierin, met afzien van onszelf en van alles wat geen God en Christus is, bij de Heere te schuilen. Het wil zeggen eigen zin en wil te verloochenen en gedurig te vragen: Heere wat wilt Gij, dat ik doen zal? Het bedoelt los van het stof aan de hemel te hangen. Het wil ook zeggen de Heere gedurig achteraan te kleven en met lot en weg zich Hem over te geven, om alzo onze kracht en sterkte niet in onszelf te zoeken, maar ons door het geloof vast te grijpen aan Hem, die de sterkte Godes is, en die volkomen kan en zal zalig maken al degenen, die door Hem tot God gaan.

Ja, waar het beoefenen van het ware waken aanwezig is, daar wordt, evenals door de kiekens bij de kloekhen, schuiling gezocht onder de vleugelen van Jezus' liefde en Middelaarsgenade. In een woord, het ware geestelijke waken, waar Jezus bij de Zijnen zo op aandringt, bestaat in een handen afkappen en ogen uitsteken, omdat het beter is kreupel tot het leven in te gaan, dan twee handen en twee voeten hebbende in het helse vuur geworpen te worden.

Om dit geestelijke waken te beoefenen moeten wij onszelf hebben leren kennen in onze onbetrouwbaarheid en zwakheid, en Christus in Zijn noodzakelijkheid, gepastheid en dierbaarheid.

Toehoorders, wij hebben hiermede getracht u een verklaring te geven van hetgeen Jezus met de vermaning tot waakzaamheid aan Zijn discipelen daar op de Olijfberg, en met hen tot al Zijn volk gericht, bedoelde. Laat ons nu de mogelijk bij u opkomende vraag beantwoorden of dit waken alleen in bijzondere omstandigheden, waarin ook de discipelen verkeerden, nodig is. Ons antwoord daarop is, neen, niet alleen in bijzondere omstandigheden of in tijden van ramp en tegenspoed, maar te allen tijde en onder alle omstandigheden moet Jezus' vermaning onze dagelijkse oefening zijn: *En hetgeen Ik u zeg, dat zeg Ik allen, waakt!* Nooit toch zijn wij veilig, volk, dan alleen als wij, evenals het zwakke bergkonijn, dat schuiling zoekt in de holen en doorgangen der rots, schuiling zoeken in Hem, de Rotssteen, Wiens werk volkomen is.

Ja, noodzakelijk is voor Gods volk dit waken, en dat zowel in voor- als in tegenspoed. Aan alle plaatsen waar zij zich ook mogen bevinden, hetzij in de wereld, als zij in wereldse zaken bezig zijn, in hun nering of beroep, of zich onder Gods volk of in Zijn huis bevinden, altijd en te allen tijde is het nodig te waken. Vooral dan, volk, als er geen gevaar schijnt te dreigen; als het zo rustig en stil om en in u is; als uw levenszee zo rustig en kalm voortkabbelt; als een zacht koeltje van vertroostende genade uw ziel doet zwellen, en het scheepje uwer ziel zo aangenaam voortdrijft. Dat is een gevaarlijke rust geliefden, en juist dan, hoe tegenstrijdig het ook moge klinken, is Jezus' vermaning tot waakzaamheid zo ten hoogste nodig. Hoe vaak toch gebeurt het, dat ons levensscheepje bij stil, gunstig weer de haven verlaat, en er, evenals de discipelen dat op het Galilése meer ondervonden, zeer plotseling een storm opsteekt. Als dan niet gewaakt wordt, lopen wij gevaar te stranden en dan is er Almacht nodig om weer veilig de haven te bereiken.

Ja, nogmaals, noodzakelijk is de vermaning tot waakzaamheid, en dat te allen tijde en onder alle omstandigheid, over alles wat God ons in het natuurlijke en in het geestelijke geschonken heeft. Gewaakt moet worden tegen de vijanden in en om ons. Gewaakt moet worden over onze gedachten, woorden en werken.

Over onze gedachten? roept ge wellicht verwonderd uit, maar die zijn toch tolvrij! Maar Gods volk leert dat wel anders kennen. Gedachten! Is er wel iets waarmede meer gezondigd wordt dan met onze gedachten? Boze gedachten over onze naasten, opstandige gedachten tegen de wegen die God met ons houdt. Gaat hier wel iemand onschuldig uit? En dan onze woorden! Woorden, die onze tong en lippen bezoedelen. Zijn wij dan wel altijd waakzaam, bedenkend dat van ieder ijdel woord God rekenschap gegeven moet worden? Hoe past voor ons allen hier de bede: Zet Heere, een wacht voor mijne lippen, Behoed de deuren van mijn mond!

Onze ogen, die nooit genoeg te waarderen gave Gods, moet daar niet over gewaakt worden? Hoe vele malen kunnen wij naar waarheid uitroepen: “Ik hef mijn ogen op naar de bergen vanwaar mijn hulp komen zal?” Gaan ze, als wij niet waakzaam zijn, niet veel meer uit met begerige blikken naar de wereld en wereldse zaken? of met ontevreden blikken, evenals oud Israël deed, terug naar de vleespotten van Egypte? of met Asaf met afgunstige blikken naar de voorspoed der goddelozen? Maar als dan weer naar Jezus’ vermaning gewaakt mag worden, dan mag weer uitgeroepen worden: Vergetende hetgeen achter is en ziende op hetgeen vóór is, jaag ik naar het wit, naar de prijs der roeping Gods!

Doch moet er gewaakt worden over zoveel, over alles wat wij zijn en bezitten, ten zeerste moeten wij ook op onze hoede zijn tegen de vijanden om ons en in ons.

De grote vijand waartegen altijd biddend gewaakt moet worden is hij, die vorst der duisternis, die met zijn omleningen, zich soms wel vertonend als een engel des lichts, altijd bezig is de zielen van Gods kinderen te verderven en bun vrede te verstoren. Hoe hoog nodig is het tegen deze vijand te waken, daar satan nooit slaapt of sluimert, maar omgaat als een briesende leeuw, zoekend wie hij zou mogen verslinden. Zelfs in onze binnenkamer, volk, zoals ge wel hebt ondervonden, in ons gebed, ja zelfs in onze heiligste verrichtingen is men voor die listige verzoeker niet veilig.

Ach, er zijn nog meer vijanden, die het op onze val, op onze geestelijke ondergang toelagen. Daar is o.a.: de wereld, volk, die ook nooit slaapt, maar op alle manieren tracht hen, die de wereld de rug hebben toegekeerd, weer tot die wereld te doen terugkeren. De verleidingen worden steeds listiger, de voorstellingen steeds aangenamer, en als dan niet gewaakt wordt kan het ons vergaan als een David, de man Gods, die argeloos wandelend op het platte dak van zijn paleis, in deze wereldse netten gevangen weid; of als een Simson, die zich door die wereld liet verlokken en zijn Nazireeërschap moest verliezen.

Dan is er nog een vijand, en waarlijk niet de minste, waartegen zonder ophouden gewaakt moet worden, en dat is ons eigen arglistig hart en bestaan. Dat hart toch is gedurig werkzaam ons ter zijde af te trekken. Hoe moeten wij waken tegen zelfbedrog, tegen het bouwen op onze tranen en gebeden, tegen de lichtvaardige zaligsprekingen van anderen, van vromen en zogenaamde vromen, en vooral, en daartegen moet heel bijzonder gewaakt worden, tegen de zaligsprekingen van satan.

Wij moeten ook in het bijzonder waakzaam zijn tegen ons eigengerechtig woelen en werken, en ons in deze maar steeds en herhaaldelijk de Heere ter toetsing aanbieden, en onszelf gedurig onderzoeken en afvragen: Waarop bouw ik, waarop leun en steun ik voor de grote eeuwigheid? Wij hebben ten zeerste ook te waken tegen het verachten van de dag der kleine dingen, tegen het vergeten of ontkennen van Gods weldaden. Ja tegenover dit alles zo te staan, dat wij met een Asaf leren betuigen: ’k Zal gedenken hoe voor dezen, Mij de Heere heeft gunst bewezen! En ach, geliefden, hoe dikwijls zijn wij zo gesteld? Moeten wij niet, gedenkend aan Jezus’ ernstige vermaning en ons afvragend hoe wij deze in beoefening hebben gebracht, in beschaamdheid des aangezichts hier uitroepen:

Zo Gij in ’t recht wilt treden

O Heere en gadeslaan

Onz’ ongerechtigheden

Ach, wie zal dan bestaan?

Hoe menigmaal toch zijn de wijze maagden met de dwaze in slaap gevallen. En vinden wij deze legering niet algemeen bij Gods kerk van heden? Is het daarom ook in onze dagen niet ten hoogste noodzakelijk acht te geven op Jezus’ waarschuwendende woorden: En hetgeen Ik u zeg, dat zeg Ik allen, waakt!

Ach geliefde toehoorders, leert ons niet menige bladzijde uit het geschiedenisboek van Gods Kerk in het algemeen, en van de levenservaring van ieder van Gods kinderen in het bijzonder, de droevige gevolgen waar niet werd gewaakt.

Ja, nogmaals, ten hoogste noodzakelijk is het betrachten van Jezus' vermaning met het oog op de korthed van ons leven. Hoe spoedig en vaak onverwacht kan God onze adem afsnijden en de dood ons zo wegrapen uit dit aardse leven, en daarbij, hoe onzeker is de dag van Jezus' toekomst. Hoe onverwacht zullen wij Hem zien komen op de wolken des hemels. Wijzen de tekenen der tijden er niet op, dat de Heere op komst is? Daarom roepen wij u en onszelf de woorden van de Meester toe: *Waakt*, want gij weet niet in welke ure de Bruidegom komen zal. Daarom, volk, maakt u gereed om te vertrekken! Weest waakzaam en laat uw lampen brandende zijn.

Hebben wij u in deze ure een ogenblik mogen bepalen bij een ernstige vermaning van Jezus aan Zijn discipelen, en u mogen wijzen op de hoge noodzaak deze te beoefenen, laten wij nu nog even stilstaan bij

III. Het zalige profijt hieraan verbonden.

Dat dit waken waarlijk een zalige vrucht afwerpt, werd steeds door al Gods volk, zowel van het oude als van het nieuwe verbond ondervonden. Hoe getuigt hiervan reeds een Jacob, die op zijn stervenssponde wakend de komst des Heeren verwachtend uitriep: "Op Uwe zaligheid wacht ik, O Heere!"

Getuigt ook hiervan niet de Psalmddichter, waar hij temidden van druk en ellende, wakend aan de posten van 's Heeren huis verkerend, mocht zingen:

Dan ga ik op tot Gods altaren
Tot God, mijn God, de Bron van vreugd
Dan zal ik, juichend stem en snaren
Tot roem van Zijne goedheid paren
Die, na kortstondig ongeneugt,
Mij eindeloos verheugt.

Beluister ook een Simeon, die tot op hoge leeftijd wakend wachtend was op de vervulling van Gods beloften, en ten laatste als zalige vrucht daarvan mocht uitroepen: Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw Woord, want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien.

Beluisteren wij ook een Paulus, die in het gezicht van de dood mocht betuigen: Ik heb de goede strijd gestreden; ik heb het geloof behouden, voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid. Dit waken maakt als zalig gevolg geen grote, maar kleine mensen. Het ware waken kan toch alleen maar door een behoeftig, biddend volk beoefend worden. In de zodanigen heeft de Heere juist een welgevallen. Op hen is van toepassing wat de dichter zingt: Nooddriftigen zal Hij verschonen. Waar toch Gods volk zo mag waken, daar verkeren zij in een kinderlijke gestalte. Daar mistrouwen zij eigen hart en leven, en komen zij gedurig te vluchten tot Hem, Die hen nodigend toeroept: Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven!

Zo wakend in het gebed, vertrouwt men niet op eigen kracht en ervaring, maar erkent Gods volk met Paulus, hoe ver en hoe diep ze ook door God mogen zijn ingeleid in de weg van vrije genade en in een Christus, Wiens werk volkomen is, dat, in hen, dat is in hun vlees, geen goed woont. Ja, waar in waarheid dit weten recht beoefend mag worden, behoort het ook tot het zalige profijt, dat zij niet overmoedig, in het leunen en steunen op eigen kracht, ongeroepen de Kajafaszaal zullen binnentreden, maar dat het integendeel hun ootmoedige bede zal zijn: En leid mij niet in verzoeking, maar verlos mij van den boze! En zo in den gebede waakzaam zijnde, zullen ze ook niets voor de Heere verbergen, maar Hem alles toebetrouwen, wat er in hun hart leeft, waardoor zij met de dichter betuigen: "Ik Lei voor Uw oog mijn weg en wandel bloot." Dit waken nu geeft de meest gezegende vrucht. Het geeft als vrucht een kinderlijke en

oetmoedige gestalte, waardoor er vrede tussen God en ons hart, tussen Christus en onze ziel wordt gemaakt. Ja, als wij door genade, in het gevoel van eigen krachteloosheid, tot de Heere mogen vluchten, dan vinden wij een geopende toegang en volle vrijmoedigheid in het naderen tot de troon der genade. Want nooit is Gods Kerk veiliger, dan wanneer zij mag waken in het gebed. Hiervan toch vinden wij zoveel treffende voorbeelden in de geschiedenis van Gods Kerk in het algemeen, en in de levenservaring van elk van Gods kinderen in het bijzonder, waardoor zoveel malen het lied van de Psalmddichter mocht worden gezongen:

De Heer' is bij mij, 'k zal niet vrezen

De Heer' zal mij getrouw behoên.

Zo God mijn schild en hulp wil wezen

Wat zou een nietig mens mij doen?

TOEPASSING

Wij kunnen onze prediking niet beëindigen, zonder een enkel woord tot u, mijn onbekeerde medereiziger naar de eeuwigheid. Ge hebt deze ure gehoord, hoe Jezus tot Zijn discipelen, daar op de Olijfberg, en ook tot geheel Zijn uitverkoren gemeente, een ernstige vermaning tot waakzaamheid richtte, opdat de vijand hen na Zijn heengaan niet onverhoeds zou vertreden. Wij hebben ook gehoord hoe noodzakelijk het is deze waarschuwing te beoefenen voor Gods gehele Kerk, en wat zalige vrucht aan dit beoefenen verbonden is.

In zeer bijzondere zin is deze waarschuwing tot biddend waken gericht tot Gods volk, doch in zekere zin klinkt deze roepstem ook tot allen, die onder het Evangelie leven. Daarom komen wij ook tot u met de dringende vraag: Hebt ge al iets van dat biddend waken geleerd, zonder hetwelk wij niet kunnen leven of sterven? Er zijn er zovelen, die hun bevrediging vinden in het waken over wereldse zaken; over hun gezin, hun beroep, het uitbreiden van hun zaken of handel, of in het waken over het getrouw arbeiden op de plaats waar zij gesteld zijn. Die zelfs getrouw waakzaam zijn in het uitoefenen van hun kerkelijke en godsdienstige plichten; maar ach, hoewel dit voortreffelijke eigenschappen zijn, toch is al dit waken slechts het dienen van stoffelijke belangen, en als God ons plotseling zou roepen, zou ons zo keurig opgebouwde huis krakend ineensdorten en zouden onze toekomstdromen als bontgekleurde zeepbellen uiteenspatten en in het niet verdwijnen.

Neen, er is maar waken, dat een zalige vrucht voor de eeuwigheid afwerpt, en dat is het biddend waken. Geve God ons daar om Jezus' wil iets van te leren verstaan.

Nog schenkt God u een genadetijd, nog moogt ge, tegenover de velen, die wij dagelijks om ons heen zien vallen, nederzitten onder Gods Woord. Nog moogt ge beluisteren de boodschap, dat er nog een weg is tot redding van schuldige zondaren; dat er een weg is in Christus gebaad, waarin God ook u genadig kan zijn. Zie dan toe, dat ge op zo grote zaligheid acht leert geven, eer het voor eeuwig te laat zal zijn. Geve God, dat ge Hem nog intijds te voet mocht vallen. Ach, dat Gods Geest u nog mocht ontdekken aan uw ellende en jammerstaat. De tijd is voorts kort. Elk ogenblik kan u zo broze levensdraad afgesneden worden, en wat zal het dan zijn zonder een Borg voor uw schuld God te ontmoeten? Want weet het wel: Hij, die Zijn Enige niet spaarde, zal ook u zeker niet sparen. Daarom, haast en spoed u om uws levens wil, want uw levensduur moge nog kort of lang zijn, het langste leven is maar een spanne tijds, en boven aller leven staat in vurige letters geschreven: „Maranatha, Jezus komt!” Amen.

Het overblijfsel des Heeren.

Lezen: Zefanja 3:1-15

Zingen: Psalm 68:14

Psalm 73:13, 14

Psalm 42:5

Psalm 62:5

„Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op de Naam des Heeren betrouwen.” (Zefanja 3:12)

INLEIDING

Het is een klein boek mijne hoorders, het profetisch boek van Zefanja, de tijdgenoot van Jeremia, daar het slechts enkele hoofdstukken bevat. Doch, moeten wij het daarom klein van omvang noemen, wij menen niet te veel te zeggen, als wij er dadelijk ook met vrijmoedigheid aan toevoegen: Dit kleine boek is groot door zijn rijke inhoud; een inhoud vol van beschamende, maar ook troostvolle betekenis, zowel voor het Israël des Ouden als voor de Kerk des Nieuwen Verbonds. Zefanja leefde en profeteerde tijdens de regering van de vrome koning Josia, koning van Juda, die in de vreze en kracht des Heeren de altaren van Baal verbrak, om alzo de dienst van Israëls Jehova in het midden van het afgodisch en afgeweken Juda weer in ere te mogen herstellen.

Maar toch, in weerwil dezer reformatie, zag een Zefanja, door de Geest des Heeren voorgelicht, hoe het merendeel van het volk van Juda, zich slechts uitwendig tot God had bekeerd, zodat geheel hun godsdienst in de grond der zaak eigenlijk niets anders was dan een godsdienst van dode vormen.

Vandaar dan ook Zefanja's scherpe en harde taal tegen de vorsten en rechters, tegen de trouweloze profeten en priesters, die wij in de verzen drie en vier van ons teksthoofdstuk vernemen, waarin hij de oordelen Gods over land en volk komt aan te kondigen.

Immers, Zefanja weet het, dat Gods ontzaglijk vonnis over Juda geveld is. Het is hem bekend gemaakt dat Juda straks in Babel onder Gods oordelen zal zuchten en de Heere hen zal overgeven in de hand van de tiran, die over hen heersen zal.

Maar, hoewel hij dit alles weet, toch leeft er in het hart van de profeet ook de hoop der toekomst. Ja, meer nog, zijn oog, door de Geest des Heeren verlicht, overziet reeds de tijden der eeuwen. En waar hij zo-even nog de dag der wrake Gods kwam te verkondigen, daar openbaart hij zich straks weer, zoals wij in het negende vers en vervolgens lezen, als de heilsprofeet, die Juda's verlossing en het heil der nieuwe bedeling in krachtige en diepaangrijpende taal komt te prediken.

Die heugelijke tijd, dat Juda weer uit hun ballingschap verlost, tot het land der vaderen zou terugkeren en God Zijn oordelen van boven het hoofd van Israëls overblijfsel zou wegnemen. Ja, die tijd, dat de Heere in de gekomen Christus Zijn kerk vanuit het Babel der zonden en des doods zou verlossen en het overblijfsel naar de verkiezing van Gods genade zich weer in de gunstrijke en zalige tegenwoordigheid van hun God en Koning zou mogen verblijden, mag Zefanja hier in een profetisch vergezicht als reeds gekomen aanschouwen. Daarom komt de profeet dan ook op Goddelijke last aan dat overblijfsel, dat God zich in het midden van het diepgezonken Juda als een arm en ellendig, maar door Hem bemind en uitverkoren volk had overgehouden, toe te roepen, dat er voor hen nog reden en oorzaak was zich in de Heere als in de God huns heils te verblijden.

Voor dat overblijfsel naar de verkiezing van Gods genade, was er dus toen en is er ook heden nog oorzaak en reden tot vreugdebedrijf. Waar God toch voor Zijn ellendigen de onveranderlijk Getrouwe blijft, die hen nooit zal begeven of verlaten, daar heet het voor hen in het veertiende

vers van ons hoofdstuk: Zing vrolijk, gij dochter Sions, juich Israël, en spring op van vreugde van ganser harte, gij dochter Jeruzalems! En waar God in Zijn Christus, zoals vers vijftien ons te lezen geeft, hun oordelen weggenomen en hun schuld verzoend heeft; waar Hij Zelf als hun God en Koning in hun midden wil wonen, daar is er voor dat volk, zij mogen dan arm en ellendig in zichzelf zijn, geen oorzaak om te vrezen, maar om zich op het zaligst in de God huns heils te verblijden, daar zij nimmer uitgeroeid of van de Heere verlaten zullen zijn.

De verzekering hiervan vinden wij zo troostrijk opgetekend in de woorden van onze tekst, het twaalfde vers van het u voorgelezen hoofdstuk, waar het heet: “Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op de Naam des Heeren betrouwen.”

Het is naar aanleiding van deze woorden, dat wij heden tot u wensen te spreken over:

“Het overblijfsel des Heeren”, waarvan in onze tekst:

- I de geringheid zo treffend wordt getekend,
- II de werkzaamheid zo nadrukkelijk wordt verklaard,
- III de instandhouding zo veilig wordt gewaarborgd.

I. De geringheid zo treffend getekend.

Het mag in waarheid, geliefde toehoorders, wel een, aandoenlijke en treffende tekening worden genoemd, waarmee ons in het woord van onze tekst het overblijfsel des Heeren wordt voor ogen gesteld. Waar de God van hemel en aarde, Hij Die de harten en nierenproever is, dat overblijfsel komt te noemen: “een ellendig en arm volk.” Gods overblijfsel een ellendig en arm volk? zo horen wij u in verwondering vragend uitroepen. En wij stemmen het u toe, dat oppervlakkig bezien deze tekening werkelijk bevreemdend en raadselachtig schijnt. Als wij toch met elkaar onderzoeken, wie het zijn op wie wij hier worden gewezen, wie dat volk nu eigenlijk wel is, dat hier als ellendig en arm wordt voorgesteld, dan zien wij, dat het niet zijn de mond- en naambelijders; ook niet de tijdgelovigen of nabij-christenen, die zich wel dicht bij het koninkrijk Gods schijnen te bevinden, doch er met al hun godsdienst nog een eeuwigheid ver buiten staan. Wij zien dat het niet zijn de lauwen zoals die te Laodicea, waarvan de verheerlijkte Christus zegt: Och, of gij koud waart of heet, zo dan, omdat gij lauw zijt en noch koud noch heet, Ik zal u uit Mijn mond spuwen.

Wij zien dan, dat het ook niet zijn dezulken waarvan er ook in onze dagen zovelen worden gevonden, die een gedaante van Godzaligheid vertonen maar de kracht ervan hebben verloochend.

Neen, geliefden, geen van dezulken, geen van deze in zichzelf rijken en verrijkten, en aan geen ding gebrek hebbenden, zijn het die met dat ellendig en arm overblijfsel in onze tekst worden bedoeld. Doch, en dit is het nu juist wat oppervlakkig bezien terecht onze verwondering en verbazing mocht opwekken, hier wordt ons als ellendig en arm getekend, dat zo hoogst gelukkige volk, dat volk waarop God reeds van eeuwigheid Zijn hart heeft gezet; dat Hij reeds van voor de tijden der eeuwen in Christus Jezus ten eeuwigen leven heeft uitverkoren. Dat volk, dat Hij liefheeft met een eeuwige en geheel vrijwillige liefde en wier namen Hij schreef in het boek des Levens, des Lams.

Ja, het overblijfsel waarvan hier wordt gesproken, is dat volk door God gekocht met het bloed van Zijn Heilig Kind Jezus. Door Hem gezocht in de tijd en door Zijn Geest wedergeboren en levend gemaakt. Die Hij dus heeft staande gehouden op de weg der zonden en die Hij overbracht van uit de dood in het leven, en vanuit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht.

Ja, het volk in onze tekst ellendig en arm genoemd, is die heilige vergadering van Christengelovigen, die al hun zaligheid in Christus Jezus verwachten; die gewassen zijn door Zijn bloed, en geheiligd en verzegeld door de Heilige Geest. Het volk hier als arm en ellendig getekend is dus in het wezen der zaak een hoogst gelukkig en boven duizenden bevoorrecht volk. Het is een volk, wier geluk niet is te beschrijven, wier voorrecht nimmer naar waarde kan worden geschat. Die de eeuwigheid en eeuwige taal en tongen nodig zullen hebben om die God,

die hen verloor, om die Jezus, die hen kocht, en om die Geest, die hen heiligde, de eer, de aanbidding en de dankzegging toe te brengen voor de genade hun, in het voorbijgaan van duizenden, bewezen, en voor de zaligheid hun gans onverdiend geschonken.

En toch, hoe dit alles ook zijn moge, hoe ten hoogste gelukkig en boven duizenden bevoorrecht het volk hier bedoeld, ook wezen mag, toch worden zij, en dat naar waarheid, “ellendig en arm” genoemd.

Wij behoeven, om bevestiging van deze waarheid te vinden, niet eens in herinnering te brengen de vervolging door de vijand, of in gedachten te roepen de moordschavotten, die in de eeuwen, die achter liggen, voor dat volk werden opgericht. Ook hebben wij daarvoor niet nodig te wijzen op de kruis- en drukwegen, waarop God naar Zijn vrijmacht Zijn volk komt te leiden; want Gods volk is ellendig en arm te allen tijde en onder alle omstandigheden, namelijk in zichzelf. Ellendig en arm is en blijft Gods volk in zichzelf te allen dage. Dat wil dus zeggen, niet alleen in dagen van tegenspoed, maar ook evenzeer in dagen van voorspoed; in tijden van rust en vrede. Ook dan, wanneer zij onder hun wijnstok en vijgenboom mogen neerzitten, ook dan, ja altijd is en blijft het overblijfsel des Heeren een ellendig en arm volk.

Ja, waarlijk ellendig en arm is dat overblijfsel zoals het daar voortleeft te-midden van een wereld, die in het boze ligt, zoals het verkeert in de uitwendige kerk. Ja, hetzij ze tranen schreien onder het kruis en de verberging Gods, of dat zij Psalmen zingen onder het zalig genot van Gods nabijheid en gunst.

Ellendig wordt Gods overblijfsel genoemd. Vraagt ge waarom? Hierom geliefden, omdat zij gevoelen in zichzelf geen kracht noch vermogen te bezitten de bittere zondekwaal huns harten te boven te komen, zodat ze tot hun smart moeten ontdekken, dat ze in plaats van beter, al ellendiger en schuldiger worden. Daar zij in zichzelf slechts vinden de bekwaamheid om de schuld nog dagelijks groter te maken. Ellendig gevoelen zich Gods kinderen, waar zij ontdekt worden aan hun totale machteloosheid om de gruwel huns harten te boven te komen. Ja, zelfs in hun beste tijden ervaren zij menigmaal nog zo gans onmachtig te zijn, om een enkele zonde te onderdrukken en te overwinnen, zodat ze met Paulus wel klagend komen uit te roepen: Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes dood! Ellendig, hulpbehoevend is dan ook Gods volk in de hoogste mate. Door tal van vijanden rusteloos bestookt, een hart omdragend tot af- en omzwerven onophoudelijk geneigd. Aan de oude mens der zonden met ketenen gekluisterd, zijn ze van zichzelf zo zwak, zo hulpbehoevend, dat zij niet een ogenblik op eigen benen kunnen staan, of staande blijven. Elk uur toch zijn ze in gevaar; gedurig zijn ze het mikpunt van de vurige pijlen des satans, terwijl zij door de wereld bespot of beklaagd, door tal van zorgen en noden gekweld, met de dichter niet zelden moeten klagen: Duizend zorgen, duizend doden, kwellen mijn angstvallig hart. Voer mij uit mijn angst en noden.

Waarlijk, met het oog op dat alles, wat wij u daar noemden, zult gij met ons in moeten stemmen als wij betuigen, op dat overblijfsel des Heeren past in waarheid de benaming ‘ellendig’. Maar, zo voegt gij er aan toe: behalve ellendig worden ze ook nog arm genoemd; waarin bestaat dan toch de armoede van dat zo rijk bevoorrechte volk?

Luistert dan met aandacht, en het zal u duidelijk worden. Dat overblijfsel is arm, en waarlijk niet alleen in de zin waarin Paulus hen aanspreekt, waar hij zegt: Want gij ziet uw roeping broeders! dat gij niet zijt: vele rijken, vele edelen, vele machtigen; want het arme, geringe en onedele heeft God uitverkoren. Maar bovenal is Gods volk hierin arm, dat zij niets in zichzelf bezitten, en niets in zichzelf zijn. Daarom moeten zij het belijden en leren, en het in ootmoed erkennen, dat zij arm zijn, en van het gegevene, ja van genade moeten leven.

Ook de verst-gevorderde op de genadeweg is nog niets meer, en behoort ook niets meer te zijn, dan een arme bedelaar aan de troon der genade. Al wat wij meer zijn, volk, dat zijn wij te veel; daar God niet alleen bij de aanvang van de weg der ontdekking, maar ook bij de voortgang, ja ten einde toe Zijn Woord zal blijven vervullen: “Armen worden met goederen vervuld, maar rijken worden ledig weggezonden.”

Arm is Gods volk ook in hun kennis van God en hun kennis van Christus. Zij gevoelen zich zo arm in verstand, dat zij met Elihu wel uitroepen: “Wij zijn van gisteren en weten niets!”

Arm zijn ze in gerechtigheid, daar zij niets bezitten wat voor God zou kunnen bestaan. Al hun gerechtigheden toch, zijn als een wegwerpelijk kleed. Geen kleedje bezitten ze dus om hun naaktheid voor God te bedekken, en geen penning om Gode het rantsoen van hun schuld te betalen.

Arm zijn ze in geloof, zodat ze geen enkele heilsweldaad, zomin als Christus' Borggerechtigheid door het geloof als de hunne kunnen omhelzen. Zelfs in hun beste ogenblikken zijn ze soms nog niet geheel vrij van ongeloof, waardoor ze dan met een David wel moeten klagen:

Want, O Heere, ik ben aan 't zinken

En tot hinken, ieder ogenblik gereed.

Arm zijn ze ook in liefde. Immers, waar zij heden verklaren met Jezus in de gevangenis en de dood te willen gaan, daar komen zij Hem straks voor een enkel spotwoord, of op een enige dreiging der vijanden aanstonds te verloochenen. Arm zijn ze ook in moed en kracht, zodat ze menigmaal al beven voor het ritselen van een blad, en vluchten, waar geen vervolger is. Het is waar, er komen wel tijden dat ze menen met Simson zelfs de poorten van Gaza, van de stad der vijanden te kunnen wegnemen, of met Petrus zelfs met Jezus wel in de gevangenis en de dood te kunnen gaan; maar ach geliefden, als het op de proef komt, waar blijft dan hun moed en kracht? Ach, dan moeten ze al zuchtend in beschaamdheid des harten uitroepen: Heere, in ons is geen kracht tegen deze grote menigte!

Arm zijn ze ook in het gebed, daar ze menigmaal niet weten te bidden zoals het behoort, en ze het met al hun zuchten en kermen veelal niet verder kunnen brengen dan tot een: Och Heere, genade! of een: Ach Heere, wat moet er van mij ellendige en arme worden? Ik zal nog in mijn armoede omkomen!

Van genade moet dan ook dat overblijfsel leven, zowel lichamelijk als geestelijk. Met ledige handen moeten zij dagelijks tot Gods genadetroon komen, om daar te bekennen, dat al wat zij de Heere komen af te smeken, en hetgeen zij van Hem mogen ontvangen, duizendmaal door hen verbeurd is.

Ja waarlijk, ze zijn arm, en ze worden ook genoemd armen van geest, omdat de armoede die hen drukt, en hart en consciëntie komt te doorwonden, een geestelijke is. Doch bij al de armoede van dit overblijfsel, bij alle ellende waarvan wij deze ure hoorden, bezitten ze een groot voorrecht, namelijk dat ze het weten, en willen bekennen dat ze zo ellendig en arm zijn, dat ze zonder Gods ontfermende genade en zonder de heilsweldaden door Christus verworven, eeuwig om zouden moeten komen.

Hun grote voorrecht bestaat hierin, dat God hen genadig door Zijn Geest aan hun ellende en armoede wilde ontdekken, en hen door Zijn ontdekkende genade bekend heeft gemaakt met hun vloek- en doemwaardigheid, zodat zij tot hun bittere smart en weedom des harten iets leerden verstaan van wat het zegt, voor eigen rekening buiten God en Christus te staan. Ja hun weldaad en voorrecht is, dat hun ellende en armoede hun tot schuld en smart is geworden voor God, en zij er mede voor de Heere te doen hebben gekregen.

O zeker, wij stemmen het toe, dat door dat volk ook wel andere tijden werden doorleefd, dat zij een tijd hebben beleefd waarin zij zich rijk waanden en meenden geen ding gebrek te hebben. Dat was die tijd, toen zij voor het eerst in Gods gunst hadden mogen delen, en iets van Gods zoete barmhartigheid op gevoelige wijze aan hun hart hadden mogen ervaren en smaken. Toen toch kwam er een tijd, waarin zij meenden alles gewonnen te hebben, en hun gebrek en armoede geheel te boven te zijn. Dat was die tijd waarin hun de weg der verlossing aanvankelijk ontsloten werd, en zij ook iets van Jezus' uitlatende liefde aan hun hart mochten ervaren. Toen dachten zij te kunnen teren uit de korf zonder zorg; ja zij verwachtten zeker, dat nu de ene dag al beter en voortreffelijker zou zijn dan de andere. Maar ach geliefden, daar behaagde het de Heere hen

te ontdekken aan hun ellende en armoede, aan het verderf van hun hart en bestaan, en daar begonnen zij te zien dat zij o zoveel, ja alles te kort kwamen; dat hun kleed zo bemorst, hun schuld zoveel was. Toen toch erkenden zij dodelijk arm te zijn; doch hun erkenning was van dien aard, dat zij, bedenkend dat een arm mens moet werken om te kunnen bestaan, met al de macht hunner hand begonnen te arbeiden, om zo mogelijk het bedorvene goed te maken, zolang tot het God behaagde hen op eenmaal zo te ontdekken, dat geheel hun arbeid hun tot schuld en geheel hun doen en laten hun tot ongerechtigheid werd. Ja, zij werden zo ontdekt aan zichzelf, dat het kleed van hun deugd en plicht, en van al hun gerechtigheid hun tot schaamte en last werd. Ja, zo werden zij ontdekt, dat zij zich zelfs schaamden voor hun geloof, daar zij er niets mee konden doen dan zichzelf veroordelen. Zij walgden van hun gebed, daar zij ontdekten hoe het vol zelf bedoelen en dwaasheid was.

Waarlijk, zo ontdekt te mogen worden, ge zult ons moeten toestemmen, is de weldaad en het grote voorrecht, dat Gods overblijfsel bij hun ellende en armoede bezit. En meer nog, ze zijn bovendien ook hierin boven duizenden beweldadigd en bevoorrecht, dat ze, de een meerder, en de ander minder, uit de volheid van Jezus' genoegzaamheid en Middelaarsverdienste weleens zoveel mogen ontvangen, dat er weleens wordt uitgeroepen:

“Weg wereld; weg schatten!

Gij kunt niet bevatten

Hoe rijk ik wel ben.

'k Heb alles verloren,

Doch Jezus verkoren

Wiens eigen ik ben.”

Terwijl een ander weer, te-midden van kommer en leed, van smart en verlies, komt uit te roepen:

Maar de Heere zal uitkomst geven

Hij die 's daags Zijn gunst gebiedt

'k Zal in dit vertrouwen leven

En dat melden in mijn lied.

Volkomen naar recht is het dus, als wij dit ellendige en arme volk ook ten hoogste bevoorrecht en gelukkig te prijzen noemen. Hetgeen nog duidelijker zal blijken, als wij met elkander nu het vervolg van onze tekst gaan bezien; waar van dat overblijfsel

II. de werkzaamheid nadrukkelijk verklaard wordt, met de woorden: “Die zullen op de Naam des Heeren betrouwen.” ‘Die’, zo zegt hier de Geest des Heeren, door de mond van Zefanja; die welke Ik in uw midden zal doen overblijven, die zullen op de Naam des Heeren betrouwen. ‘Die’, wilt ge nog een nadere verklaring wie dat zijn? Het zijn degenen die door wederbarende genade vanuit de dood in het leven zijn overgebracht, die het weten dat 's mensen heil ijdelheid is. Het zijn zij die de Heere recht leerden kennen, want zonder dit kennen van Hem zou geen betrouwen op Zijn Naam mogelijk zijn. Wie toch zou op een vreemde, op een hem geheel onbekende zijn betrouwen stellen?

Immers geen! Daarom, zij, die met dat ‘die’ in onze tekst worden aangeduid, het zijn dezulken, die Hem hebben leren kennen en daardoor op Hem hun betrouwen zullen stellen. Zij leerden Hem kennen in Zijn goedheid, in Zijn macht; in Zijn onwankelbare trouw, en in Zijn alles te boven-gaande liefde en genade. ‘Die’ zalig voorrecht daartoe te mogen behoren! Hoe grotelijks is dat volk onderscheiden van hen, die er niet onder gerekend kunnen worden namelijk de lieden, die nog van de wereld zijn, als ook de mond- en naambelijder. Deze allen toch hebben niet leren steunen op de Naam des Heeren, doch op hun verstand, op hun kracht, of op hun vroomheid en eigenwillige godsdienst. Diegene dan ook, die God niet kent, die niet zaligmakend aan eigen krachteloosheid en aan de sterkte die God in Christus voor ellendigen en armen ontsloten heeft, ontdekt wordt, weet en kent niets van het betrouwen op de Naam des Heeren. Alleen een in zichzelf ellendig en arm volk, dat tevergeefs steun en hulp bij anderen of

bij zichzelf gezocht heeft, alleen diegenen, die, door de nood gedreven, zich als arme smekelingen tot de God van alle genade en barmhartigheid, in Christus om troost leerden begeven; Gods levende en naar God en Zijn gemeenschap hongerende volk dus, deze alleen zijn het, die op de Naam des Heeren leren betrouwen.

Wel is dit betrouwen niet bij ieder van Gods kinderen even sterk, en ook niet altijd even levendig; neen, dat betrouwen hetwelk een geloofswerk is, heeft integendeel zijn tijden en trappen. Er zijn wel tijden dat het betrouwen in het hart van Gods kinderen voor altijd in mistrouwen schijnt te zullen ondergaan. Doch hoe dit ook zijn moge, altijd weet God toch Zijn Eigen werk in het leven te behouden, zodat het wel gebeurt, dat Gods volk, in toestanden verkerend, dat zij als tot aan de grenzen van de wanhoop zijn gekomen, of dat ze in bittere smart en rouw gedompeld als dreigen te bezwijken, soms op eenmaal zo door de Heere kunnen worden bezocht en door Zijn Geest kunnen worden bearbeid, dat zij het hoofd weer uit de gebreken komen op te heffen. Dan kan het gebeuren, dat zulk een ziel, leunend op de God der trouw, uitroept: De Heere is mijn deel, zegt mijn ziel, daarom zal ik op Hem hopen, terwijl een ander, hoewel bitterlijk schreiend, nochtans met de dichter leert instemmen:

Doch gij mijn ziel, het ga zo 't wil

Stel U gerust, zwijg Gode stil.

Ik wacht op Hem, Zijn hulp zal blijken.

Op de Naam des Heeren te betrouwen wil dan ook zeggen, te leunen en te steunen op al Zijn volzalige deugden en eigenschappen, welke alle tezamen liggen opgewonden in Zijn Naam, die ook Zijn Wezen uitmaakt. Het wil dus zeggen, dat Gods ellendige en arme volk leert betrouwen op die God, Die zich aan hun ziel openbaart, in Zijn Almacht, Wijsheid, Genade, onveranderlijke trouw en onkreukbare rechtvaardigheid. Zo toch leren zij inzonderheid God kennen, waar Hij hun Zijn Christus ontdekt, in Wie Zijn Naam en deugden werden geopenbaard en verheerlijkt. Waar zij in het Aangezicht van Christus, God leren kennen in Zijn Naam en deugden, daar beginnen zij dan ook op Gods Naam en deugden te pleiten.

Dan eens pleiten zij, het oog geslagen op de Christus Gods, op Gods genade en ontferming, die hun, om Zijns Zoons wil, genadig kan zijn zonder krenking van Zijn deugden of recht. Dan weer pleiten zij, in kommer en nood verkerend, onder verlies en smart gebogen, op Gods wijsheid en trouw, Die als de Alleenwijze in Zijn Christus betoonde, dat Hij wegen en middelen weet te vinden om ellendigen en armen te verlossen, en die als de Getrouwe uit zes benauwdheden verlostte en in de zevende niet om zal doen komen.

Dit toevlucht nemen tot de Naam des Heeren, volk, dit pleiten op Gods deugden, is reeds een betrouwen op de Heere; al zijn wij ons dit dan niet altijd dadelijk bewust. Daarom is het ook dat in onze tekst van Gods overblijfsel gezegd wordt: Ze mogen dan in zichzelf ellendig en arm zijn: 'Die' zullen op de Naam des Heeren betrouwen.

'Zullen' is een woord in onze samenleving gebruikt, wanneer men wil aanduiden het zekere, het gewisse van het komen van zaken of gebeurtenissen. Het houdt dus gewisse zekerheid in. En is dit nu al zo, wanneer het gebruikt wordt door veranderlijke, feilbare mensen, van hoeveel te meer zekerheid, van hoeveel oneindiger gewisheid spreekt het dan, als de Heere zegt: Deze gebeurtenissen of zaken zullen komen. Wanneer dit woord gebruikt wordt door Hem, Die niet liegen kan, bij Wie geen verandering noch schaduw van omkering is, van Wie geschreven staat: "Zou Hij het zeggen en niet doen, of spreken en niet bestendig maken?" Daarom maakt het 'zullen' in onze tekst, het betrouwen op de Naam des Heeren, voor Gods overblijfsel dan ook zeker en gewis.

Bovendien worden zij tot dit betrouwen door de Heere Zelf bewerkt. Hij toch die het geloof door Zijn Geest in de harten Zijns volks werkte, Hij is het ook die, na hen recht arm en ellendig gemaakt te hebben, na hun alle leunsels en steunsels ontnomen te hebben, hen ook door diezelfde Geest tot dit geloofsvertrouwen bearbeid.

Sommigen van Zijn volk geeft de Heere dit betrouwen op Zijn Naam standelijk te beoefenen, zodat ze niet zelden de verstgevorderden op de weg der genade door de sterkte van hun geloofsbetrouwen komen te beschamen. De Heere komt soms aan Zijn kleine en zwakke volk zoveel geloof te verheerlijken, dat ze voor die tijd boven alle bezwaren als verheven zijn, en het zo met God en Zijn leiding, en met het kruis door de Heere hun opgelegd, eens zijn, dat zij, lot en weg in Gods handen overgevend, met hun ganse ziel op de Heere betrouwen, gelovende, dat Hij het zeker zal maken.

Anderen van Zijn volk geeft de Heere niet alleen standelijk, maar ook statelijk op Zijn Naam als de Naam van een Drieenig en volzalig Verbonds God te betrouwen, zodat ze, zalig in God wegzakkend, Hem als hun God, door het geloof mogen omhelzen. Waardoor zij zich, voor ziel en lichaam, voor tijd en eeuwigheid in de God huns heils geborgen wetend, met de dichter wel uitroepen:

Wij steken 't hoofd omhoog en zullen d' eerkroon dragen

Door U, door U alleen om 't eeuwig welbehagen.

Ja, waardoor zij met een Habakuk wel komen te betuigen, dat al zou ook de vijgenboom niet bloeien, de wijnstok geen vrucht en de velden geen spijs voortbrengen, al zou er geen rund in de stallingen zijn, zij nochtans van vreugde in de Heere zouden opspringen en zich verheugen in de God huns heils.

Toch mogen wij bij dit alles niet vergeten, dat dit betrouwen op de Naam des Heeren voor Gods volk tevens uitmaakt hun dagelijkse en gedurige strijd.

Het kind van God heeft zolang het hier op aarde is, gedurig te strijden. Menigmaal is er strijd van binnen en strijd van buiten. Zal toch Gods volk op de Heere betrouwen, dan zullen zij gedurig te strijden hebben tegen datgene, wat hen van de Heere tracht af te trekken. Om waarlijk op de Heere te kunnen betrouwen, is het dan ook nodig gedurig ons betrouwen af te trekken van alles wat buiten God en Christus ligt; van alle vlees en bloed; van alle godsdienst, ervaring en bevinding. Want wel werkt de bevinding hoop en de hoop beschaamt niet, maar die hoop steunt dan niet op onze bevinding, maar op die God, Die wij bij bevinding als de eeuwig Getrouwe en Genadige in Christus Jezus leerden kennen.

Zó op de Heere te betrouwen met loslating van al het onze, dit nu maakt de gedurige strijd voor Gods volk uit en doet hen al meer en meer zien hoe onbetrouwbaar zij zelf zijn en hoe het bij de voortduur nodig is om al smekend tot de Heere te komen met de bede:

Versterk hetgeen Gij hebt gewrocht

En laat Uw hulp, door ons verzocht,

Uw volk voortaan verhogen.

Dit vertrouwen van Gods volk op de Naam des Heeren is ook hun onuitsprekelijk voorrecht. Immers, dat het een volk, hetwelk zich als ellendig en arm voor God heeft leren kennen en aanklagen, gegeven en vergund wordt op de Naam des Heeren te betrouwen, dat toch is hun zulk een zalige en diepverbeurde weldaad, dat ze er als in aanbidding verzonken wel van uitroepen: Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uw Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil. Zaliger voorrecht en onuitsprekelijker weldaad is er dan ook niet denkbaar voor Gods arme en ellendige volk, dan eens met hun gehele hart op de Heere te mogen betrouwen, dan Hem hun nood en behoeften over te doen, ze dus op Hem te werpen. Om dan zo in Gods schoot te mogen rusten, dat ze zijn als het pas gespeende kind, dat zich stil bij zijn moeder vindt. Dan, o, dan is het een heilige vanzelfheid om in te stemmen met het lied des betrouwens:

Doch gij mijn ziel, het ga zo 't wil

Stel U gerust, zwijg Gode stil.

Ik wacht op Hem, Zijn hulp zal blijken.

Van het overblijfsel des Heeren, waarvan God Zelf getuigt in het woord van onze tekst, dat zij, hoewel ellendig en arm, nochtans op de Naam des Heeren zullen betrouwen, moeten wij ten slotte nog betuigen, dat

III. De instandhouding daarvan veilig gewaarborgd is.

De instandhouding van Gods Kerk als Gods overblijfsel, is, het moge dan gaan zo het ga, veilig gewaarborgd in Gods onwankelbare belofte.

In onze tekst toch zegt de Heere zo nadrukkelijk: Ik zal Mij in uw midden doen overblijven een ellendig en arm volk. Welk een veilige zekerheid, welk een troost houdt deze nadrukkelijke belofte in voor dat volk, dat menigmaal aan een nachthutje in de komkommerhof gelijk is geworden, wier getal vaak, naar het toeschijnt, gemakkelijk door een klein jongske kan opgeschreven worden.

Naar deze belofte Gods is er, in de tijden die reeds voorbij zijn gegaan, in de eeuwen die achterliggen, altijd dat overblijfsel geweest, hoe zwak en weerloos dan ook vaak in zichzelf, hoe het ook menigmaal scheen alsof het de vijand gelukt was Gods Kerk van de aarde uit te roeien, zodat deze reeds juichte: Heah, zelfs de eeuwige hoogten zijn ons ten erve geworden!

Dat overblijfsel was er in Zefanja's dagen. Het was er in het midden van het in Babel zuchtende Israël. Het was er ook in de volheid des tijds, toen donkerheid de aarde bedekte en duisternis de volken. Ook toen toch werd dat overblijfsel gevonden in de Simeons en Anna's. Dat overblijfsel was er toen Gods Enige te midden van de donkerheid, stervende hing op het vloekhout des kruises. Ja, wat zeggen wij, juist omdat daar op Golgotha het bloed van Gods Enige stroomde, daarom was en is en blijft door de eeuwen die voorbijgingen of nog komen zullen, Gods onwankelbare belofte vol waarheid en kracht: "Ik zal in uw midden doen overblijven een ellendig en arm volk." Dat overblijfsel was er, niettegenstaande de vijand, met zijn opgerichte brandstapels, met zijn moordschavotten waarlangs het bloed van Gods heiligen bij stromen neervloede, dacht, dat overblijfsel van de aarde te kunnen doen verdwijnen. Ook toen toch werd, zij het in de verborgenste schuilhoeken, ook in ons vaderland, dat overblijfsel naar Gods getuigenis gevonden.

Het werd ook tegenover de bloedigste vervolgingen, tegenover het vreselijkste woeden der vijanden nog gevonden in de holen en op de bergen der Waldenzen, en in de valleien van Piëmont. Ja, dat overblijfsel was er, en hun geroep uit de diepte der ellende tot de God der uitkomsten heeft weerklonken tegen de groene bergen van Schotland.

En niet alleen in het verleden, doch ook tot op de stonde van heden, zien wij Gods onwankelbare belofte, welke de instandhouding van Zijn overblijfsel zo veilig waarborgt, bevestigd. Immers ook nu nog is er dat overblijfsel, het moge dan klein in getal zijn; het moge zijn geworden als de nalezing in het opperste van de twijg. Dat het er nog is, het bewijs hiervan doet ons de wereld aanschouwen. Dat God toch deze in zonde verzonken wereld nog draagt en spaart, het is immers alleen omdat er nog Jozefs gevonden worden in Potifars huis. Daarom draagt, daarom spaart God deze in goddeloosheid steeds verder wegzinkende wereld nog. Dat overblijfsel wordt nog gevonden in het midden der uitwendige kerk. De bewijzen hiervan mogen wij tot onze troost gedurig aanschouwen, overal in ons zo rijk gezegende vaderland, waar God ons vergunde Zijn Woord te mogen verkondigen. En niet alleen hier, doch ook ver daar buiten, ook aan de overzijde van de oceaan mochten wij er vinden van dat overblijfsel die de knieën voor Baal niet hadden gebogen. Ook in ons midden, neen wij bedriegen ons niet als wij betuigen, ook hier worden ze gevonden, die ellendigen en armen, die, het zij de een dan wat minder dan de ander, op de Naam des Heeren leerden betrouwen.

Dat volk, waar het dan ook gevonden mag worden, zij zijn de steunsels van stad en land, ja de kurken waarop de wereld nog drijft en staat. Om dat overblijfsel is het ook dat God van Zijn Kerk en gemeente nog altijd Zijn zegen niet intrekt. Om Zijns volks wil geeft Hij nog gedurig

spijs voor de eter en zaad voor de zaaier. Ja om Zijn overblijfsel laat God Zijn Woord nog verkondigen en Zijn tafel nog aanrichten in het midden der woestijn.

De belofte Gods in onze tekst, welke zo veilig gewaarborgd is in al Zijn deugden en in het bloed des verbonds, houdt voorzeker ook in de troost voor de toekomst.

Ziende op de toekomst van Gods Kerk, terwijl God zovelen van Zijn kinderen thuis haalt, hoe kan dan menigmaal het hart van het kind des Heeren met benauwing en angst vervuld worden. Hoe kan dan de bange vraag in het hart oprijzen: O, als straks Gods oude volk zal heengegaan zijn, wie zal de opengevallen plaatsen innemen. Wie zal voor de doden gedoopt worden?

Volk des Heeren in ons midden, moet die vrees ook u soms bevangen, waar ge dan deze en dan die van Gods oude volk rondom u hebt zien heengaan? Komt, laat ons u dan tot uw en onze troost mogen herinneren aan Gods belofte, die niet alleen voor het verleden en voor het heden, doch ook voor de toekomst geschreven staat en van kracht blijft: "Ik zal Mij in uw midden doen overblijven een ellendig en arm volk, die zullen op de Naam des Heeren betrouwen." Hierop ziende mogen wij verzekerd zijn, dat God er voor zal zorgen, dat opengevallen plaatsen telkens en telkens weer door anderen, door God uitverkoren en levendgemaakte zondaren en zondaressen geroepen uit Oost en West, uit Noord en Zuid, zullen ingenomen worden, en dat zal zo voortgaan tot aan de afloop der eeuwen, tot de ure eenmaal gekomen zal zijn, dat God de laatste van Zijn overblijfsel zal binnenhalen en het van allen zal heten: En zij zijn voor de troon en dienen God dag en nacht in Zijn Heilige Tempel.

TOEPASSING

Vergunt ons thans nog een vraag, mijn medereizigers naar de eeuwigheid. Zegt ons: Behoort gij reeds tot dat overblijfsel waarover wij in deze ure tot u mochten spreken? Aan de beantwoording van deze vraag, geliefden, hangt zoveel, neen, daarvan hangt alles af, ons eeuwig wel of ons eeuwig wee. Wel is dus nodig deze vraag aan uw aller hart en consciëntie te leggen, en u te dringen uzelf nauw, ja zeer nauw te onderzoeken of ge in waarheid tot dat overblijfsel mag behoren. De onbedriegelijke kenmerken, daartoe te behoren, zijn deze: Zich als ellendig en arm voor God te hebben leren kennen, doch boven alles, iets te hebben leren kennen van dat betrouwen op de Naam des Heeren. Want juist op dat geloofsbetrouwen, op het bezit van het zaligmakend geloof dus, komt het aan, daar hangt alles van af. Daardoor leren wij ons niet alleen als ellendig en arm kennen, maar daardoor leren wij ook de toevlucht nemen met vertrouwen tot de Heere, om door Hem om Christus' wil gered en gezaligd te worden.

Wij vragen u dringend: Kent ge hier iets van? Zo niet, zo ge van dit alles nog ganselijk een vreemdeling zijt, dan moeten wij u aanzeggen, dat uw toestand gevaarvol is, dat ge een vreselijke toekomst toereist. Doch wij mogen er ook bijvoegen, dat er nog redding hiervan mogelijk is, want immers, ge zijt er nog; nog leeft ge in het heden der genade. Nog is het dus niet te laat, doch van Christus' wege roepen wij u toe: Haast en spoed u om uws levens wil, want uw leven is slechts een handbreed en de eeuwigheid nadert met rasse schreden, vanwaar geen terugkeren mogelijk zal zijn. Daarom, stel niet uit, doch heden, ja heden nog, zo gij Gods stem hoort, verhard u niet. Val God nog heden te voet, wie weet Hij mocht zich wenden en u om Christus' wil nog genadig zijn.

Onze hartenbede voor u is, dat Hij door genade uw blinde zielsogen mocht openen, zodat ge uw ellende en jammerstaat mocht leren zien en kennen, en ge intijds tot die God mocht leren vluchten bij Wie in Christus voor een doodschuldige zondaar vergeving is, opdat Hij gevreesd worde. Volk des Heeren, zegt ons: Hebben wij in deze ure uw naam, uw toestand genoemd. Is het niet zo, dat ge uzelf kent als ellendig en arm, en zijt ge als zodanig niet al smekend tot de Heere gekomen?

Ge vreest wellicht, omdat ge niet met uw gehele hart op de Heere kunt vertrouwen, omdat ge uzelf zo leerde kennen als te zijn vol ongeloof en wantrouwen. Ge vreest dat bij u alles bedrog

is of slechts nabijkomend werk. Doch luister nu eens aandachtig, volk. Om uzelf aan te klagen bij de Heere, daartoe is geloof nodig; om genade te leren smeken en tot de Heere al kermend te vluchten, daartoe is geloof nodig. Het geloofsbetrouwen heeft ook zijn tijden en trappen. Toevlucht nemend geloof is ook geloofsbetrouwen. Het pleiten op Gods genade, op Zijn ontferming en trouw, op Zijn Almacht en op het bloed van Christus, daartoe is ook geloof en betrouwen nodig. Doch om volkomen getroost te zijn, hebt ge een geloof en betrouwen nodig waardoor ge u in God verliest, waardoor ge Christus in Zijn gehele Persoon omhelst. Laat het daarom, volk, uw gedurige bede zijn, dat de Heere u meer ontdekke en u het geloof vermeerdere, opdat ge met al Gods volk mocht komen tot een volkomen geloofsomhelzing, en alzo ook van u mocht worden gezegd: Die op de Heere vertrouwen zijn als de berg Sions, die niet wankelt, maar blijft in der eeuwigheid. Amen.

De veilige Hoeder der Zijnen.

Lezen: Psalm 91

Zingen: Psalm 31:15

Psalm 32:3 en 4

Psalm 91:1

Psalm 73:13

“En die Man zal zijn als een verberging tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed; als waterbeken in een dorre plaats; als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land.”
(Jesaja 32:2)

INLEIDING

En die Man zal zijn als een verberging tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed; als waterbeken in een dorre plaats; als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land. Bij deze woorden, welke wij beschreven vinden in het 32^e hoofdstuk van de profeet Jesaja, daarvan het 2^e vers, wensen wij u deze ure enige ogenblikken te bepalen. Doch laat ons eerst zien, hoe in het hoofdstuk, voorafgaande aan ons teksthofdstuk, de Geest des Heeren door de mond van de profeet Jesaja in diep aangrijpende en krachtige bewoordingen Juda komt te waarschuwen, hun vertrouwen toch niet te stellen op de paarden en wagens, op de ruiters van Egypte. De Egyptenaren toch, roept Jesaja hen toe, zijn slechts mensen en geen God, die dus geen macht noch vermogen bezaten om Juda uit hun benauwdheid te redden of hen te verlossen uit de hand der Assyriërs, die geen ander doel hadden dan Israëls verderf en ondergang.

Waarschuwend spreekt de Heere door de profeet een ontzaglijk wee uit over hen, die in plaats van hun betrouwen alleen te stellen op die God, die hen toch zo menigmaal wonderlijk had uitgered, toch op dit Egypte hun betrouwen zouden stellen. Want niet dat Egypte, maar alleen die God die hen in de dagen hunner jeugd uit het diensthuis van datzelfde Egypte had verriest en uitgeleid, bezat de macht en het vermogen om het bedreigde Jeruzalem te beschutten en van random te beveiligen.

Het was niet alleen als de Almachtige dat Hij dat doen kon, maar ook als de eeuwig Getrouwe dat Hij het doen zou. In het 5^e vers van dit hoofdstuk lezen wij hiervan: “De Heere der heirscharen zal Jeruzalem beschutten. Beschuttende zal Hij haar verlossen: Doorgaande zal Hij haar ook uithelpen.” Daarenboven spreekt de Heere in het 8^e en 9^e vers door de mond van de profeet, dat de vijanden verdelgd, de Assyriërs hen onder gebracht zouden worden en niet in de stad zouden komen, daar de Heere te Sion Zijn vuur en binnen Jeruzalem Zijn oven heeft.

De tijd wanneer deze profetie, in dit hoofdstuk beschreven, naar haar staatkundige betekenis zou worden vervuld, wordt in ons teksthofdstuk duidelijk aangegeven.

Wij lezen hier toch, hoe de Heere, om haar in vervulling te doen treden, een Hiskia zou verwekken, die als opvolger van de goddeloze Koning Achaz, Juda's troon zou beklimmen, om in de kracht en vreeze des Heeren de afgoderij, waarmee stad en land waren vervuld, te niet te doen.

In de aanhef van dit hoofdstuk komt dat wel heel duidelijk uit, wanneer wij daar lezen: “Ziet een Koning zal regeren in gerechtigheid en de vorsten zullen heersen naar recht.”

Hiskia zou in zekere zin een verberging en schuilplaats zijn tegen de stormen en vloedden van vijandschap die Juda en Jeruzalem zouden bedreigen en teisteren. Wij lezen hiervan dat, toen Jeruzalem door de Assyriërs belegerd werd en hun ondergang onvermijdelijk scheen, het volk steunde op de woorden van Koning Hiskia.

Zijn dus de woorden van onze tekst naar historische betekenis van toepassing op Koning Hiskia, deze woorden hebben ook een geestelijke betekenis en wijzen heen naar die Man, Vorst, Messias, die God in de volheid des tijds zou zenden om voor Zijn volk te zijn een veilige

schuilplaats, waarin zij geborgen zouden zijn tegen stormen en onweders van verderf en ongenoegen Gods, zowel als tegen de wind en hitte van de vervolgingen der vijanden.

Die van God gezonden en gezalfde Christus zou niet alleen regeren en heersen in gerechtigheid, maar evenzeer zou Hij voor Zijn volk zulk een veilige schuilplaats zijn dat geen enkele vijand hen zou kunnen verderven of zelfs maar kunnen beschadigen.

Deze Man nu, deze veilige schuilplaats voor een hulpbehoevend volk, wensen wij in deze ure met elkander nauwkeurig te bezien als

De veilige Hoeder der Zijnen.

- I. Als een nauwkeurig aangewezen,
- II. Als een noodzakelijke,
- III. Als een volkomen veilige Schuilplaats.

Is het niet opmerkelijk, geliefde toehoorders, dat de Heilige Geest in onze dierbare Bijbel zich herhaaldelijk bedient van de meest eenvoudige beelden uit de natuur, om daarmee de diepste geestelijke verborgenheden of de dierbare heilsweldaden, aan de kinderen der mensen duidelijker te maken? Een voorbeeld hiervan geeft onze tekst te zien. Hoe eenvoudig zijn de beelden hier gebruikt, en toch hoe diep geestelijk de zaken die ze voorstellen.

Een verberging en beschutting tegen winden en stormen: Waterbeken in een dor landschap. Een weldadige schaduw tegen verschroeiende zonnestrallen. Zijn het niet alle voorstellingen van gewone verschijnselen? Doch van hoe onmetelijk grote betekenis is het wat de Heilige Geest door de mond van de profeet Jesaja ons hiermee wil verkondigen. Met deze eenvoudige beelden toch wordt niet anders bedoeld dan al hetgeen Christus voor tijd en eeuwigheid onder alle omstandigheden voor de Zijnen wil zijn en zal zijn. Graag wensen wij U in deze ure er iets van mee te delen, hoewel wij beseffen dat het slechts trachten zal zijn.

“En die Man”, zo luidt de aanhef van onze tekst, “die Man zal zijn als een verberging tegen de wind en als een schuilplaats tegen de vloed.” Wie onzer kan beseffen welk een onuitsprekelijk troostvolle en zalige tijding deze woorden inhouden voor allen die door Gods Geest aan zichzelf ontdekt, weten wat het zegt in gedurig gevaar van de vijand te verkeren. Is er wel iets waar dezulken in zulke omstandigheden meer naar vragen en zoeken dan naar een plaats van veiligheid, naar de verberging tegen bekende en onbekende gevaren?

En ziet nu: Deze veiligheid, deze schuilplaats, waar wij veilig verborgen zijn voor de schrik des nachts, voor de pijl die des daags vliegt; voor de pestilentie die in de donkerheid wandelt, en voor het verderf dat op de middag verwoest, wordt ons met grote nauwkeurigheid, in het woord van onze tekst door God Zelf aangewezen als het heet: “En die Man zal zijn als een verberging tegen de wind en als een schuilplaats tegen de vloed.”

Vanzelf komt de vraag bij ons op: “Die Man”, wie is die Man op wie wij hier met zo kostbare beelden worden gewezen? Het antwoord hierop geeft ons reeds het eerste vers van ons teksthoofdstuk, waar wij lezen van een Koning die in gerechtigheid regeert. Wie anders kan dat zijn dan Vorst Messias; dezelfde Man die ook door Jeremia wordt genoemd: “De Heere onze gerechtigheid?”

Met het volste recht mag dan ook Vorst Messias een Man, ja de Man bij uitnemendheid worden genoemd. Als de Man, die Gods Metgezel is; ja als Sions gezalfde Koning zal Hij regeren in gerechtigheid. De dichter zong hiervan in de 89^e Psalm: “Gerechtigheden en gericht zijn de vastigheden Zijns troons.” Terwijl Jesaja van Hem uitroept: “Gerechtigheid zal de gordel Zijner lendenen zijn.”

Terwijl David van deze Man en Koning juichte: “Gij hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid. Daarom heeft u, o God, uw God gezalfd met vreugdeolie boven uw medegenoten!”

De Man, hier genoemd, is ook Koning van Sion. Reeds in de eeuwige Vrederaad, waar Hij met Zijn hart Borg werd voor Zijn volk, werd Hij door de Vader tot Koning gezalfd. Hiervan heet het in de 2^e Psalm: “Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, de berg Mijner Heiligheid!” “Man” wordt Hij genoemd, en dat niet alleen naar Zijn Goddelijke, maar ook naar Zijn menselijke natuur. Als Man en Koning heeft Hij de oorlogen Gods volvoerd en alle vijanden overwonnen. Ja, als Man en Koning van Zijn Kerk zien wij Hem in de volheid des tijds met doornen gekroond, opdat Hij voor Zijn volk de kroon des eeuwigen levens zou verwerven. Deze Man nu, van Wie dit alles kon worden getuigd, deze Man is het, die in het woord van onze tekst als de enige veilige schuilplaats voor de doodschuldige zondaar ons onder zo dierbare benamingen wordt aangewezen. Reeds van eeuwigheid werd die Man een schuilplaats door verordining en aanstelling des Vaders. God de Vader Zelf dacht bestek en tekening uit voor de schuilplaats van Zijn volk.

Ja, die Man werd een schuilplaats en verbergings voor Zijn uitverkoren gemeente, in dat ogenblik toen Hij met Zijn Borgtocht optrad voor de Vader en Hij voor hen pleitte: Vader, Ik wil niet dat dezen in het verderf dalen, Ik heb verzoening gevonden. Hij werd ook een weltoebereide schuilplaats door Zijn zending en bloedige arbeid in de volheid des tijds. Wij behoeven slechts een blik te slaan op Bethlehems kribbe of naar Gethsemane’s hof, om daar te aanschouwen hoe die Christus als een Man Zijn lendenen omgordt, om Zijn volk een schuilplaats te bereiden; Sla de blik vervolgens naar Golgotha’s kruis en daar ziet ge die Man en Koning van Gods Kerk lijden en strijden om alle vijanden te overwinnen; maar daar ziet ge ook hoe die Schuilplaats voor Gods schuldige volk op het felst wordt beproefd en doorlouterd. Daar toch riep de afgrond tot de afgrond bij het gedruis van Gods watergoten. Daar daalde het vuur van Gods toorn op de Man die Zich Borg had gesteld, verterend temeer. Ja daar sloegen de baren en golven van de afgrond der hel op het felst tegen deze Schuilplaats aan; doch om juist in die bange en bittere weg een welbeproefde en weltoebereide Schuilplaats voor geheel Gods uitverkoren gemeente te worden.

Hoe heerlijk zien wij dat geopenbaard in de geopende groeve aan de opstandingsmorgen en daarna nog op de Olijfberg, vanwaar wij die Man als Overwinnaar-Koning zien opvaren ten hemel om daar als de “Immanuel God met ons” de veilige Schuilplaats in Gods Vaderhart voor Zijn volk te ontsluiten. Vandaar, gezeten aan Gods rechterhand, komt Hij in het uur der minne Zijn volk te roepen en over te brengen vanuit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht; en vandaar komt Hij als Koning Zijn wetten in de harten Zijns volks in te schrijven door Zijn Geest, en als hun Voorbidder op te treden voor het aangezicht des Vaders, ja hen te beschutten en te behoeden tegen alle gevaren en vijanden.

O heerlijke, o veilige Schuilplaats! zo moeten wij hier uitroepen. En wie zijn het voor wie die schuilplaats ontsloten is? Luistert dan, toehoorders: Deze Schuilplaats is niet ontsloten voor braven of vromen; ook niet voor wet- en schrift-geleerden, doch (en wie zou het eeuwige wonder hiervan vatten?) voor een volk dat in hun bondsbreuk en afval hun veiligheid die zij in Gods gemeenschap mochten bezitten, voor eeuwig hebben weggezondigd. Voor hen die als ballingen zonder woning in de woestijn rondzwerven. Voor een uitverkoren maar doodschuldig volk dus is die Man geworden een schuilplaats tegen winden en vloeden. Voor hen die geen penning bezitten om hun onbetaalbare schuld bij God te voldoen; die God dus naar heilig recht voor eeuwig zou kunnen werpen in de poel van jammer, die de duivel en zijn engelen bereid is. Voor die allen is die Man een veilige schuilplaats geworden. Hij werd dat voor een Rachab de hoer, voor een Ruth de Moabietische; voor een Manasse de afgodendienaar; voor een eigengerechte, Christus’ gemeente vervolgende, Saulus van Tarsen. Ja zelfs voor een moordenaar aan het kruis. En niet alleen in het verleden is die Man voor zovelen een veilige schuilplaats geweest, maar ook nog heden is er die Schuilplaats ook voor u, volk in ons midden, die door Gods overwinnende genade voor deze gezalfde Koning moest buigen, die Hem, al smekend om de vree te voet leerde vallen. Ja voor u die al kermend uitroept:

Maar mijn hoofd is als bedolven
in de golven
van mijn ongerechtigheen!

Ook voor u die het met David leerde belijden:

Ik heb gedaan dat kwaad is in Uw oog

Dies ben ik Heere uw gramschap dubbel waardig.

Onze tekst spreekt niet van een Man die een Schuilplaats geweest is, maar van een Man die dat zal zijn voor al de Zijnen, die Hem van node hebben. Dat zal dus zolang zijn tot de laatste van deze schuilplaats zoekenden zal binnengehaald zijn.

Hij zal zijn een Schuilplaats voor u in ons midden, die met de bloedwreker op de hielen, Gods recht moet billijken en uw doodvonnis goedkeuren. Als een Man, ja als die Man toch, weet Hij Zijn volk te overwinnen om voor Hem te buigen, weet Hij hen zo te bewerken dat zij het recht in God niet alleen billijken, maar bovendien lief krijgen. Ja dat zij de zonden leren haten, en tot de besliste keuze gebracht, heilig en zondeloos voor Gods Aangezicht begeren te leven.

Van die Man en Koning staat dan ook geschreven: Zijn vorsten heersen naar recht, want Hij maakt Zijn volk tot Koningen en Priesters.

Daarom, welgelukzalig allen, zo roepen wij hier uit, die die Man recht hebben leren kennen als hun enige schuilplaats; die Hem als zodanig hebben nodig gekregen. Welgelukzalig allen, die onder Zijn scepter mogen bukken en buigen, want door Zijn welbehagen zal hun juk verhoogd worden, want hun Schild is van de Heere en hun Koning van de Heilige Israëls. Want allen die voor Hem mogen buigen, ontvangen in Hem een veilige Schuilplaats. Immers, die Man zal zijn als een verberging tegen de wind en een Schuilplaats tegen winden en vloedgolven niet alleen, maar ook als waterbeken in een dorre plaats; als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land.

Mochten wij u tot zover in ons eerste deel zo nauwkeurig mogelijk die Man beschrijven, die ons in onze tekst onder zo kostelijke, heilzame beelden wordt voorgesteld, welke alle tezamen slechts den beeld voorstellen namelijk: Een volkomen veilige Schuilplaats tegen alle en elk gevaar, wij wensen u verder nog te wijzen op:

II. Een zeer noodzakelijke Schuilplaats.

Hoe wordt door de mens in het natuurlijke en geestelijke vaak de behoefte aan een Schuilplaats ervaren, waar men zich verbergen kan tegen allerlei noden die ons dreigen te verderven en te verpletteren.

De beelden in onze tekst wijzen daarop. Ze zijn vanzelf ontleend aan Oosterse toestanden. Ze herinneren aan de gevaren waaraan reizigers door Oosterse landen met dagenlange reizen door de onmetelijke woestijnen, bloot stonden. Onze tekst toch spreekt van dore streken, verschroeiende zonnehitte waartegen schuilplaats of niet, leven of dood beduidde.

Een der ergste gevaren op zo'n reis door de woestijn is wel een zandstorm. Een zwarte streep aan de horizon kondigt de storm aan, die met grote snelheid nadert; de dikke zandwolven dringen door alles heen, verstoppen ogen, oren en neuzen en benemen schier de adem. Wee de reiziger die in zulk een toestand geen schuilplaats vindt. Hij komt jammerlijk om. Zo althans was het in Jesaja's dagen.

Wij vragen u, gaat het ook alsoo niet in de levenswoestijn, waardoor Gods volk naar Sion trekt? Ook daar toch breken stormen los, die hen dreigen te verstikken. Stormen en vloedgolven van tegenspoed, van kruis en druk, van ongenoegen Gods, van vijandschap van satan, wereld en zonde. Ook zij hebben dan een schuilplaats zo zeer van node, om onder die stormen en vloedgolven niet te bezwijken. Ieder van Gods kinderen heeft hier op aarde een kruis te torsen van uitwendige moeite en druk. Jezus Zelf zegt hiervan: Wie Mijn discipel wil zijn, verloochene zichzelf, neme zijn kruis op en volg Me!

Hoe nodig is zulk een Schuilplaats, door Christus voor Zijn volk ontsloten tegen de vloedgolven der vijanden, die het op hun ondergang toeleggen. Allen toch die Godzalig willen leven zullen vervolgd worden. De wereld haat dat volk omdat zij van de wereld niet zijn. Christus' Kerk is een kruisgemeente, die al de eeuwen door haat en vervolging van de wereld en schijnvromen hebben gedragen. Ze hebben zulk een Schuilplaats zo nodig tegen de wind der verzoeking, die zij dan eens door satan en dan weer van hun van God wijkend bestaan hebben te verduren. Maar bovenal is zulk een Schuilplaats zo nodig om de krachteloosheid van de begenadigde zondaar. In hen toch is vermogen noch kracht om staande te blijven te midden van de menigte der vijanden, die hen van alle zijden omringen.

Wellicht vraagt ge: Kan dan ontvangen genade hen niet bewaren tegen verzoeking en vijanden? Neen geliefden. Wij vragen wederkerig. Heeft ontvangen genade een Job kunnen bewaren de dag zijner geboorte te vervloeken? Kon ontvangen genade een David, de man naar Gods hart, beveiligen tegen de strikken van zijn hart en bestaan? Geen ontvangen genade heeft een Hiskia bewaard voor hoogmoed, ook geen Petrus voor het verloochenen van de Meester. Wijzen al deze voorbeelden er niet op hoe noodzakelijk het is voor ieder van Gods kinderen, zelfs na ontvangen genade, schuiling te zoeken bij Hem, die de enig veilige beschutting is tegen alle bedreigingen?

Die Schuilplaats is ook hierom zo nodig, omdat de weg van Gods volk met doornen bezaaid is. Het is toch menigmaal van binnen vrees en van buiten strijd. Wanneer God hen komt te ontdekken aan hun onbetaalbare schuld, als de gloed van Zijn richterlijke toorn hen dreigt te verteren. O geliefden, dan vrezen ze niet zelden nog voor eeuwig te zullen omkomen. Als dan daarbij de satan nog inwerkt op hun diepbedorven bestaan en Gods toorn en ongenoegen hen benauwt en dreigt te verderven, en satan en hun eigen geweten beschuldigend tegen hen optreedt, dan gebeurt het wel dat ze in de nood hunner ziel komen uit te roepen: Mijn tranen zijn mij tot spijze dag en nacht, omdat zij de ganse dag tot mij zeggen: Waar is uw God? En waar straks de nood al hoger klimt, horen wij ze kermen: Al uw baren en golven zijn over mij heengegaan!

Bovenal, hoe onmisbaar is die Schuilplaats voor Gods kinderen dan, als alle krachten hen beginnen te ontzinken; als zij zien en erkennen waardig te zijn vanwege hun schuld en ongerechtigheid eeuwig om te komen. Ja dan, als al hun gerechtigheden tot schuld en al hun eigen schuilplaatsen van ervaring en bevinding waarin zij zich zolang veilig waanden, door God Zelf worden verstoord door de stormen van Zijn toorn die het bladerendak van hun bevinding en bekering doet wegstuiven als kaf voor de wind. De vloed van Gods ongenoegen lichtte de bakken en steunsels van het cederenhuis hunner hoop, hunner ervaring en bevinding weg van hun grondslagen, zodat er niets staande bleef en ze geheel verslagen moesten uitroepen:

'k Wou vluchten maar kon nergens heen

Zodat mijn dood voorhanden scheen

En alle hoop mij gans ontviel

Daar niemand zorgde voor mijn ziel.

In zulke tijden wordt de Schuilplaats, in Christus ontsloten, ons zo onmisbaar en noodzakelijk, dat geen zaligspreking van anderen, geen wedergeboorte of bekering ons meer helpen of redden kan, zodat het heet: Geef mij Jezus of ik sterf; of er met Hiskia wordt gestameld: Heere, ik word onderdrukt, wees Gij mijn Borg!

God zelf maakt Zijn volk pasklaar voor die schuilplaats, door hen te ontdekken en te ontbloten, want al is de legering binnen die Schuilplaats eeuwig ruim, toch is de toegang zo eng dat het laatste kleed ons ontrukkt en de laatste grond ons ontzonken moet zijn eer wij er door zullen kunnen. Doch om, eenmaal daarbinnen zijnde, te mogen zingen:

Hier wordt de rust geschonken,

Hier 't vette van Uw huis gesmaakt.

Een volle beek van wellust maakt

hier elk in liefde dronken.

Eerst moet die zondaar Gods recht komen te billijken. Eerst dus God toevallen in Zijn recht en het goedkeuren als zijn vonnis zou zijn, buiten die Schuilplaats te moeten omkomen, vóór Christus gelegenheid krijgt hem met eigen hand daar binnen te brengen. Dan breidt Hij Zijn gerechtigheid over die schuldige uit en eist Zijn vrijspraak op grond Zijner verdienste, en leidt Hij die door God vrijgesproken zondaar, met eigen hand in de schuilplaats van Zijn eeuwig Vaderhart. Die in veiligheid gebrachte zondaar moet er dan juichend van uitroepen: God is het Die rechtvaardig maakt, wie is het die verdoemt?

Gedurig nodig is die schuilplaats. Mocht ge vragen voor hoelang dat zal zijn? Dan is het antwoord: Even lang als de woestijnreis duurt. Telkens toch openbaren zich weer nieuwe gevaren, waartegen schuiling gezocht moet worden. Onze tekst spreekt niet alleen van stormen en vloed, maar ook van dorre plaatsen in een verzengende woestijnzon. Die Man wordt in zulke toestanden voorgesteld als waterbeken in een dorre plaats, als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land. Waterbeken in een dorre plaats, is dat geen levensbehoefte? Moet ook Gods volk op hun woestijnreis niet door woeste en dorre plaatsen trekken, plaatsen van verberging en verlatenheid, waarin wij de reiziger naar Sion wel horen klagen: Ga ik voorwaarts, ik zie Hem niet, of achterwaarts, ik bemerk Hem niet? In zulke plaatsen gekomen, kan geen vroegere ervaring of bevinding troosten of baten, maar blijkt telkens weer opnieuw hoe nodig het is dat die als waterbeken in dorre plaatsen afgebeelde Man hen verkwikt en vertroost.

Nodig blijft die Schuilplaats in tijden als alle gevoel is geweken en het geloof als krachteloos temeer ligt; in tijden als onze hemel aan koper en onze aarde aan ijzer gelijk schijnt te zijn geworden, zodat er geen gebed meer door kan. Ja eeuwig blijft Hij nodig. Beluister de dichter, hoe deze ervan getuigt: Ik zal in Uw tent verkeren in eeuwigheden! Wat zou er toch van Gods volk worden op hun reis door de woestijn, als deze schuilplaats er niet was; als deze waterbeken in dorre plaatsen hun levensbron niet was? Maar gelukkig is er die Man nu in de dorre plaatsen, die zij moeten doortrekken. Want, is een dorre plaats een beeld van gebrek, een waterbeek daarentegen is het zinnebeeld van volkomen verkwikking.

Zo ook is die Man Christus voor Zijn dorstende volk een volle beek van de meest zalige verkwikking en troost, zodat ze van Hem mogen getuigen:

Een volle beek van wellust maakt,

Hier elk in liefde dronken.

Onze tekst spreekt ook nog van die Man als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land, dat wij zo mogen verstaan als de ware Rustgever Zijns volks. Niets is er dat Gods volk zo nodig heeft als deze rust, wanneer het door dorre plaatsen gaat of wanneer de brandende zonnestrallen hen dreigen te verteren en alle rust te ontnemen. Nogmaals, nodig is deze schuilplaats Christus onder alle omstandigheden; nodig als verberging tegen winden en vloed; nodig als waterbeken in dorre plaatsen; nodig als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land. Doch met die schuilplaats bezit de reiziger naar Sion ook in de 3^e plaats:

III. Een volkomen veilige Schuilplaats.

In die Schuilplaats zijn ze veilig tegen de wind; veilig tegen aanvallende vloed; veilig met waterbeken, als het door dorre plaatsen gaat, veilig ook in de ruime schaduw van een grote Rotssteen. En geen wonder, die Man toch is de Herder Zijns volks. Waar zijn de schaapjes veiliger, dan onder de hoede van deze getrouwe Herder, van Wie gezegd wordt: Hij zal de kudde weiden als een herder; de lammeren in Zijn armen dragen en de zogenden zachtens leiden. Wel zien zij soms de wolf naderen, zodat siddering en beving deze schaapjes bevangt. Doch wat nood, onder de hoede van deze Herder kan er geen haar van hun hoofd vallen en zijn ze veilig. Die Man wordt "die Schuilplaats" genoemd, en met recht, want is Christus niet de Man van Zijn Kerk, en waar zou die vrouw veiliger zijn dan onder de vleugelen van Hem, die haar

Man is? Hij toch is als Man het Hoofd Zijner Kerk en als zodanig waakt Hij over al de leden en roept ieder van hen zo troostvol toe:

Ik zal u trouw verzellen met Mijn raad,
terwijl Mijn oog op u gevestigd staat!

Welk een volkomen veiligheid geniet dus Gods volk, waar die Man Christus bovendien ook hun voorbidder is bij de Vader. Hij toch draagt Zijn volk op Zijn eeuwig Priesterhart en wie zou hen daar af kunnen rukken? Hij is een Hogepriester, die volkomen medelijden kan hebben met al hun zwakheden. Ze staan gegraveerd in zijn handpalmen, en wie zal ze daaruit kunnen rukken? Die Man is een verberging bij alle winden van tegenspoed. In Hem bezitten zij een Schuilplaats, waar ze heen kunnen vluchten in het gebed. Hem mogen ze alles vertellen en toevertrouwen, alles wat hun drukt en kwelt. Op Hem mogen zij zich geheel verlaten, zonder ooit beschaamd te worden. Die Man dan ook zulk een veilige verberging, dat de druk hen niet hindert en ze het niet voelen een kruis te dragen.

Toen Israël door de Rode Zee ging, was daar de vuurkolom als een scheidsmuur tussen hen en de hen vervolgende Egyptenaren, waardoor het was of er geen vervolgers waren. Och, Gods Woord staat vol van bewijzen van deze veilige bewaring, tot onze troost en beschaming opgetekend. In Gethsémane behoefde die schijnbaar hulpeloze Man tegenover een zwaargewapende bende slechts deze woorden te spreken: Indien ge dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan, en de discipelen waren veilig.

Wanneer een Paulus gebukt gaat onder zijn doorn in het vlees, mocht hij uit 's Heeren mond dit troostwoord vernemen: "Mijn genade is u genoeg", en voor de apostel was dit voldoende om niet onder zijn kruis te bezwijken.

Wij lezen van Jozefs broeders, dat deze verwonderd waren, dat die Man nog met hen wilde spreken, en van Mefiboseth hoe hij, bij Davids barmhartigheid aan een die toch uit het geslacht van Saul was, in grote verwondering uitroept: "Wie is uw knecht, dat gij omgezien hebt naar een dode hond als ik ben, nochtans hebt ge uw knecht gezet onder degenen, die aan uw tafel eten!"

Wij vragen u, geliefden, als de nederbuigende bescherming van een aardse grote reeds zo'n verwondering wekt, hoe oneindig meer verwonderd moet dan dat volk zijn, die het mogen zien en weten veilig geborgen te zijn in die Man, in Wie alle verberging ligt opgesloten. Nogmaals veilig, ja volkomen veilig zijn de reizigers naar Sion als ze het oog gericht mogen houden op die Man, als hun eeuwige Schuilplaats, en niet alleen dan als winden en stormen van Godsverlating in hun zielenleven hen zo te meer kunnen drukken, maar ook dan als de brandende zonnestrallen van Gods ongenoegen hen dreigen te verteren. Want dan toch is er die Man als een zware rotssteen, waarvan de schaduw hen behoedt en verkwikt.

De schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land is het laatste doch zeker niet het minst beduidende beeld, waarmede die Man als de Schuilplaats voor zijn beproefde doch begenadigde volk in onze tekst wordt aangeduid, want evenals de schaduw van een rots de woestijnreiziger een rustplaats biedt, waar hij beschermd is tegen de brandende en verzengende stralen der woestijnzoon zo ook dekt de schaduw van die geestelijke rotssteen in onze tekst de reiziger naar Sion, reizend door dorstige streken, tegen de brandende stralen van Gods toorn. Ja die Rots dekt hen tegen de verzengende vloeken en beschuldigende eisen der wet.

Die Rots dekt hen zo veilig, dat zij in Zijn schaduw gezeten wel uitroepen: Zo is er dan nu geen verdoemenis meer voor degenen die in Christus Jezus zijn. Bovendien is in onze tekst niet alleen maar sprake van een rots, maar wordt Hij ook aangeduid als een zware Rotssteen. Nu is het toch zo, dat hoe groter en zwaarder een rotssteen is, hoe vaster en hechter zijn grondslag en hoe verder zijn schaduw zich uitbreidt, hoe groter verberging deze biedt. Zo ook wordt de Man Christus in onze tekst genoemd een zware Rotssteen, waarmede aangeduid wordt allereerst de vastheid en sterkte daarvan.

Wie toch zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? Tegen hen, die in die zware Rotssteen mogen schuilen. God toch is het die rechtvaardig maakt, wie is het dan die verdoemt? Ook wordt die Rots een zware Rotssteen genoemd om de ondoordringbaarheid daarvan aan te duiden. Geen enkele zonnestraal van Gods toorn kan deze Rots binnendringen, want Hij is een sterke Rots, een tegenweer. Ook wordt Hij zwaar genoemd om de grote omvang, de uitgestrektheid en dus de uitgebreidheid van deszelfs beschutting en rustgeving aan te duiden. En voorwaar, deze schaduw strekt zich zover uit, dat er daarin plaats genoeg is voor ieder, die tot de schaduw van deze zware Rotssteen de toevlucht mag nemen. Geen van dezen toch, het zij de grootste of de kleinste in de genade, behoeft om des plaats wille daarbuiten te blijven in de brandende zonnehitte van een dorstig land.

En was er plaats van Adam af tot op heden, plaats zal er blijven zo lang tot de laatste der uitverkorenen op reis naar Sion daar binnen zal zijn in eeuwige en volkomen veiligheid.

Welgelukzalig het volk, dat daar deelgenoot van mag zijn; dat tot Jezus' bloed en gerechtigheid de toevlucht heeft leren nemen, dat beschaduwd door de vleugelen van Zijn eeuwige Middelaarsdeugden, eeuwig veilig mag zijn. Van de zodanigen mogen wij met de dichter uitroepen, "Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen."

TOEPASSING

Ziedaar geliefde toehoorders, u in deze ure iets voorgesteld van de zalige rijkdom, van de veilige en volkomen Schuilplaats van die Man, waarvan in onze tekst gesproken wordt, voor dat volk dat aan eigen onveiligheid ontdekt, leerde vluchten tot die enige Schuilplaats door God in Christus ontsloten. Een schuilplaats, zoals wij hoorden, waar zij volkomen veilig zijn als de vijand zal aankomen als een stroom; als hun gerechtigheden hen ontzinken en zij zullen moeten erkennen geen penning te bezitten om hun onbetaalbare schuld te voldoen.

Welgelukzalig dus binnen die Schuilplaats geborgen te zijn, want al wat zich daar buiten bevindt verkeert in gevaar eeuwig om te komen.

Het komt er dus voor ons allen persoonlijk op aan onszelf recht te onderzoeken of die Schuilplaats ook voor ons is ontsloten. Of die schuilplaatsen waarin wij verbergings zoeken wel de ware zijn, want weet het wel, met elke zelfgekozen schuilplaats buiten Christus zullen wij zeker eeuwig bedrogen uitkomen.

Onbekeerde mens in ons midden, laat ons u waarschuwen. Buiten die ware Schuilplaats Christus Jezus is er niets dan onveiligheid.

Dan zal het hagelen in het woud waarin men afgaat. Dan loopt ge gevaar als een bal weggerold te worden in een vreemd land. Als ge u dus nog buiten die Schuilplaats bevindt, ligt ge open, onbeschermd, onbeveiligd voor de elementen van satan, wereld en zonden, open voor de verzengende stralen van Gods toorn. En waar zal het eindigen als ge buiten die Schuilplaats voortreist en buiten die Schuilplaats sterft? Gelukkig zijt ge nog in het heden der genade. Die Schuilplaats staat nog open. In die grote schaduw is nog plaats voor een arme zondaar. God wacht nog om genadig te zijn, doch haast u om uws levens wil. Want wie uwer is bekend hoe dicht gij reeds gevorderd zijt tot het einde van uw aardse reis naar de eeuwigheid?

Hoe vreselijk moet u de gedachte zijn zo voort te reizen en die Man, die verbergings, die Schuilplaats nog te missen, want zolang ge die nog mist, zijt ge nog zonder Borg, zonder verkwikking, zonder toevlucht, zonder waterbeek, en toch zult ge straks zonder dat alles God moeten ontmoeten. Schenke de Heere u genade, zolang het nog tijd is, Hem te voet te mogen vallen en in erkenning van uw diepe schuld Hem om erbarmings te mogen smeken. Wie weet Hij mocht Zich nog wenden en u genadig zijn.

Bekommerd volk in ons midden, u vragen wij: Zijt gij reeds vluchtend tot die Schuilplaats? Och, zo horen wij u antwoorden, als ik dit maar mocht geloven. Wij vragen u wederom: Zijt ge niet ontdekt aan uw schuld? Beeft ge niet onder de aanvallen van satan? Siddert gij niet onder

Gods toorn? Kunt ge daar wel stil onder zijn? Is u die Man niet als Schuilplaats ontdekt? Wat zult ge op al deze vragen antwoorden?

Wij roepen u hierop toe: Waar ge vluchtende zijt tot die enige ware Schuilplaats, rust dan niet voor ge weet daarin geborgen te zijn. Want alleen bij die Man, en nergens anders, hoe men ook mocht zoeken, is veiligheid, is verberging te vinden. Geen rusten dus voor u voor ge in Hem moogt rusten waar ge tegen alle stormen en vloedden eeuwig veilig zijt. Zoek daarom geen hulp bij hetgeen geen rotssteen is. Zoek geen rust bij uw ervaring of bevinding. Ook niet bij anderen van Gods volk of Gods knechten, hoe hoog ge hen ook moogt waarderen en tegen hen opziet, want van geen hunner, zelfs niet van de godzaligsten, maar alleen van die Man Christus staat geschreven, dat Hij zal zijn de schuilplaats voor de Zijnen en alle anderen zijn gebroken bakken die geen water houden.

Nog een ernstige vraag tot u volk des Heeren in ons midden, en wel deze: Geniet ge veel de veiligheid van die Schuilplaats?

Misschien gaat ge gebogen onder uw kruis en roept ge wel uit: De Heere heeft mijner vergeten; de Heere heeft mijner verlaten. Mogen wij u hier in ernst iets van zeggen? Wij geloven dat de oorzaak van uw klacht hieruit voortkomt, dat ge zo weinig gelovig gebruik maakt van die Man, en zo buiten Hem omzwerfend, wordt het kruis een ondragelijke last en is er in dezen troost noch rust voor uw ziel.

Wij raden u dringend: Leer God weer te voet vallen, Hem smekend uw hand weer te willen vatten en u te leiden in de Schuilplaats, door Hemzelf voor uw ziel ontsloten, want in Hem schuilend kan geen kruis noch vijand u schaden. Ja, dan zult ge zelfs in het gezicht van de dood met een David moeten juichen: Al ging ik ook door een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen.

Wij eindigen dan, kon het zijn tot uw lering en vertroosting, met de woorden waarmede wij onze predikatie aanvingen: “En die Man zal zijn als een verberging tegen de wind en een Schuilplaats tegen de vloed!” Amen.

Bewaar mij als het zwart des oogappels

Lezen: Psalm 17

Zingen: Psalm 130:1

Psalm 17:1 en 4

Psalm 139:1

Psalm 62:4

“Bewaar mij als het zwart des oogappels.” (Psalm 17:8a)

De Psalm waaruit wij voor deze keer een kort, maar veelbetekenend woord ter overdenking hebben gekozen, draagt tot opschrift:

“Een Gebed van David.”

En wanneer wij deze Psalm met gepaste aandacht lezen, komen wij tot de overtuiging: Ja waarlijk dit opschrift kan net het volste recht boven deze Psalm geplaatst worden, omdat daarin van het begin tot het einde steeds duidelijker openbaar komt, wie hij niet alleen in het openbaar, maar ook in zijn verborgen zielenleven voor de Heere mocht zijn. In de meest bevindelijke taal toch horen wij hem zijn klachten en zijn behoefte om verlossing, om redding uit zijn noden en angsten voor de Heere uitspreken.

Geheel dit lied toch draagt het kenmerk, dat David zich in de oven der beproeving bevindt en geen andere weg ziet dan het gebed uit de diepte der ellende, tot Hem die het geroep, uit de nood der ziel tot Hem opgezonden, horen en verhoren kan.

Wij menen niet te veel te zeggen als wij dit lied noemen de ademtocht van Davids ziel, de kurk waarop hij drijft en hem voor zinken behoedt. Het wapen waarmee hij de vijand bekampt en de klopper waarmee hij geweld pleegt op de deur der genade, op de poort des hemels. Ja, wij durven zeggen, het gebed uit dit lied vernomen is het instrument waarmee hij het harte Gods weet te beroeren, en Hem, die geen David noch iemand anders nodig heeft, toch heilig weet te dwingen Zijn oren te neigen tot het geroep des ellendigen. En dit is geen wonder, David doet hier toch een beroep op de rechtvaardigheid Gods, die het onrecht haat en het recht en de billijkheden lief heeft. Daarom heet het reeds in het eerste vers van deze Psalm: “Heere, hoor de gerechtigheid; merk op mijn geschrei. Neem ter ore mijn gebed met onbedriegelijke lippen gesproken!” Dat David met deze woorden zou pleiten op zijn, naar zijn mening, zo rechtvaardige zaak, of op zijn eigen gerechtigheid, zal toch wel door geen enkele van de door Gods Geest aan zichzelf ontdekte worden gedacht; want al hun en onze gerechtigheden, ook van de man naar Gods hart, zijn slechts een wegwerpelijk kled. Neen, wat wij van deze woorden van David menen te mogen vaststellen is, dat David zijn rechtvaardige zaak tegenover zijn vijanden voorstelt en bepleit op grond van de gerechtigheid Gods, die hem tot Israëls troon had geroepen en gezalfd, en die om de Borggerechtigheid van Christus zijn geschrei zou horen en hem daarom zeker zou verhoren.

David wist dat zijn zaak Gods zaak was en als zodanig mag hij zeggen, Heere, hoor de gerechtigheid! Op die grond mag hij tevens om genade smeken om recht te mogen handelen tegenover de beproevingen; Gods bescherming inroepen tegenover zijn vijanden, die hij in het vervolg van deze Psalm duidelijk beschrijft, ja ze God als met de vinger aanwijst. Het is, als wij dit lied vervolgens beluisteren, of Davids geloof steeds hoger klimt en hij aan het einde van zijn gebed vrijmoedig de verhooring daarvan komt uit te spreken. Dit lied is een gebed van David; hoe duidelijk komt dat van vers tot vers uit. Hoe duidelijk wordt het ons ook, dat als een smekeling aan de troon der genade in het geloof zeker van de overwinning is, de vijanden van God en Zijn volk, die in zulke gebeden worden aangeklaagd, in het grootste gevaar verkeren.

In dit lied wordt ook aan het behoeftige en bekommerde volk de weg gewezen waarheen met hen noden te vluchten. Dit lied spreekt er ook van, kind van God, hoe uw zaak Gods zaak is. Hij laat het toe dat de vijand u verdrukt en vervolgt omdat Hij uw stem wil horen.

Wilt ge u daarom veilig bewaard weten temidden van de gevaren? Wilt ge waarlijk dat God zich in Zijn ontfermende genade aan uw ziel zal ontdekken, leer dan de weg te bewandelen waarin David en al Gods heiligen u voorgingen. Met het oog op onze kracht- en machteloosheid, temidden van de gevaren die ons omringen, is er geen andere weg dan met de man naar Gods hart te smeken: “Bewaar mij als het zwart des oogappels”.

Deze bede, die wij vinden in het 8^e vers van ons hoofdstuk, wensen wij deze ure met u nader te behandelen, en letten:

- I. Op de smekeling en deze bede,
- II. De onschatbare rijkdom in deze bede opgesloten,
- III. Een heerlijke vrucht.

Klein van omvang, toehoorders, slechts weinig woorden bevattend, is dat gedeelte uit de 17^e Psalm “het gebed van David,” dat wij voor deze ure tot de stof onzer overdenking hebben gekozen.

Toch, onze tekst moge dan slechts klein van omvang zijn, de inhoud en betekenis ervan is zo hoogst leerzaam en van zo grote waarde voor ieder kind van God, dat door genade iets van deze bede heeft leren stamelen, dat wij dit korte gedeelte uit onze tekstpsalm een volledige bede op zichzelf mogen noemen. Zeker waard aan de overdenking daarvan een bijzondere ure te wijden. Doch voor wij daartoe overgaan, dacht het ons goed eerst de man te bezien van wie deze woorden staan opgetekend en de redenen die hem daartoe drongen.

Wie was deze smekeling? vragen wij ons allereerst af. Wij weten het allen, het was David, de man naar Gods hart, de door God gezalfde koning over Israël, de grote psalmdichter aan wie wij zoveel kostelijke Psalmen te danken hebben. Doch deze David is het niet, die wij met elkaar, naar aanleiding van de bede in onze tekst, nader wensen te beschouwen, maar een andere David, zoals wij hem daar in het stof gebogen, als een arme smekeling voor Gods aangezicht ter aarde zien liggen. Nogmaals, wie was deze man? Het was wel een geestelijk door God bevoorrecht mens doch naar de natuur als ieder kind van Adam een zondig mens. Indien hij zelf de vraag had moeten beantwoorden wie hij was, hij zou voorzeker geantwoord hebben met de betekenisvolle woorden: Mijn vader was een Amoriet en mijn moeder een Hethietische.

Van nature lag hij met geheel de wereld verdoemelijk voor God. Van nature was er niets in hem, dat God tot zulke tedere zorg of tot die bewaring waarom hij nu smeekt, had kunnen bewegen daar hij krachtens zijn deelgenootschap aan Adams val, in plaats van op Gods bewaring, alleen op Gods toorn en straf recht of aanspraak had. Vraag het slechts anderen van zulke smekelingen, die als David een zelfde roerende bede voor Gods aangezicht komen uit te spreken. Vraag het dat volk, dat door almachtige genade vanuit de dood tot het leven werd overgebracht en zij zullen u antwoorden: Wij zijn het, die God hebben beledigd, Zijn deugden gehoond, Zijn wetten veracht en Zijn Verbond hebben verbroken. Ja wij zijn het, die in ons Verbondshoofd Adam ons met een eeuwige afwijking van God hebben afgekeerd. Die nooit naar Hem zouden gevraagd, nooit naar Hem zouden omgezien hebben, omdat wij van nature de dood liever hadden dan het leven.

Ja voorwaar, toehoorders, niet alleen David, maar al Gods kinderen, in het verleden en heden, droegen en dragen van nature een zondige aard om, die zelfs na ontvangen genade nooit wil wat God wil. Van nature zullen wij nooit een vriend, maar tot aan onze laatste ademtocht een vijand blijven, die gedurig zal trachten ons tot datgene te laten verleiden, dat God onteert, onze vrede verstoort en ons ook berooft van onze vrijmoedigheid tot God, Wel heeft hier dan ook ieder van Gods kinderen te smeken: Bewaar mij als het zwart des oogappels!

Het was immers noch Davids genade, noch Hiskia's verlossing, noch Petrus' liefde dat een van hen kon bewaren voor struikelen of vallen. Geen ontvangen genade toch kan een enige, zelfs de beste van Gods kinderen ooit behoeden. Daarom klinkt de bede: Bewaar Gij ons, o God, Die de Almachtige zijt, Die de Algenoegzame zijt. Bewaar ons in uw eeuwige kracht als het zwart des oogappels! Ja bewaar ons voor onszelf, want wij zijn tot hinken en tot zinken ieder ogenblik gereed, moet wel onze gedurige hartenkreet zijn.

Hebben wij even stilgestaan bij de ervaring van al Gods kinderen in dezen, slaan wij vervolgens weer in het bijzonder de blik op de smekeling in onze tekst. Hebben wij hem tot nu toe gezien als van nature een zondig mens, laten wij hem verder ook gezien als een door de vijand opgejaagd mens, die als een veldhoen op Israëls bergen dapperlijk gejaagd werd; die nergens rust kon vinden. Die in holen en spelonken, in woestijnen verberging moest zoeken om de moordende hand van zijn vervolger te ontgaan.

Het beeld van onze smekeling in deze omstandigheden getekend, vertoont ons een treffende gelijkenis met Hem, de meerdere David, die als de door God gezalfde en gezondene, als een balling in Zijn eigen vaderland moest rondzwerven, vervolgd door Israëls oudsten, door hen gesmaad en gehoond. Door de helse Saul benauwd en geprangd, nergens een rustplaats kunnende vinden waar Hij het moegestreden hoofd mocht neerleggen. Ook deze meerdere David horen wij temidden van Zijn strijd al smekend uitroepen: Bewaar mij o God, als het zwart des oogappels!

Ook is David in zijn vervolging en nood het beeld van al Gods gejaagde en geplaagde volk. Omdat ook zij niet van deze wereld zijn, daarom worden ook zij gehaat en vervolgd door degenen die daartoe wel behoren.

Dan eens worden zij gevolgd door de Doëgs, en dan weer zijn het de schijnvromen die hen met hun lasteringen benauwen. Ze worden ook wel voortgedreven en opgejaagd van spelonk tot spelonk door de helse Saul, zodat ze komen te gevoelen nergens meer veilig te zijn.

Hier komt als vanzelf de vraag bij ons op, volk in ons midden, blijft er voor ieder geplaagd en opgejaagd kind van God in zulke omstandigheden wel anders over, dan om ten slotte door de nood gedreven, al smekend uit te roepen: Zijt mij genadig, o God, naar uw goedertierenheden, bewaar mij als het zwart des oogappels!

Hebben wij tot dusver de smekeling in onze tekst gezien, zoals hij was als een zondig mens, ook als een geplaagd mens, dit alles brengt er ons toe om hem, zoals hij zich in deze omstandigheden openbaart, als een zwak mens te beschouwen.

Wat is er toch over van die held, waarvan de jonkvrouwen in Israël eens zongen: "Saul heeft zijn duizenden verslagen maar David zijn tienduizenden?" Waar is zijn vermaardheid? Waar de vreze der vijanden voor hem. Waar is zijn dapperheid gebleven, eenmaal betoond in het ongewapend verscheuren van de leeuw en de beer? Hoe moeilijk deze held als een zwakkeling te zien. Och toehoorders, is Davids ervaring wel zo vreemd? Gebeurt het toch niet gedurig dat hij, die eenmaal als David een held, een grote in Israël was, straks als een rietstok in de wind ginds en weder bewogen wordt? Zelfs op de meest begenadigde is het woord van Jezus van toepassing: Wat zijt gij uitgegaan om te zien, een riet dat van de wind ginds en weder bewogen wordt. Zodat niet alleen het kind en de zuigeling, maar ook de man en vader in Christus, met het oog op de vijand en eigen krachteloosheid, gedurig heeft te smeken: Bewaar mij, o God, als het zwart des oogappels!

Een David althans moest het hier ervaren, dat in hem geen kracht was tegen al die hem omringende machten en vijanden, die hem van alle zijden benauwden en bedreigden. Straks toch zou hij de bittere ervaring opdoen, dat noch de liefde en trouw van een Jonathan, noch de toewijding van zijn mannen hem konden bewaren en verlossen uit de handen zijner vijanden. Ja hierin zou God er voor zorgen, dat noch een Jonathan de eer van Davids bevrijding zou ontvangen, noch zijn eigen mannen, die in plaats van hulp stenen zouden opnemen om hem te

doden, zodat hij ook daar, waar alle hulp ontviel, zou smeken: Bewaar mij, o God, als het zwart des oogappels, want mijn vijanden zijn machtiger dan ik!

En Davids ervaring in deze is ook nog heden de ervaring van al Gods volk. De Heere toch zal de vijand zo loslaten, dat zelfs de Jonathans machteloos zullen worden om te helpen, terwijl zij, die ons als een bende ter hulp omringen, in het eind ons naar het leven zullen staan, opdat de vleselijke arm zou vergaan en er niets anders zou overblijven dan de bede: Bewaar mij, o God, als het zwart des oogappels! want in ons is geen kracht tegen deze grote menigte. Hier moeten wij betuigen, welk een weldaad dat de vijanden er nog zijn. O, wel weet David waarom hij smeekt: Heere, doe mijn vijanden niet te niet, opdat zij mij niet vergeten! Want juist die vijanden waren Davids leermeesters in het gebed, dat God hem bewaren mocht, want in de weg van vervolging en druk werd hij onderwezen in eigen krachteloosheid. Wij vragen u daarom: Zou de bede om bewaring menigmaal niet meer overeenkomen met Gods eer en onze zaligheid, dan de bede om verlossing? Denk in deze slechts om de Hoge priesterlijke bede, waarin Jezus zegt: Vader Ik wil niet dat ge hen wegneemt uit de wereld, maar dat Gij hen bewaart van den boze! En waar Hij Zijn volk leert bidden, daar ook heet het: En verlos en bewaar ons van den boze! Doch na de smekeling in onze tekst van verschillende zijden bezien te hebben, laat ons hem nu ook nog beschouwen als een bevoorrecht mens.

En was deze David, de man naar Gods hart genoemd, niet een zeer bevoorrecht mens, die uit de duizenden van Israël reeds van eeuwigheid was uitverkoren om een mens te zijn aan wie God Zijn bijzondere genade wilde verheerlijken en Zijn uitzonderlijke gunst betonen?

Wie toch zou het hoge voorrecht uit kunnen spreken, waarin deze David mocht delen, waar God hem van achter de schapen had geroepen en hem had doen zalven om een voorganger te zijn over Zijn volk Israël.

Ja, hoog bevoorrecht was deze man naar Gods hart, waar de Heere hem herhaaldelijk op soms zo wonderbare wijze kwam uit te redden uit moeite en ellende, waar de vijand hem in uiterste engten wist te dringen, zodat er hoop noch uitkomst meer mogelijk scheen. Nooit toch liet de Heere toe dat de vijand hem ganselijk zou verderven. Ja inderdaad, herhaaldelijk betoonde de Heere dat deze David een zeer bevoorrecht mens was; en toonde hij ook hierin niet het beeld van ieder van 's Heeren gunstgenoten? Zijn ook zij niet bij alle ellende, die zij doorleven een hoog bevoorrecht volk? Of mogen wij het niet een onuitsprekelijk voorrecht noemen een uitverkorene van eeuwigheid, een beminde Gods, een gezochte door eeuwige liefde, een gezalfde met de zalfolie des Geestes te zijn?

David werd door God van achter de schapen geroepen. Vraag nu eens een kind van God, wie dan ook, vanwaar de Heere hem geroepen heeft, waar Hij hem vandaan wist te halen, en zeker zal hij u antwoorden, dat hij onreiner, oneindig ellendiger dan David was, dat hij even als eertijds de verloren zoon geen schapenhoeder, doch een wilde zwijnenhoeder was. En toch, wie kan het wonder verstaan, het voorrecht uitspreken, toch kwam God juist dezulken niet alleen uit hun ellendige toestand te roepen, maar hen zelfs uit de oliehoorn des Geestes tot koningen, profeten en priesters te zalven. Dezulken nu, en zij alleen, zijn het die met David leren smeken: Bewaar mij als het zwart des oogappels. Na tot zover de smekeling in onze tekst van verschillende zijden bezien te hebben, zomede de oorzaken die hem tot deze bede drongen, laat ons nu in het bijzonder nog stilstaan bij:

II. De onschatbare rijkdom in deze bede opgesloten. Bijzonder treffend is het beeld dat David in deze bede gebruikt. Hij gebruikt hier toch een voorbeeld van bewaring en bescherming, zoals de mens een zijner dierbaarste en tederste bezittingen bewaart en beschermt, namelijk het oog. Tederder voorbeeld kon David niet gebruiken, daar de zorg voor het oog de mens als ingeschapen is. Zonder het licht der ogen toch zou de mens zijn ganse leven in diepe duisternis moeten doorbrengen. God heeft dan ook de ogen zo geplaatst, dat zij reeds een natuurlijke bescherming bezitten, die hen voor kwade invloeden van buiten moet behoeden. Zoals nu die

oogappels met de tederste, met de nauwkeurigste zorg door de mens vertroeteld worden, zo begeert David door God beschermd en als het edelste van hetgeen God bezit bewaakt en bewaard te worden. En David vraagt niet alleen bewaard te worden als de appel van het oog, maar als het zwart, het binnenste, het meest kwetsbare plekje in de oogappel. Hier zouden wij geneigd zijn te vragen: Maar David, vraagt ge hier niet te veel? Zijt gij hier niet te overmoedig. Geloofst ge nu werkelijk, dat God een nietig zondaar, een ellendig Adamskind, zoals ge u toch zelf bewust zijt, zo zal willen bewaren als dat tere plekje, dat zwart des oogappels, zonder hetwelk de mens zo diep ongelukkig zou zijn?

Het schijnt hier wel of David zich voorstelt, dat hij Gode zo dierbaar is, zo onmisbaar is, dat God zonder hem niet leven kan, alsof God het licht Zijner ogen zou missen, als Hij Zijn David niet met de tederste zorg omringde en hem bewaarde. Doch neen, toehoorders, is deze bede schijnbaar te veeleisend en daarom ongeoorloofd, in werkelijkheid is dit niet zo. Gods eigen Woord geeft ons op tai van plaatsen het bewijs hiervan. Bij Zacharia 2:8 toch lezen wij, dat wie Gods volk aanraakt Zijn oogappels aanraakt. Hoe heeft God dit door al de eeuwen heen bevestigd en roept Hij de Zijnen menigmaal toe: “Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde!” En toont Hij Zijn tedere bewaring hun niet als Hij hen toespreekt met de woorden der vertroosting: Als gij door het water zult gaan, gij zult niet verdrinken, of door het vuur, de vlam zal u niet aansteken.

Altijd heeft de Heere hun bewezen, dat Hij hen beschermt als het zwart Zijns oogappels en altijd heeft Hij diegenen, die hen aanraken, doen ervaren dat zij het zwart Zijns oogappels aanraakten. Om die oogappels te beschermen heeft Hij Zich als een vurige muur rondom hen gelegerd, en neemt Hij wraak over het licht Zijner ogen. Ja, zoals een arend zich over zijn jongen opwekt, met zulk een zorg komt de Heere de Zijnen te bewaken. Zijn ze in nood van de vijand, God redt hen uit, stelt Zich als hun hoog vertrek. Zijn ze in kommer, Hij doet hen toeroepen: De Almachtige zal uw overvloedig goud en uw krachtig zilver wezen.

Sla de blik terug volk en verklaar ons dan, waarom ge toen niet omgekomen zijt, of bij een andere gelegenheid niet in uw druk vergaan zijt of in uw ellende zijt weggezonden. Och, hierop past maar een antwoord: omdat God u bewaarde als het zwart des oogappels.

Welk een waarde moet God wel aan de Zijnen toekennen, als Hij ze vergelijkt bij het zwart Zijns oogappels, bij het tederste dus wat er bij de mens en bij de Heere kan gevonden worden. Zonder dat volk, dus zonder het licht Zijner ogen, kan de Heere het (met eerbied gesproken) niet doen.

Welk een grote, onuitsprekelijke rijkdom ligt er dus voor Gods volk in deze bede verborgen. Maar behalve wat wij u hiervan mochten openbaren, komt die rijkdom ook uit, niet alleen in de diepe ootmoed, doch ook in de gepaste vrijmoedigheid waarmee David zijn bede durft uitspreken. Dat David hier in de diepste ootmoed en de nederigste afhankelijkheid voor de Heere geknield ligt, hiervan geeft geheel deze tekstpsalm blijk, maar toch durfde hij tevens met de grootste vrijmoedigheid vragen: Bewaar mij, Heere, als het zwart, als het tederste en gevoeligste plekje van uw oog! Maar David, zo moeten wij hier de vraag herhalen, hoe durft gij, die toch in uzelf een nietig, een schuldig Adamskind zijt, om zulk een bijzondere bewaring vragen. Kent ge uzelf dan nog niet in uw schuldigheid en onwaardigheid?

O, luistert gij, die met ons deze vraag durft stellen. David had zich voorzeker wel als zodanig voor de Heere leren kennen, maar hij bekwam zijn vrijmoedigheid hieruit, dat hij behalve zichzelf, ook God had leren kennen, dat hij ook een blik had mogen slaan in Gods hart. Hij had de Heere leren kennen in Zijn tedere liefde en mededogen over Zijn volk. Hij had de Heere zo leren kennen, dat hij wist dat hij niet te veel vroeg, niet te veel eiste. Maar wat hem bovenal en allermeest tot deze vrijmoedigheid drong was, dat David reeds van verre zag de Messias, door God beloofd, als gekomen. Hij wist en geloofde dat God om Davids wil, het Licht Zijner ogen, de Zoon Zijner liefde, niet zou sparen. Hij zag reeds hoe die Christus Gods, als Gods Oogappel, van het licht Zijner ogen beroofd, in een nare duisternis onbeschermd moest ronddolen. Met

zijn geestesoog zag hij reeds hoe God Zijn oogappel er voor heeft verblind en aan Zijn eigen en enige oogappel het woord kwam te vervullen: Wie is er blind gelijk mijn knecht en blind gelijk mijn bode?

Op grond van deze opoffering van Gods Enige, van Gods Oogappel, kon David met grote vrijmoedigheid vragen: Bewaar mij, Uw schuldige, maar in die Christus onschuldige knecht. Bewaar mij als het zwart des oogappels!

Die Christus toch is Gods Oogappel, die Hij als zodanig op het hoogste liefheeft en bemint. En waar nu David zich in die Christus ziet staan, daar mag hij in de gewisse zekerheid Gods oogappel zijn, zonder wie God zich niet zalig kan gevoelen, die Hij daarom niet missen kan en die Hij in die Christus als Zijn oogappel beschouwt, in het zwart van die oogappels het beeld van Zijn Enige ziet, zodat Hij ze op het hoogste liefheeft en bemint.

Laat ons nu met elkander nog bezien hoe deze bede van David afwerpt

III. Een heerlijke vrucht.

Heeft toch, als vrucht van deze bede, wel ooit een enkele vijand hem kunnen overweldigen of verderven? Als zijn oogappel toch heeft God altijd zo kennelijk en wonderdadig voor hem gezorgd. Laat de vijanden slechts spreken. Geen Saul vervolgt hem ongestraft. Geen Simeï kon hem vervloeken, of God komt dit straks aan die vloeker te vergelden. En hoe kon dit anders. Waar toch de mens de appel van het oog uiterst zorgvuldig bewaart en als op leven en dood zou verdedigen, zou God dan aan Zijn oogappels minder tedere zorg bewijzen? Dat zou toch niet mogelijk zijn? Neen, het is in God een heilige vanzelfheid Zijn oogappels, Zijn volk op leven en dood te verdedigen. En dat dit aan David ten deel viel, hiervan spreekt zijn herhaaldelijke roemtaal. In de 18^e Psalm horen wij hem roemen over Gods tedere zorg, die hem uit de banden der hel en des doods had verlost, en hem in de eeuwige ruimte voerde, waardoor hij het al juichend mocht uitroepen: Hij trok mij uit en bracht me op ruime wegen, want Hij had lust aan mij Zijn knecht gekregen. Wij vragen U, volk in ons midden: Is deze ervaring van David, de man naar Gods hart ook de uwe weleens geweest? Hebt ook gij dit lied niet mogen zingen, toen God u voor het eerst het licht uwer ogen schonk? O ja, toen hebt gij het zelfs in het openbaar, in het midden van Gods volk uitgejubeld; en later hebt ge het nog wel eens in het verborgen, in gemeenschap tussen God en uw ziel gezongen, toen gij bij het licht van Gods oogappel, Christus Jezus, God mocht aanschouwen. In die ogenblikken mocht ge zelfs geloven, dat ook gij Gods oogappel waart.

Mocht ge nog verder vragen naar de heerlijke vrucht die deze bede voor David uitwerkt, laat ons dan luisteren naar zijn zwanenzang. Hoort hoe hij bij het gezicht van de dood als Gods oogappel begint te juichen: "Hoewel mijn huis also niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een vast verbond gemaakt, dat in alles welgeordineerd en vast is, voorwaar daarin is al mijn heil en alle lust!" En met David zijn er ook nog anderen van Gods oogappels, die bij het gezicht van de dood als hun zwanenzang mochten uitroepen: Kom Heere Jezus, ja kom haastelijk! Terwijl het weer van andere sterfbedden klinkt in zalige overgave: Op uwe zaligheid wacht ik, O Heere! Wilt ge nog nader weten, wat Davids bede voor hemzelf uitwerkt, laat ons dan nog letten op zijn uitvaart. Hoe treffend toch klinkt het, waar hij gereed staat heen te gaan, uit zijn mond: De gebeden van David, de zoon van Isai hebben een einde! Waarna hij in vrede verzameld werd tot zijn volk, terwijl de poorten van het eeuwig Jeruzalem voor hem ontsloten waren en hij als op Engelenwieken, als Gods oogappel, als Zijn kostbaarste bezit, de eeuwige koningsstad werd binnengeleid.

De heerlijke vrucht van Davids bede wijst dan ook nog op zijn eeuwig verblijf. De eeuwige gelukzaligheid werd nu ook zijn deel. Oog in oog mocht hij nu God aanschouwen in de gewesten der eeuwige heerlijkheid. Hij mocht nu oneindig meer zien dan hij ooit gezien had, noch zelfs had kunnen vermoeden te zien. Hij mocht nu zien met welk een tedere zorg God hem bewaard had in al zijn wegen. Daar ziet hij nu in het oog van Christus zijn beeld, namelijk Gods

beeld; en daar spiegelt Christus zich in David als Zijn oogappel, en ziet Hij in die oogappel Zijn eigen beeld.

Ja, waar Gods oog blikte in Davids oog, daar ziet God in hem het beeld van Zijn Christus en roept Hij nog eenmaal David toe: Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde. De uitwerking van Davids bede werd vanzelf ook gezien. In het lot van de vijanden van 's Heeren bijzondere oogappel. Om een enkel voorbeeld te zien, behoeven wij slechts te blikken naar het gebergte van Gilboa, en ware het mogelijk, naar de hel en het verderf, waar wij Saul zouden zien in zijn zonden gestorven en in eeuwige jammer gedompeld. Zeggen wij te veel als wij gelukzalig prijzen hen, wiens God de Heere is, die als David hebben leren smeken: Bewaar mij als het zwart des oogappels?

TOEPASSING

Geachte hoorders! Wij mochten deze ure met elkander onze bijzondere aandacht wijden aan een smekeling die voor God in het stof gebogen, in aandoenlijke bewoordingen een hartroerende bede om bijzondere bewaring in zijn diepe nood mocht opzenden tot de troon der genade. Nu blijft na al het gehoorde de vraag voor ieder onzer overig, zo nodig met het oog op de naderende eeuwigheid: Wat hebben wij van deze bede van de man naar Gods hart leren kennen? Is ze ons niet onbekend? Of leven wij maar voort zonder behoefte aan deze bewaring? Is er al de nood in uw harten geboren? Kennis van onze nood en ellendigheid, van onze doemwaardigheid voor de Heere? Zo niet, dan is er voor u ook geen behoefte aan bewaring en verlossing, en zijt ge nog het beklagenwaardigste schepsel dat er onder de zon wordt gevonden. Maar dan bidden wij u toe, dat God u nog mocht ontdekken aan uw rampzalige staat en u met David mocht leren smeken: O God, bewaar mij toch als het zwart des oogappels en u om Christus' wil uw ziel nog mocht redden van het verderf, eer het voor eeuwig te laat is.

Bekommerde zuchters, aangevochtenen in ons midden, wie de bede van de man naar Gods hart zeker niet vreemd is, maar die niet, zoals deze smekeling, in de verhooring daarvan kunt geloven, omdat ge niet, naar ge meent, tot Gods oogappels behoort. Wij vragen u, vanwaar dat vrezen, vanwaar dat niet durven geloven? Is het omdat ge uzelf hebt leren kennen in uw onreinheid? Uzelf hebt leren bezien in uw melaatsheid van de hoofdschedel af tot de voetzolen toe? Vreest ge nu, ziende op uzelf, niet tot dat volk te behoren, die zo nauwkeurig door God worden bewaakt als het zwart des oogappels?

Maar toch, gij die door genade zo aan uw ellende en schuld zijt ontdekt, dat gij eronder gebogen gaat, juist u mogen wij toeroepen: God ziet ook u aan, doch niet in uzelf, maar in Zijn Christus, als zijnde in Hem zonder vlek of rimpel. En zo zal Hij ook u om Zijnentwil bewaren als het zwart des oogappels.

Maar, zo zegt ge wellicht, waarbij zal ik dat nu weten. Wij vragen u: Hebt ge nog nooit als David om bewaring gesmeekt? Nog nimmer het gevaar beseft waarin ge verkeert? Nog nooit uw krachteloosheid gezien? Heeft die grote vijand, die boze Saul, u nog nooit vervolgd? Hebt ge toen in uw grote nood niet moeten uitroepen: Zonder Uw opzicht, Heere, kan ik niet bestaan; zonder Uw gunst en gemeenschap niet leven? Welnu zuchters, als dit alles uw ervaring is, en ge in die omstandigheden hebt moeten smeken: O God, bewaar, red en verlos mij, dan mogen wij u vrijmoedig betuigen, dat hierin de bewijzen liggen, dat ook gij tot Gods oogappels behoort. En zeker hebt ge het wel ondervonden, dat God u alzo beschouwt, als Hij uw ziel weleens in teder mededogen kwam vertroosten of u de weg der verlossing in Zijn Christus kwam te ontsluiten, of u soms belovend toeriep: "Ik zal raad geven. Mijn oog zal op u zijn!" Geloofst gij niet, dat ge zonder deze afgesmeekte bewaring reeds lang met de hond zoudt weergekeerd zijn tot zijn uitbraaksel of met de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk? Daarentegen hebt ge ervaren, dat ge niet meer terug kunt, maar toch gedurig moet smeken: Och Heere, bewaar mij daar toch voor!

En als straks alle eigen kracht, waarmede ge u nog staande tracht te houden; alle eigen wijsheid, waarvan ge nog zoveel verwacht, alle gebroken bakken u ontnomen zullen zijn; dus alle hulp buiten God u ijdel zal geworden zijn, dan is het 's Heeren tijd u zo om bewaring te doen smeken, dat Hij ten laatste zal betonen, u om Zijns Zoons wil als Zijn oogappel aan te zien en u als Zijn oogappel te beschermen, door het lichaam van Christus. Zodat ge zult zien, hoe ge in dat Hoofd geplaatst, waarlijk Gods oogappel zijt, wiens zon niet meer onder zal gaan en wiens maan haar schijnsel niet meer zal intrekken.

Volk des Heeren, gij die het weet, die hebt leren geloven tot Gods oogappels te behoren, welk een genade nu ook te mogen geloven door God beschermd te worden als het zwart des oogappels. Ge moogt met ons hier wel in aanbidding en verwondering voor God wegzinken. Om die bewaring toch mogelijk te maken spaarde God zelfs Zijn Enige niet. Omdat Hij Zijn Oogappel Christus Jezus voor u verdonkerde, omdat Hij die Oogappel in toorn van Zijn licht beroofde, daarom kan God u beminnen en bewaren als Zijn oogappel, zodat geen enkele vijand u kan verderven.

O volk, beseft ge uw veiligheid wel, de zaligheid dat geen enkele vijand u nu ooit meer ten verderve zal kunnen schaden? In nood en ellende schenkt God u de vrijheid om pleitend op Christas' Borgwerk te mogen eisen: "Bewaar mij als het zwart des oogappels". Vreest dan niet, want zo bewaard zult gij gewisselijk thuis komen.

Op deze bewaring ziende, mogen wij van ganser harte met de Psalmist instemmen:

Doch gij mijn ziel, het ga zo 't wil
Stel u gerust, zwijg Gode stil
Ik wacht op Hem, Zijn hulp zal blijken.
Amen.

Een inhoudsrijk getuigenis van David.

Lezen Psalm 51

Zingen Psalm 130:

Psalm 51:

Psalm 116:

Psalm 25:

2 en 3

10

7

“Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste, en in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend.” (Psalm 51:8)

INLEIDING

De 51^e Psalm, toehoorders, waaruit wij voor deze ure een klein gedeelte tot de stof onzer overdenking hebben gekozen is, zoals het opschrift al meldt, een der liederen Davids. Er wordt tevens bij vermeld bij welke gelegenheid hij dit zo Godverheerlijkende en de zondaar zo diep vernederende lied kwam te vervaardigen. Ja waarlijk, van de diepste vernedering en zelfverfoeiing geven de woorden van dit lied getuigenis, hoewel wij er ook van mogen zeggen, dat David nog nooit zo aangenaam was geweest in de ogen Gods, dan juist toen hij zo diep kwam te bukken om uit de diepte dit lied kwam aan te heffen, waarvan voorzeker de lieflijke klanken zelfs het Engelenheir voor Gods troon kwamen te verblijden. Bij het gesprek dat David even te voren met de profeet Nathan had gevoerd, welke God tot hem had gezonden om hem over zijn gruwelijke zonden met Bathseba bedreven, te onderhouden, hadden de woorden „Gij zijt die man”! hem als een pijl des Allerhoogsten tot in het diepste der ziel getroffen, en hart en consciëntie doorboord en hem naar zijn binnenkamer doen vluchten om daar met zichzelf en met zijn God alleen te zijn. Hij gevoelde de dringendste behoefte om zich voor Gods Aangezicht in het stof te vernederen, om Hem zijn gehele schuld en misdaden te belijden. In gedachten zien wij hem naar zijn harp grijpen, dat geliefde instrument, zijn trouwe metgezel bij het vertolken van zijn gevoelens in vreugde of leed. En ook nu weer zullen zijn bevende vingers in de snaren gegrepen hebben om uit een gebroken hart bij snarenspeel woorden en klanken tot Gods troon op te zenden, die ons aangrijpen tot in het diepste der ziel, als het ons tegen klinkt: “Zijt mij genadig o God naar Uwe goedertierenheden; Delg uit mijn overtredingen naar de grootheid Uwer barmhartigheden.”

“Zijt mij genadig o God!” Zou zulk een bede wel ooit uit het hart van een in zichzelf rijke of verrijkte Farizeeër of schijnvrome opwellen? Immers neen, dezulke heeft geen genade nodig, omdat hij alles meent te bezitten. Genade toch is, zoals bij de Psalmist, de ademtucht van een in zichzelf arm en doodschuldig mens. “Genade” was hier ook bij David de bede, uit de diepte van zijn verlorenheid opgezonden tot die God, die in Zijn Christus reeds werkzaam was om de armen van Zijn eeuwige liefde en grondeloze ontferming om Zijn schuldige knecht David te strengelen.

Deze bede om genade wordt dan ook alleen aan het hart des zondaars ontlokt, als de ademtucht van Gods barmhartigheid de ziel komt te beroeren, waardoor men op de meest smartelijke wijze gevoelt Gods Naam onteerd, Zijn deugden gehoond, en tegen een goeddoend God gezondigd te hebben. Opmerkelijk is het dat David in deze Psalm in het geheel niet spreekt over hetgeen waarover de profeet Nathan hem had onderhouden. Het scheen wel of dat geheel uit zijn gedachten gebannen was. Neen, hij was geheel vervuld van zijn zondigen tegen de Heere. Hij krijgt thans met niemand anders dan met God te doen. Vandaar zijn klacht uit een gebroken hart. Tegen U alleen heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad is in Uw ogen. Van de Heere alleen verwacht hij genade.

Hoe diep David blikte in het vrije van Gods genade en in de diepe verdorvenheid van zijn eigen bestaan, klinkt ons tegen uit het 7^e vers van onze Psalm, waar wij lezen: Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen. Hier belijdt de Psalmist niet alleen zijn dadelijke zonden, maar ook zijn erfschuld, waardoor hij zich verdoemelijk voor God leerde kennen. En juist deze ontdekking maakt het ons duidelijk, hoe diep David ook mocht blikken in het harte Gods; daar hij niettegenstaande het diepe gevoel van zijn grote schuld, toch om genade durfde roepen. Door het geloof mocht hij over de bergen zijner schuld heenzien naar dat Lam, dat God Zichzelf voorzien had, waardoor het ook voor David mogelijk geworden was van bloedschulden gereinigd te worden.

Met het oog daarop mocht hij dan ook betuigen wat ons uit het 8^e vers van deze Psalm tegenklinkt en wij tot de stof onzer overdenking hebben gekozen: “Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste, en in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend.”

Wij wensen deze woorden te behandelen als:

“Een inhoudrijk getuigenis van David,” waarvan het eerste gedeelte ons wijst op

I. Een wonderbaar getuigenis; het 2e gedeelte op

II. Een hoogst noodzakelijk onderricht; en het slot op

III. Een Godverheerlijkende vrucht.

“Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste.” Deze woorden werden eenmaal door David uitgesproken teen hij, na het bezoek van de profeet Nathan naar zijn binnenkamer gevlucht was en zich daar als een doodschuldige voor de Heere in het stof had vernederd, en zijn zonden en misdaden had uitgekretten. Doch temidden van de zijns inziens hopeloze staat, temidden van de duistere nacht zijner ellende, schiet een lichtstraal door zijn ziel namelijk wie de Heere in tijden als hij nu doorleefde, voor Zijn schuldige volk, als zij tot Hem in hun nood kwamen te vlieden, geweest was. Daarom, wetend dat hij van zijn grote schuld niets voor de Heere achter gehouden of verborgen had, durft hij, pleitend op zijn oprechtheid, vrijmoedig betuigen: “Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste.” Dierbaar getuigenis! moeten wij hiervan uitroepen, maar oppervlakkig gezien, ook wel wonderlijk getuigenis. David toch betuigt hier: Zie, Gij hebt lust tot iets goeds in het binnenste van de mens. Hoe moeten wij dat verstaan?

Laten wij eerst bezien wat “lust” is; wat wij hieronder hebben te verstaan en daarna, wat er volgens Gods getuigenis in het binnenste van de mens wordt gevonden.

Onder lust verstaan wij, een grote genegenheid tot iets; een welgevallen, een behagen in iets te hebben; of een verlangen naar iets waar het hart naar uitgaat, en nu veronderstelt David deze gevoelens bij een Heilig-rechtvaardig, onkreukbaar Opperwezen tot de zondige van Hem afgevallen en verdorven mens! Is dat niet iets wonderlijks? Wat toch zegt de Schrift van het binnenste van de mens?

Luister slechts naar enige uitspraken: “Uit het hart des mensen komen voort boze bedenkingen, lasteringen, hoererijen, dieverijen” enz. enz. Of: “Er is niemand die goed doet, ook niet tot een toe,” of op een andere plaats: “Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja dodelijk, wie zal het kennen.” Neen toehoorders, in het hart des mensen wordt van nature niets goeds gevonden, waarin God lust zou kunnen hebben. Waarheid soms? Maar hij weet immers niet eens wat waarheid is, en hoe zou hij daartoe dan enige lust kunnen hebben of zich daarover bekommeren? Lust tot waarheid? O neen, hij is er van nature zelfs een vijand van. Zouden zijn lusten uitgaan om God te billijken in Zijn recht, om te erkennen het leven verbeurd en de eeuwige dood verdiend te hebben? O, neen, hij heeft van nature geen lust zijn leven te verliezen. Hij heeft geen lust door genade gezaligd te worden. Hij heeft geen lust om voor een bloedende Christus te buigen.

Neen toehoorders, in dit alles heeft de mens van nature niet de minste lust of begeerte. Wil hij toch om genade leren smeken, dan moet er eerst genade in de zondaar verheerlijkt worden. Eer

toch de verloren zoon met de belijdenis van schuld tot de vader kwam weder te keren met de belijdenis: Ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u en ben niet waardig uw zoon genaamd te worden, moest God hem eerst ontdekken en tot zichzelf doen inkeren. Eer een begenadigde David tot de belijdenis kwam: Ik heb gezondigd en gedaan dat kwaad is in Uw oog, dies ben ik Heere, uw gramschap dubbel waardig, moest God hem eerst een Nathan zenden met het woord: “Gij zijt die man.”

Nogmaals toehoorders: Waarheid in het binnenste van de mens wordt zonder Almachtige genade daarin niet gevonden. Daarvoor wordt niet de minste lust of neiging gevonden. En hoe ook gewaarschuwd en op zijn gevaarlijke toestand gewezen voor de eeuwigheid, zal hij liever de dood sterven, dan door genade gezaligd te worden.

Lust tot waarheid, waarin God behagen zou kunnen hebben, wordt bij de mens van nature zelfs niet in de geringste mate gevonden. Helaas gaan zijn lusten en verlangens naar heel andere dingen uit. Hij heeft alleen lust in die dingen, die zijn vlees en zinnen strelen. Dat zijn de dingen der wereld. Hij kan alleen zijn begeerten en lusten bevredigen in het jagen naar en het verkrijgen van rijkdom en eer, van aanzien onder de mensen, van grootheid des levens. Hij hunkert er zo vaak naar anderen te kunnen voorbijstreven en overtreffen. Aan al deze dingen wordt vaak ziel en zaligheid opgeofferd. En werden deze lusten nu in mindere of meerdere mate slechts bij de wereldse mens gevonden! maar helaas ook zo menig getrouw kerkmens en uiterlijk vroom mens verbergt in zich deze lusten en begeerten in het binnenste, die geheel in strijd zijn met die waarheid in het binnenste, waarvan David in onze tekst spreekt, en waarin de Heere alleen lust kan hebben.

Waarheid in het binnenste? Neen, nogmaals, dat wordt bij de mens van nature niet gevonden. Integendeel is het zijn lust met een voorkomen van heiligheid zijn schamelheid voor God te bedekken.

Hij tracht zich, evenals weleer Adam, met de vijgenbladeren van eigengerechtigheid een kleed te vervaardigen om zijn naaktheid te bedekken.

Waarheid in het binnenste? Ook deze mens is daar zeker verre van. In plaats daarvan, blijft hij steeds trachten zijn schuld te ontkennen; ja soms zelfs God van onrecht te beschuldigen; Zijn wegen en handelingen te bedillen en eigen gerechtigheid zelfs te verheffen boven de wijsheid Gods en van Christus.

Ziende op dit alles, zeggen wij zeker niet te veel, als wij betuigen, dat Davids getuigenis van lust tot waarheid in het binnenste van de mens, een wonderbaar getuigenis is. Slechts de wetenschap, zoals David die had ondervonden, dat God Zelf eerst die door Hem gewaardeerde Waarheid in het binnenste van de uitverkoren zondaar werkt, doet ons iets van Davids getuigenis verstaan. Dat hij er iets van geleerd had, daarvan getuigen zijn woorden: “Ziet ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen.” Die door God gewerkte waarheid is dus deze, waardoor de mens zich niet alleen bij God komt aan te klagen als een echtbreker, moordenaar en rover, maar waardoor hij ook tot de oprechte belijdenis komt, dat hij behalve door zijn dadelijke zonden, toch reeds voor God verloren en verdoemelijk ligt in zijn deelgenootschap aan Adams val. De door hem zelf gewerkte waarheid in het binnenste, waarin God lust heeft, is dus deze, dat de mens zichzelf zo bij God leert aanklagen, dat hij tot de wortel, tot de grond dus van zijn verderf afdalend, komt te belijden dat, al zou hij zijn gehele leven slechts deugd en gerechtigheid beoefend hebben, hij toch vanaf zijn ontvangenis en geboorte, verdoemelijk voor God ligt.

Als vanzelf zal bij velen de vraag opkomen: Wanneer deze waarheid in het binnenste beoefend wordt. Dan is ons antwoord: deze waarheid wordt dan beoefend, als men door Gods Geest ontdekt wordt aan de gruwel van zijn bestaan, aan de afval in ons Verbondshoofd Adam. Als het laatste bedeksel der schande ons ontrukkt wordt, en wij naakt en bloot in onze schuld en schande voor God komen te staan. De waarheid in het binnenste, door David beoefend, waarin

God lust heeft, is, dat hij niet alleen de zonde belijdt en verfoeit, maar ook de bedrijver van de zonde, zichzelf dus, aanklaagt.

Gewoonlijk klaagt de mens, door weinig ontdekking gedreven, de zonde aan. Daartegen willen wij wel strijden tot bloedens toe; en zodoende wordt de eigenlijke vijand, ja, de grootste misdadiger verschoond. Zo laten wij Agag leven. David daarentegen klaagt hier de zondaar, dat is, zichzelf aan. En ziet, daarin, in deze waarheid, heeft God lust.

En waarom heeft God nu in het bijzonder in deze waarheid in het binnenste van Zijn arme zichzelf aanklagende volk, lust? Hierom toehoorders, omdat Hij in die weg aan Zijn eer komt en in de gelegenheid gesteld wordt vrije genade te bewijzen en aan de zondaar te verheerlijken. Als vanzelf komt de vraag bij ons op: Waaruit weten wij dat? Waarin heeft God de lust tot deze waarheid in het binnenste, bewezen? Voor het antwoord hierop mogen wij wijzen op de Man, die Gods Metgezel is, Die als de Borg der uitverkorenen, voor hen tot zonde werd gemaakt. Hoe brandde toch Gods toorn tegen Zijn Heilig Kind Jezus. Sla slechts de blik naar Gethsemane, zie naar Golgotha, en ge ziet in dat bloedige Godslam het woord vervuld dat God lust tot waarheid in het binnenste heeft.

Waar er toch uit en van zichzelf niets dan leugen in het hart van Gods uitverkorenen werd gevonden, daar horen wij Christus, in heilige ijver, in hun plaats voor de God der waarheid betuigen: Ik draag Uw heil'ge wet, die Gij de sterveling zet, In 't binnenste ingewand! In het binnenste, in het hart van Christus, vond God dan ook die waarheid en oprechtheid, die Hij van het hart van de uitverkoren zondaar kwam te eisen. In oprechtheid en waarheid zien wij Christus ten bloede toe tegenstaan, strijdend tegen de zonden. In oprechtheid en waarheid zien wij Hem op Golgotha Zichzelf opofferen aan de eisen van waarheid en recht. Maar omdat God lust had tot waarheid in het binnenste, zien wij Hem, die van Zichzelf kon getuigen: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven," aan de derde morgen weer verrijzen. Waardoor het woord werd vervuld: Hij die gestorven is om onze zonden, Hij is ook opgewekt tot onze rechtvaardigmaking. Zodat Gods kerk de zaligheid buiten zichzelf in Christus Jezus zoekend, opziende tot God en wijzend op die van God gezonden Christus, komt uit te roepen: "Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste, en in het verborgen maakt Gij mij wijsheid bekend."

Volgens deze laatste woorden, welke het tweede gedeelte van onze tekst uitmaken, wensen wij u nog enige ogenblikken te bepalen bij:

II. Een hoogst noodzakelijk onderricht.

Om de waarheid en oprechtheid, waarin God lust heeft, recht te verstaan, is Zijn verborgen onderwijs dringend noodzakelijk.

Oppervlakkig beschouwd zouden wij geneigd zijn onze tekst als twee op zichzelf staande gedachten te bezien, doch nader beschouwd, moeten wij tot de overtuiging komen, dat de gehele tekst een niet van elkaar te scheiden geheel omvat. Zou David, zonder dit verborgen onderricht, wel met zo volle overtuiging en vrijmoedigheid hebben kunnen uitroepen: Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste. Om de noodzakelijkheid van dit onderricht recht te begrijpen is het nodig hen te bezien, die aan dit onderwijs behoefte hebben. Bezien wij ze nauwkeurig, dan ontdekken wij dat het een dwaas en onkundig volk is; die wel tot Gods gunstgenoten behoren, wel tot degenen die God van eeuwigheid heeft liefgehad, die Hij gekocht heeft door het bloed van de Zoon Zijner liefde. Die, staande gehouden op de weg der zonden, en aanvankelijk ontdekt, toch, in weerwil van alles, een dwaas volk zijn gebleven. Een van hun dwaasheden is, dat ze door doen en laten hopen behouden te worden, dus arbeid hiervoor willen verrichten, die hun krachten ver te boven gaat. Een ander bewijs van dwaasheid is, dat ze niet willen luisteren als God zegt: Laat u zaligen! Die, als de Heilige Geest hen influistert, dat door de werken der wet geen vlees zal gerechtvaardigd worden, en in weerwil van herhaalde mislukkingen, terwijl het hen telkens als bij de handen afbreekt, toch steeds weer beginnen dat hopeloze werk te hervatten, niettegenstaande ze er herhaaldelijk als amechtig bij neergezonken zijn.

Ook hierin openbaart zich de dwaasheid van dat volk, dat zij steeds maar naar kenmerken in zichzelf zoeken, waaraan zij kunnen weten, dat de vereiste waarheid in hun binnenste woont. En waar zij die kenmerken vinden, zich er over verblijden, of waar zij die straks weer niet kunnen ontdekken, moedeloos bij de pakken temeer zitten, en voor niets anders oog hebben dan voor hun zonden en schulden.

Een ander bewijs van hun dwaasheid en onkunde is, dat zij menigmaal in moedeloosheid uitroepen: De Heere heeft mijner vergeten, de Heere heeft mijner verlaten. Alsof de Heere nooit gezegd had: kan ook een moeder haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks! Ofschoon deze vergate, zo zal Ik u toch niet vergeten.

Die dwaasheid komt ook hierin openbaar, dat zij meer op het gevoel huns harten, dan op Gods Woord leren staat maken; dat zij ook niet zelden met Kain uitroepen: Mijn zonde is groter dan dat zij vergeven worde! Ook hierin openbaren zij soms hun dwaasheid, dat zij de duivel geloven als hij hen influistert: Gij zijt een verworping. Bid maar niet meer, want gij zijt toch niet uitverkoren!

Ja, in vele opzichten komt de onkunde en dwaasheid van dit volk in geestelijke zaken openbaar. En toch, al is dit dan ook voor de wereldwijzen en kerkvromen een vreemde zaak, toch zijn deze dwazen en onkundigen juist degenen, die dit zo noodzakelijk onderricht zullen ontvangen. Ja, al kunnen zij het maar moeilijk van zichzelf geloven, toch zijn zij het aan wie God in het verborgen wijsheid zal komen te leren en verborgenheden zal ontsluiten. De dwaasheid en onkunde van dat volk maakt hen juist de gepaste schepsels hiervoor.

Wellicht komt bij velen de vraag op, waarin nu eigenlijk dit onderricht bestaat. Onze tekst geeft hierop een duidelijk antwoord. Het bestaat, “in wijsheid bekend te maken.” Dat is het nu juist, wat God Zich tot een taak heeft gesteld, met het doel Zijn volk te onderwijzen in die wijsheid, die van boven is, welke zonder Goddelijk onderricht ons een totale verborgenheid zou zijn en blijven. Wanneer wij ons afvragen, waarin die wijsheid bestaat, die God ons bekend komt te maken, dan mogen wij hierop antwoorden: God komt Zijn volk ten eerste te onderrichten wie Hij is namelijk: de Vlekkeloos Heilige en onkreukbaar Rechtvaardige. Hij doet hen blikken in Zijn Heilig Wezen, en doet hen zien hoe Hij volgens Zijn strenge rechtvaardigheid hun veroordeling, hun doodvonnis moet eisen. Hij onderricht hen ook hierin, dat al hun werken in een verbroken werkverbond nietig en ijdel is, en hoe er niets in hen wordt gevonden, dat voor Hem kan bestaan.

Hij maakt hen er mee bekend, hoe al hun arbeid van tranen schreien, en vele gebeden opzenden, Hem niet kunnen bewegen hen genadig te zijn. Hij laat hen zien, hoe de grond hunner ervaringen een zandgrond is, die op het bitterst teleur zal stellen.

Hij onderricht hen zo, dat zij uit dit onderricht wijsheid en verstand ontvangen om verloren te gaan. In dit onderricht maakt God hen wijsheid bekend, die hen onthult hoe hun eigen ik de grootste zondaar, on de grootste vijand van God is; zodat ze door Gods Geest deze wijsheid beginnen te omvatten, om met al het hunne, met al hun deugden en plichten, met al hun zonden, en dat in weerwil van alle ontvangen genade, verloren te gaan. En zo doet God hen zien, hoe er in hun binnenste niets voor Hem wordt gevonden waarom Hij hen behouden en zaligen kan. Maar ook maakt God hen Zijn wijsheid, die verborgen was, bekend, door hen de wijsheid Gods in Christus te ontdekken. Hij doet hen blikken in de wonden van Christus. Hij doet hen zien in het hart van Hem, Die op Golgotha uitriep: Het is volbracht.

In dat gekruisigde Godslam leren zij zien on verstaan, hoe onmogelijk het is dat God zulke goddelozen, zulke verborgen vijanden, als zij zichzelf door het ontvangen onderricht leren kennen, genadig kan zijn zonder Zijn deugden te krenken of aan Zijn recht tekort te doen. Zo maakt Hij door Zijn onderwijs hen er ook mee bekend hoe zij in en door Zijn Christus de zonde en satan gedood, en de vijand aan het kruis genageld hebben.

Ja, Hij maakt hen zulk een wijsheid bekend, dat zij leren zien zelf als de grootste vijand met Christus gedood en gekruisigd te zijn geworden.

Nog een andere zalige wetenschap, die hen door dit onderricht toevertrouwd wordt, is deze, dat Hij door Zijn eeuwige wijsheid hen in Christus het leven heeft geschonken en (hun leven nu veilig met Hem verborgen ligt in God. Hij ontsluit hen in dit zo onmisbaar onderwijs Zijn eeuwig verbond, en toont hen de vastigheid hunner eeuwige zaligheid door hen er aan te ontdekken, hoe Hij hen van eeuwigheid heeft liefgehad, en hoe hun namen in Zijn beide handpalmen staan gegraveerd. Terwijl Hij hen bovendien tot hun troost en bemoediging nog deze verzekering geeft: “Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen!”

Kunt ge u toehoorders, na al hetgeen wij er van gezegd hebben, wel dierbaarder, rijker onderricht indenken dan dat in onze tekst is bedoeld?

In het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend. Wij hebben getracht in alle eenvoudigheid u iets van die wijsheid, door David bedoeld, te verklaren en de noodzakelijkheid van dit onderricht aan te tonen, en op het bijzondere volk, dat hiervan deelgenoot mag worden, te wijzen. Nu rest ons nog de vraag te beantwoorden, die wel in veler hart zal zijn opgekomen, wat bedoelde David met de woorden: In het verborgene. Zag hij met deze woorden alleen op eigen ervaring? Als wij zijn Psalmen nauwkeurig lezen, dan leren wij daaruit, dat hij menigmaal in het verborgen met zijn God alleen is geweest, om daar wijze lessen te ontvangen. Hij zingt daar immers wel van: “Gods verborgen omgang vinden, Zielen daar Zijn vrees in woont, ’t Heilgeheim wordt aan Zijn vrienden, naar Zijn vreêverbond getoond.” En ook nu weer, nu hij na het bezoek van de profeet, zich in zijn binnenkamer had teruggetrokken, was daar ook de Heere aanwezig, Die hem opwachtte en hem in het verborgen zulk Goddelijk onderricht schonk, dat hij uit zijn ellende opwaakte en uit mocht roepen: Zie, in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend!

Dit was niet alleen Davids ervaring. Gelukkig niet. Gods volk van alle tijden en eeuwen heeft hier ervaring van. Gods Woord geeft ons hier een lange reeks van voorbeelden van. Een Mozes werd door God onderricht vanuit een brandende braambos. Een Abraham bij nacht uit zijn tent geleid. Het volk Israëel liet de Heere lange tijd in de woestijn omzwerven, zodat Hij hen daar, afgezonderd van alle andere volken, Zijn bijzonder onderricht kon geven. Daniel moest, om dit verborgen onderwijs te ontvangen, in de leeuwenkuil en de drie jongelingen in de vurige oven. Om Manasse te onderrichten verkoos God een kerker. Om Paulus Zijn wijsheid te leren, verscheen de Heere hem op de weg naar Damascus, zodat deze vijand, door God onderricht, moest uitroepen: “Heere wat wilt Gij dat ik doen zal?”

En zo gaat de Heere nog steeds door Zijn kinderen telkens weer op door Hem bestemde plekjes, soms de vreemdste plaatsjes te brengen, waar Hij met hen alleen kan zijn om in het verborgen hun wijsheid te leren.

Herinnert gij u niet, kind van God, dat plekje op die zolder, dat hoekje in die kelder of die eenzame plaats op dat veld, waar de Heere u bracht en even staande hield, om u daar Zijn vertroostende of beschamende lessen te leren? Ach, soms vindt de Heere wel eens een ziekbed nodig, om u daar in eenzame nachten te bezoeken en in het verborgen te kunnen onderrichten. Zulke ogenblikken, de Goddelijke wijsheid daar geleerd, kunnen door Gods bevoorrechte kinderen nooit vergeten worden en zullen hen herhaaldelijk de woorden naar de lippen brengen: “Zie in het verborgene hebt Gij mij wijsheid geleerd.”

Het bijzondere van die verborgen plaatsjes is ook nog, dat God er voor zorgt, dat daar geen vijand binnen kan dringen. Als wij zelf wel eens zo’n bijzonder plaatsje uitzoeken, waar wij verwachten dat de Heere tot ons neder zal dalen, gebeurt het menigmaal, dat ook de satan ongemerkt mee naar binnen glipt, en ons weer zo spoedig mogelijk dat door onszelf gekozen plaatsje doet ontvliesen. Doch als daarentegen de Heere de plaats van samenkomst heeft uitgezocht sluit Hij, zodra de Zijnen binnen zijn, de deur achter hen toe, en moet de vijand buiten blijven, want in die door Hem bepaalde plaats wil en zal de Heere met Zijn kind alleen zijn.

Ja van dat, in verborgen plaatsen door de Heere onderricht te worden, heeft ieder van Gods kinderen ervaring, zij het dan de een soms meer dan de ander. Doch allen weten wat het is op het zaligst ingeleid te worden in de verborgenheden Gods, in de verborgenheden van Zijn hart, van Zijn Woord en verbond, waardoor zij bemoedigd en gesterkt worden in de wegen van kruis en druk, die God hen vaak, na in het verborgen Zijn wijsheid ontvangen te hebben, nog doet betreden.

Hoewel de Heere voor Zijn kinderen, waarmee Hij zich wil afzonderen, de meest geschikte plaats voor ieder van hen in het bijzonder aanwijst, toch is er een plaats die ieder van hen op zijn tijd zeker mag betreden, omdat Hij met hen daar zeker wil samen komen, om hen daar Zijn bijzondere wijsheid bekend te maken. Dat is een plaats, voor de wijzen en verstandigen verborgen. Die plaats heet Golgotha, het lichaam van Christus.

Tot die plaats, waar de Heere zo in het bijzonder met de Zijnen wil samenkomen heeft geen enkele vijand toegang. Geen satan kan noch durft die plaats te betreden, zodat de ziel daar waarlijk met God in het verborgen alleen is. En daar nu wordt Gods volk een wijsheid bekend gemaakt, waarvan ze tevoren nooit iets hebben geweten. Daar worden hun Gods geheimen ontsloten, die hen doen uitroepen: “Wijsheid zonder eind noch paal, zijn Gods wegen altemaal.” Want daar leren zij eerst recht verstaan, hoe zalig te worden, gans om niet, alleen uit loutere genade, door de verlossing die in Christus Jezus is.

In die weg komt God ook aan Zijn volk Zijn woord te bevestigen: De verborgenheden des Heeren zijn voor degenen, die Hem vrezen, en Zijn verbond om hun die bekend te maken.

Nogmaals, hoe onmisbaar is dit Goddelijk onderricht, waarvan David mocht getuigen, en hoe groot het voorrecht voor al Gods gunstgenoten, die dit kostelijk onderwijs mochten en nog mogen ontvangen. Als vanzelf leidt dit alles ons tot het behandelen van onze derde gedachte namelijk de daaruit voortvloeiende

III. God verheerlijkende vrucht.

David mocht, zoals wij deze ure hebben gehoord, als zijn persoonlijke ervaring, met volle vrijmoedigheid getuigen, dat God lust tot waarheid in het binnenste had; en met dezelfde vrijmoedigheid getuigen, dat de Heere hem in het verborgen wijsheid had bekend gemaakt. Onuitsprekelijk groot waren de weldaden hem hierin geschonken. Als vanzelf komt nu de vraag bij ons op: Wat waren de vruchten, die deze bijzondere bemoeienissen Gods bij de man naar Gods hart hadden achtergelaten? Bracht het hem tot hoogmoed en zelfverheffing? O, neen, toehoorders, God had met Zijn onderwijs aan Zijn knecht geheel andere bedoelingen. Het gevolg van onze tekstpsalm maakt dat wel heel duidelijk. Wij lezen daar toch hoe deze bijzondere ervaring hem tot een oprechte schuldbelijdenis tegenover de Heere bracht. Waar God hem toch in Zijn verborgen onderwijs de les had geleerd, dat het niet alleen het kwaad van zijn dadelijke zonde was, maar bovenal zijn verdorven oorsprong, waardoor hij verdoemelijk voor God lag, daar komt hij in oprechtheid des harten uit te roepen: “Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen.”

Geen zelfverheffing, geen hoogmoed dus, maar schuldbesef en schuldbelijdenis waren de Godverheerlijkende vruchten die 's Heeren bijzondere weldaden bij David hadden teweeg gebracht. En wij mogen hier betuigen, dat deze bijzondere ervaring van David ook de bevinding is van al Gods kinderen van alle tijden en eeuwen. Waar Gods begenadigde volk toch door Gods ontdekkend onderricht aan zichzelf wordt ontdekt, daar trachten zij niet hun zonden te verbergen of te verkleinen, maar komen ze in oprechtheid des harten voor Gods Aangezicht te betuigen:

'k Bekend' o Heer' aan U oprecht mijn zonden

'k Verborg geen kwaad dat in mij werd gevonden

Maar ik beleed na ernstig overleg

Mijn boze daân, Gij naamt die gunstig weg.

De gezegende vrucht van Gods bemoeienis met ons, inzonderheid van Zijn verborgen onderricht, is dus een bukken voor de hoge God; een erkennen van onze onbestaanbaarheid voor Hem en een toevallen aan Zijn recht. En de zaligste vrucht hieraan onafscheidelijk verbonden is ten laatste, een uitdelging van zonden; want waar de Heere door Zijn onderwijs Zijn volk in waarheid in de schuld komt te brengen, doet Hij dit met het heilige doel hen ook de zo zalige weldaad te bewijzen, al hun zonden voor eeuwig achter Zijn rug te kunnen werpen. Dit nu mogen wij noemen de uiteindelijke zalige vrucht van het onderwijs, dat God in het verborgen Zijn volk komt te schenken. Ja, dat is ook de vrucht van het toevallen van Gods recht, hieraan onafscheidelijk verbonden. Waar toch de ziel met David mag smeken in oprechtheid des harten: “Ontzondig mij met hysop en mijn ziel, nu gans melaats, zal rein zijn en genezen”, daar zal het worden ervaren, dat er bij de Heere veel vergeving is, opdat Hij gevreesd wordt. Ja, daar zal God voor zulk een zich schuldig voelend zondaar niet alleen Zijn Christus als het geslachte Lam Gods ontdekken, maar zal Hij door Zijn Geest ook dat bloed aan ons hart en consciëntie komen toe te passen, waardoor de zaligste vrede tussen God en onze ziel wordt gesmaakt.

Die Godverheerlijkende vrucht van 's Heeren verborgen onderwijs aan Zijn volk geschonken, bestaat ook in een herstelde gemeenschap. Waar toch God om Zijns Zelfs wil in Christus' rantsoenerend Borgwerk onze schuld heeft gedelgd zonden heeft weggedaan, daar komt Hij in de zaligste gemeenschap in de harten Zijns volks Zich uit te laten, en roept Hij hen toe: Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde. Ja, daar doet Hij hen Zijn Vaderlijke liefde en genegenheid smaken, en leidt Hij hen in de meest verborgen geheimen van Zijn huis en Zijn hart, en mogen zij met God omgaan zoals een man met zijn vriend gemeenschap oefent; geen geheimen voor elkander hebbend.

Op dit alles ziende is het zeker geen wonder, dat ten laatste de Godverheerlijkende vrucht van dit onderwijs ook tevoorschijn komt en uitbreekt in een loflied der dankzegging. Zo ging het althans de Psalmddichter. Waar de Heere Zich toch in schuld vergevende genade aan zijn hart kwam te ontdekken, kan de vrucht hiervan niet uitblijven, doch komt hij in een loflied der dankzegging zo wel te belijden wie hij zelf is, maar ook wie de Heere voor hem, de grootste der zondaren geweest is. Zijn gehele verdere leven is dan ook als vrucht van Gods bijzondere bemoeienissen, een prediking geweest om anderen op te wekken voor die God te buigen, van n Wie hij in al zijn rampen betuigt, dat Hij barmhartig en zeer genadig is. En zoals het met David ging, zo gaat het met al Gods gunstgenoten. Waar toch de Heere Zich in gunst aan hun zielen ontdekt, hen inleidt in de diepte van hun schuld, maar ook in de eindeloze oceaen Zijner genade, daar worden de varren der lippen, de lofoffers des harten de Heere niet langer onthouden, maar wordt met David ingestemd:

Ik zal Uw naam met dankerkentenis
Verheffen, U al mijn geloften brengen;
Zal liefd' en lof voor U ten offer mengen
In 't heiligdom waar 't volk vergaderd is.

TOEPASSING

Zie Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste en in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend. Wij hebben getracht, geliefde toehoorders, u in deze ure met de hulp des Heeren, in alle eenvoudigheid, de rechte betekenis van dit schijnbaar tweedelige, doch in waarheid zo een geheel vormend getuigenis van de man naar Gods hart te verklaren, en hebben u op de zalige vrucht van de ware beleving van dit getuigenis mogen wijzen. Na dit alles beluisterd te hebben, blijft voor ons allen niets anders overig dan het beantwoorden naar waarheid, van de zo hoogst belangrijke vraag: Heeft Davids getuigenis, in meerdere of mindere mate, weerklank gevonden in onze harten?

Wij weten, dat er onder ons zijn die deze vraag, zij het dan schuchter, met een zwak ja durven beantwoorden, doch wij weten ook, dat het merendeel van onze hoorders van het gehoorde nog vreemdeling is. Dezulken kunnen niet met David over waarheid in het binnenste of van een verborgen gemeenschap met God spreken; en toch zal daar iets van gekend moeten worden op onze reis naar de nimmer eindigende eeuwigheid. Iets zal er gekend moeten worden van dat als David voor de hoge God in het stof zich te vernederen; van dat belijden in ongerechtigheid geboren te zijn. Iets van die zelfverfoeiing en dat roepen en smeken om genade.

Van waarheid in het binnenste, onwedergeboren mens in ons midden, kunt ge niet spreken, omdat ge niet weet wat dat is, en daarin van nature ook niet de minste lust hebt. Maar, vragen wij u, als er niets van die waarheid in uw binnenste gevonden wordt, wat wordt er dan gevonden? Ach, wij vrezen dat er dan niets anders huist dan onwaarheid, onoprechtheid en huichelarij; een modderpoel van ongerechtigheid, waarin God geen lust kan hebben. Of wij nu een strikt godsdienstig leven leiden, eerlijk en onberispelijk tegenover onze naasten, of openlijk in de zonde leven, van bedriegen en huichelen vol zijn, God ziet alleen het hart aan, en als daarin niets gevonden wordt, waarin Hij lust kan hebben, dan is beider toestand even gevaarlijk met het oog op de naderende eeuwigheid. Maar het is nog niet te laat, zolang ge nog in dit leven zijt, is er hoop, doch dat kan ieder ogenblik een einde nemen. Och, mocht het de Heere nog behagen uw harten te bewegen voor Hem te buigen; Die u ook heden nog toeroept: “Komt, laat ons tezamen richten; al waren uw zonden als scharlaken; al waren ze rood als karmozijn, Ik zal ze maken als sneeuw zo wit; Ik zal ze doen worden als witte wol.”

Daarom haast en spoed u nog om uws levens wil, want de tijd der genade is nog maar kort, en als die korte spanne tijds voorbij is, blijft er geen tijd meer voor berouw, geen tijd meer voor bekering; geen tijd meer om met uw grote schuld en zonde tot de God der genade te vluchten, Hem smekend om de vreê, want dan is het eeuwigheid en is er geen terugkeer meer mogelijk. Zuchters in ons midden. Gij die onder uw schuld voor de Heere gebogen gaat, terwijl het toch uw innige begeerte is oprecht en waar voor God te zijn. Wij vragen u: Hebben wij in deze ure uw naam niet genoemd? Uw inwendige leven niet geschetst? Kent ge geen ogenblikken, dat ge in verbreking des harten voor Gods troon moet buigen met de belijdenis:

‘k Bekend’ o Heer’ aan U oprecht mijn zonden

’k Verborg geen kwaad dat in mij word gevonden?

Weet het dan wel, dat, al zult ge het zelf nauwelijks durven geloven, God juist lust heeft tot deze waarheid in het binnenste.

Ach, wij weten het wel, dat volk waartoe gij behoort heeft altijd zoveel lust tot tegenwerpingen, altijd zoveel ‘ja maars’. Ik ontdek, zo werpen zij tegen, nog zoveel geveinsdheid, zoveel huichelarij in mijn hart. Ik kan mij van mijzelf maar met ontdoen. Laat ons u hierop antwoorden, met u er aan te herinneren, dat oprechten geen volmaakten zijn, maar dat een waarlijk oprechte zich bij God aanklaagt als een onoprechte en doodschuldige zondaar. Een waarlijk oprechte staat naar waarheid in het binnenste. Vandaar dat hij bij ogenblikken tot God komt te naderen zoals hij is, en voor Gods alwetendheid zijn hart komt bloot te leggen en zijn schuld niet verbergt, maar ook tevens zijn begeerte bekend maakt om in oprechtheid voor Gods aangezicht te leven. Hierop mogen wij u enkele vragen stellen. Heeft God ook u in het verborgen geen wijsheid bekend gemaakt? Heeft Hij u niet menigmaal apart geroepen? en u dan wel eens ingeleid in Zijn barmhartigheden, Zijn trouw of Almacht, of ook wel in de rijkdom Zijner genade? Heeft Hij u in het verborgen Zijn beloften weleens bekend gemaakt? Heeft Hij u zelf niet het zalig geheim ontdekt, waarom Hij u nog kon verdragen en sparen? Heeft Hij u daar niet de weg der verlossing ontsloten? Daarom, gij die zucht en klaagt over uw onoprechtheid en huichelachtig bestaan, laat het maar heel uw bede zijn, om door God onderwezen te mogen worden, opdat ge ten laatste onder dat onderwijs in die Christus geleid mocht worden in Wie ge in Gods oog zult zijn zonder vlek en zonder rimpel.

Meer gevorderd volk in ons midden. O, welk een voorrecht is u te beurt gevallen, toen God u Zijn verborgen wijsheid bekend maakte. Ja welk een weldaad, toen God u ontdekte aan uw schuld, aan uw onbetrouwbaarheid voor Hem en u daar ook Zijn Christus kwam te ontdekken en Hij u daar Zijn gerechtigheid, Zijn verdienste kwam toe te passen en ge ten laatste door het geloof die Christus omhelzend mocht ervaren, dat Hij u als de waarheid kwam vrij te maken, en daar wend het ook waarheid in het binnenste, waar ge de zoete vrede als vrucht van Gods schuldvergevende genade mocht smaken.

Daarom, nog eens en ten laatste, het getuigenis van David wordt ook voor Gods vrij- en rein verklaarde volk een loflied der dankzegging, waardoor in blijdschap des harten deze juichtoon wordt uitgeroepen: “Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste, en in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend!” Amen.

De Pelgrim naar Sion.

Lezen Psalm 84
Zingen Psalm 84:4
Psalm 86:5 en 6
Psalm 118:10
Psalm 87:2, 3 en 4

“En zijn voeten zullen te dien dage staan op de Olijfberg, die voor Jeruzalem ligt tegen het Oosten; en de Olijfberg zal in tweeën gespleten worden naar het Oosten en naar het Westen, zodat er een zeer grote vallei zal zijn; en de ene helft des bergs zal wijken naar het Noorden, en de andere helft naar het Zuiden.

Dan zult gijlieden vlieden door de vallei mijner bergen (want deze vallei der bergen zal reiken tot Azal), en gij zult vlieden, gelijk als gij vloodt voor de aardbeving in de dagen van Uzzia, de koning van Juda; dan zal de Heere, mijn God, komen, en al de heiligen met U, o Heere!”
(Zacharia 14:4 en 5)

Onder degenen, die door genade aan zichzelf werden ontdekt, zal er wel niemand zijn, die het niet zal moeten erkennen, dat de weg naar Sion een weg is waarop ontelbare bezwaren en hindernissen worden ontmoet, die alleen door de hand van de overste Leidsman en Voleinder des geloofs kunnen, weggenomen worden. De inhoud van het Schriftgedeelte, dat wij gereed staan met elkander na te speuren, geeft ons hiervan wel een duidelijk en krachtig bewijs. Het beeld waarvan de Heilige Geest in onze tekst zich bedient, is ontleend aan de Olijfberg en zijn ligging tegenover het natuurlijke Jeruzalem.

Wanneer een reiziger in Zacharias dagen, komend uit de woestijn, in oostelijke richting te voet of per muilezel, het enige vervoermiddel in die dagen, Jeruzalem wilde binnengaan, zag hij zich, op ongeveer een uur afstand van de stad genaderd, geplaatst tegenover een ongewenst en niet te onderschatten bezwaar, namelijk de Olijfberg, aan de oostzijde van de stad gelegen, en slechts van haar gescheiden door de beek Kidron.

Het bezwaar dat deze berg de reiziger bood was van tweeërlei aard. Ten eerste belemmerde hij hem het gezicht op de stad en ten tweede belette hij hem het betreden van Jeruzalems stad en tempel.

Dit geografisch bezwaar nu gebruikt de Heilige Geest als beeld om de moeilijke en bijna onoverkomelijke bezwaren voor te stellen, die de overkomst der heidenen tot de gemeente Gods, tot de ware kerk, in de weg stonden.

Het was immers een berg van wetten en ceremoniën, die hen belette de heerlijkheid Gods en Zijn dienst te zien, en hen tevens belette zich onder de banier des eeuwig levenden te scharen. Toch wil de Heere naar Zijn eeuwig voornemen, zoals wij dit zo duidelijk beschreven vinden in het 16^e vers van ons teksthoofdstuk, dat de heidenen zullen toevloeien tot Zijn eeuwig heiligdom en zalige gemeenschap. Als vanzelf rijst hier de vraag bij ons op: Hoe zal dit kunnen geschieden? Hoe zullen toch die bezwaren worden weggenomen, die hun inkomst beletten?

Het antwoord op deze vraag wordt ons in onze tekst zeer duidelijk en afdoend beschreven. De bezwaren, allegorisch voorgesteld in die ongewenste sta in de weg, de Olijfberg. Wij lezen daarvan, dat deze zal splijten. Dit zal hierdoor worden veroorzaakt, dat Christus' voeten te dien dage, hetwelk is de volheid des tijds, op die berg zullen staan, zodat hetgeen eerst een berg van bezwaren was, door Christus' voeten tot een lieflijke vallei, tot een welgebaande weg zal worden gemaakt. Waar dan zo de beletselen zullen worden weggenomen, daar zullen ook de heidenen toevloeien, en door deze vallei tot Jeruzalem, tot de ware kerk kunnen naderen en tot haar gemeenschap kunnen komen.

Mocht men nu nog vragen: Op welke wijze zal dit geschieden? Dan geeft onze tekst ook hierop het antwoord: Zo zullen zij door die gemaakte vallei tot Jeruzalem gaan, zoals men vlood in de dagen van Uzzia toen de aarde beefde. Het is, dunkt ons, nu niet moeilijk meer de vervulling van deze belofte uit te vinden en recht te verstaan. Immers, toen Jezus' voeten op de Olijfberg stonden, gereed om de aarde te verlaten, scheurde, als bewijs dat het rantsoenerend gedeelte van Zijn Borgwerk was volbracht, de Olijfberg niet alleen in eigenlijke maar ook in oneigenlijke zin. Toen toch scheurde de middelmuur des afscheidsels vaneen en lag de weg tot het Heiligdom Gods open voor Jood en heiden; voor dien die verre en dien die nabij was; en welhaast ontvingen de apostelen bevel om de bazuin des Evangelies ook te doen horen in der heidenen land, en ook hen te nodigen tot de bruiloft des Lams, zodat het woord zou worden vervuld:

Men zag welhaast een grote schaar

Met klanken van de blijdste maar

Vervullen berg en velden.

En hiermede, geliefde toehoorders, hebben wij getracht, u de tekst naar de letter te verklaren. Toch zouden wij aan de dierbare en zalige inhoud van Gods getuigenis tekort doen, als wij meenden dat hiermede onze tekst was uitgeput. O neen, een in waarheid veel diepere en kostbare gedachte ligt binnen haar besloten. Wij willen daarom in biddend opzien tot de Heere trachten deze geheime gedachte in onze tekst met elkaar op te delven en te ontwikkelen.

Schenkt ons daarom uw gewijde aandacht, als wij tot u gaan spreken over:

De Pelgrim naar Sion en zijn weggenomen bezwaren, waar- van wij u achtereenvolgens wensen te wijzen op

- I. Wat die ongewenste bezwaren zijn die hij ontmoet;
- II. Welke de verrassende hulp is die hij verkrijgt;
- III. Welke het zalige einddoel is dat hij bereikt.

Wij gaan dan ten eerste spreken over de ongewenste bezwaren die onze Pelgrim naar Sion ontmoet.

Wanneer wij, toehoorders, met aandacht de inhoud van het woord onzer overdenking nagaan, dan zullen wij zeker eenstemmig moeten betuigen, dat daarin geheel de weg van Gods volk hier op aarde, zowel in begin als voortgang en einde, duidelijk besloten ligt.

Ons afvragend voor wie deze profetische belofte in haar geestelijke betekenis is bestemd, voor wie dus deze berg zal splijten, en wie het zijn die van de heilrijke gevolgen daarvan deelgenoot zullen worden, zien wij ons als vanzelf voorgesteld een geestelijke pelgrim op weg naar Sion, die, het einde van de reis nabij gekomen zijnde, zich geplaatst ziet tegenover een onoverkomelijke hindernis, die hem belet het doel der reis te bereiken.

Tot ons aller lering is het, dunkt ons, wel dienstig deze pelgrim nauwkeurig gade te slaan, te onderzoeken wie hij is, vanwaar hij komt, en wat hem verder op zijn reis naar Sion wedervaart. Laat ons hem ten eerste beschouwen in zijn natuurstaat. Die wordt ons in geheel ons teksthoofdstuk in zijn gehele beklagenswaardigheid getekend. Letten wij toch op zijn afkomst, dan zien wij hoe hij in de volle betekenis van het woord een heiden was, met een Amoriet tot vader en een Hethietische tot moeder. Zijn afkomst en geboorte lag dus niet in God, maar in hem, die als een bondsbreker en overtreder van Gods heilige wet, lag onder Gods vloek; ja die van nature een kind des duivels en een erfwachter der hel meet worden genoemd.

Waar dus de pelgrim in onze tekst als een heiden wordt voorgesteld, worden wij hiermee gewezen op de jammerlijke staat der natuur. Van nature toch was hij een mens, die buiten God en Christus levend, voortwandelde naar de begeerte van zijn van God wijkend hart; die verduisterd was in het verstand en vervreemd van de heerlijkheid Gods, daar hij vertreden lag in zijn bloedschuld op het vlakke des velds. Daarom roept Paulus dan ook aan hen, die eertijds heidenen waren, toe: Gedenkt, dat ge in die tijd waart zonder Christus, vervreemd van het

burgerschap Israëls en vreemdelingen van de verbonden der belofte; geen hoop hebbende en zonder God in de wereld.

Wij voelen ons hier geneigd te vragen: Zijn wij van nature niet allen zulke heidenen? Wel heten wij christenen. Wel zijn wij naar Christus' naam genoemd en dragen wij het teken van de doop aan onze voorhoofden. Wel zijn er velen, die die naam dragen, van mening, dat zij leven, terwijl zij in waarheid nog dood zijn in de zonde en misdaden. Dezulken zijn er van overtuigd, dat zij ver boven de heidenen staan, die nooit van het Evangelie gehoord hebben, maar tegen hoevelen van dezen, zal helaas! het teken van de doop en de roepstemmen van het Evangelie der genade in de grote dag getuigen. Ja hoevelen zullen eenmaal bedrogen uitkomen, die zich hier in een Christus hebben verblijd, die zij slechts wilden gebruiken om hun een plaats in de hemel te verzekeren, terwijl zij met die Christus nooit door een levend geloof verenigd zijn geweest.

Tegen hen zal dan ook eenmaal de schare van het verloren heidendom getuigen; want zo in Tyrus en Sidon de krachten geschied waren die in hun midden geschied zijn, zij zouden zich bekeerd hebben in zak en as.

Boven vele naamchristenen, staat dan ook de pelgrim uit de heidenen, in het woord onzer overdenking. Naar zijn natuurstaat mag hij dan beklagenswaardig genoemd worden, hij bezit ook een onwaardebaar voorrecht boven zovele anderen en dat is, dat soevereine liefde, vrij welbehagen hem had uitverkoren. In de stille eeuwigheid kwam God. naar Zijn' vrijmachtige genade Zijn volk in Christus Jezus uit te verkiezen en hun namen in het boek des levens te plaatsen, zodat zij mogen worden genoemd: Een volk dat wel aan de ene zijde, krachtens hun afkomst en bondsbreuk onder de vloek ligt, maar aan de andere zijde ook krachtens hun eeuwige verkiezing een eeuwige en gezegende afkomst bezit, daar zij met Christus eeuwig uit God zijn geboren. De pelgrim in onze tekst was dan ook niet alleen een uitverkoren vat, hetwelk Gods soevereine liefde zich ten eigendom had verkoren, maar ook was aan hem Almachtige genade verheerlijkt geworden. God Zelf toch had hem staande gehouden, hem gearresteerd op de weg der zonde, en hem gerukt uit de macht des satans. God Zelf opende hem de ogen voor het gevaar waarin hij verkeerde, en deed hem zien hoe de plaats zijner inwoning een stad des verderfs was. Ja, God had hem ontdekt aan zijn schuld en ellende, opende hem aanvankelijk de weg der verlossing, opende zijn hart en verstand voor de zaligheid van Gods dienst en gemeenschap.

Door die ontdekkingen Gods, zien wij onze pelgrim, en mochten wij allen aan hem gelijk zijn, zich haasten en spoeden om de stad des verderfs te ontgaan.

Daarom verliet onze pelgrim en verlaten al dezulken, die hem gelijk zijn, met haast de plaats hunner inwoning. Ja, om die oorzaak verlaten al dezulken huns vaders huis en wat voorheen hen dierbaar en begerenswaardig scheen. Zonde en wereld worden hun de dood. Naar God en Zijn gemeenschap toch hijgt hun ziel, zodat ze wel uitroepen: Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also dorst mijn ziel naar de levende God!

Door Gods Almachtige genade was het aangezicht van onze pelgrim naar Jeruzalem gericht en was hij haastende en spoedende om de stad der bijeenkomsten te bereiken.

Hoe duidelijk zien wij in de ervaring van deze pelgrim de weg getekend, die ieder van Gods bekommerde volk moet gaan. Hebben ook zij door genade niet leren zien, dat de oude plaats hunner inwoning een stad des verderfs is, en zijn ook zij toen niet begerig geworden naar Gods zalige gemeenschap? Is ook hun niet, zij het aanvankelijk, de weg der verlossing ontdekt, zodat ze in hijgend verlangen uitzien om dat zalig Jeruzalem, waar zich Christus in gunst openbaart, eenmaal te mogen bereiken? En dit alles nu is hun onwaardebaar voorrecht boven anderen. Had God ook hen niet, met al die anderen, en dat rechtvaardig, in de zonden kunnen laten liggen? Doch het was enkel soevereine liefde, die hen verloor boven die allen. Het was alleen Almachtige genade, die hen staande hield. Goddelijk licht opende hun ogen, ontsloot hun hart en deed hen bij aanvang de weg der verlossing aanschouwen, en deed hen reeds iets van de liefde van die grote Borg en Zaligmaker aan hun ziel ervaren.

Letten wij verder op onze pelgrim. Zijn grote voorrecht was, dat hij zich op de weg naar Sion bevond, niet wetend welke smartelijke teleurstellingen hem op die weg wachtten. Zijn reis ging aanvankelijk, zoals het bij Gods volk meestal gaat, zeer voorspoedig. De uitlatende liefde van Christus, de zalige indrukken van Gods barmhartigheid, Zijn hartverbrekende goedheid, deden hem al juichend en God lovend zijn weg vervolgen. Ja hij is op zekere tijd zover gevorderd, dat hij reeds aan de horizon de stad Jeruzalem meent te aanschouwen. Reeds ziet zijn oog, zij het dan van verre, die zo beminde, dierbare stad, en, zo gelooft hij nu, zal hij wel spoedig het einde van de reis bereikt hebben, en alle moeite en ellende vergeten zijn, als hij zich verlustigen mag in Gods zalige gemeenschap in die zalige Godsstad.

En is deze ervaring van onze pelgrim niet het beeld van hetgeen al Gods pas beginnende volk wedervaart? In de dagen van de eerste liefde toch, aanschouwen zij reeds van verre, als ware het zeer nabij, het eeuwig Jeruzalem. Met blijdschap vervolgen ze hun weg, en roepen het zichzelf en anderen toe: Wij gaan van kracht tot kracht steeds voort. En mochten anderen dan al spreken van gevaren en bezwaren, die zij op hun reis nog kunnen ontmoeten, dat is voor hen onverstaanbare taal, daar zij er bij zichzelf van verzekerd zijn, alles gewonnen en overwonnen te hebben, wat hen op die weg had kunnen tegenkomen. Ze verwachten nu niet anders meer, dan dat ze al zachtens voort wandelend en Psalm zingend, spoedig het eeuwig Jeruzalem zullen binnengaan. Ja, wat meer is, ze gevoelen de zaligheid reeds binnen zich, want alles ademt hen toch vrede toe, dus hebben zij geen gevaren of bezwaren meer te vrezen.

Doch ziet, met het vorderen van de reis, terwijl de weg tot nu toe zo vlak en effen was en wel tot het einde zo zijn zou, daar begint hun oog op enige afstand, doch voor de stad iets te ontdekken, dat hen het gezicht op de stad belemmeren, namelijk een donkere hoogte of verhevenheid; maar toch achten zij, hetgeen zij ontdekken, geen groot bezwaar. Van verre gezien toch, lijkt de Olijfberg slechts een geringe verhevenheid, aan een mesthoop gelijk. Daarom acht onze pelgrim, en alle pelgrims op weg naar Sion dit bezwaar gemakkelijk te overkomen. Doch hoe dichter zij de stad naderen, hoe meer die schijnbaar kleine verhevenheid in hoogte en omvang schijnt toe te nemen en, hoewel hun eerst een kleine heuvel gelijkend, schijnt het steeds te groeien tot het hun een schier onbeklimbare berg gelijk; en toch ligt daarachter het einde van de reis.

Daar staan ze nu, vermoeid van de wandeling naar Sion, voor deze ongedachte belemmering. Jeruzalem, dat eerst zo nabij scheen, nu zo onbereikbaar ver. Als ze opwaarts zien, hoe hoog is dan die belemmering, hoe zullen ze daar ooit over kunnen komen? Ze zien nu ook de stad niet meer. Dat heerlijke gezicht, dat hen zo vol vreugde deed voortgaan, is nu geheel uit hun gezicht verdwenen, en hun vreugde maakt plaats voor de bitterste droefheid.

Wellicht komt de vraag in veler harten op: Wat is nu die berg, door de reiziger naar Sion ontmoet? Wat hebben wij daaronder te verstaan? Luistert dan, toehoorders: Onder die berg hebben wij te verstaan: Gods heilige wet, die, zolang de reizigers stad en tempel in het oog hadden, geen bezwaar voor hen was; waarmede zij nog geen rechte kennis hadden gemaakt, doch waar zij de stad willen naderen, daar doet die wet hen haar eisen en vloekspraken horen. Onder die berg van bezwaren hebben wij ook te verstaan een rechtheisend God, die voldoening eist en betaling vordert. Die berg beklimmen, dat durft zo'n pelgrim naar Sion niet, maar toch is er iets, dat ze menen wel te kunnen doen om het bezwaar te overwinnen en dat is: graven en arbeiden. Doch hoe meer ze graven, hoe dieper hun voeten wegzinken en hoe hoger de berg wordt. Toch geven ze het niet op, want ze zullen er door, ze zullen het bezwaar overwinnen, en ze graven door tot ten laatste hun spade breekt en zij amechtig ter aarde zinken, vrezend in de nabijheid der stad nog eeuwig om te komen.

Tot die berg genaderd, staat toch de reiziger naar Sion op het dode punt, waar geen arbeid kan helpen. Geen vlugge voeten iets kunnen uitrichten. De wet kan hij niet voldoen. Een rechtheisend God kan hij niet bevredigen. De stad kan hij niet binnenkomen, en hij ziet zich thans buiten Christus, en buiten Gods gemeenschap gesloten.

Bekommerden in ons midden, wij vragen u, hebt ook gij reeds dat dode punt op uw weg ontmoet, waar het gezicht op de stad uit uw oog is verdwenen, doch waar een zaak goed wordt gezien, namelijk, dat ge buiten God staat, en aan uw zijde alle hulp en arbeid voor eeuwig is afgesneden, zodat ge gelooft, dat die berg voor u nooit zal worden weggenomen en ge dus op uw weg nog jammerlijk zult omkomen?

Gij, die door deze gedachten geprangd wordt, u wekken wij op te luisteren naar wat als de klanken van de hemelse bazuin u in de oren zal klinken, als wij het vervolg van onze tekst gaan beluisteren, waar het heet: “Te dien dage zullen Zijn voeten staan op de Olijfberg, die voor Jeruzalem ligt.” In deze woorden, zo mogen wij betuigen, daagt voor de bezwijkende pelgrim het morgenrood der verlossing. Wat dit inhoudt zal ons duidelijk worden, als wij met elkaar onze 2e gedachte gaan behandelen, namelijk.

II. De Verrassende Hulp die hij verkrijgt.

Te dien dage, ten dage der benauwdheid, zo begint dit gedeelte van onze tekst, zullen Zijn voeten (hier worden bedoeld de voeten van Christus) staan op de Olijfberg. Hieruit zien wij dat de hulp, die de amechtige reiziger naar Sion ontvangt, hem geschonken wordt in de komende Christus. Zijn voeten zullen staan, zo verklaart hier de profeet, die in zijn profetie herhaaldelijk in verschillende bewoordingen ons Christus als komende voorstelt.

“Zijn voeten zullen staan”, betekent in deze profetie, dat Christus op de aarde zal komen en het vlees aannemen. Dit staan of komen is geschied in de volheid des tijds.

Dit staan en komen is vervuld in de dagen toen duisternis de aarde bedekte en donkerheid de volken.

Treffend beeld van de tijd wanneer Christus komt ook tot de zielen Zijns volks. Immers, ook tot hen komt Hij in de volheid des tijds. Hij komt ten dage der donkerheid. Als alles schijnt afgesneden en God de belofte moet vervullen, zal er voor de zondaar ontkomen mogelijk zijn. Christus komt te dien dage, als het schijnt, dat Gods beloften leugenachtig en Satans leugenen waarheid worden bevonden, als de hoop van Gods volk voor eeuwig dreigt te vergaan; als er niets meer is waaraan men zich kan vastklemmen en men zich reeds als reddeloos verloren beschouwt.

Mocht men hier vragen: Hoe zal Hij komen? Hierop mogen wij antwoorden: Hij zal komen als een Held, die verlossen zal, want, zo zegt onze tekst: “Zijn voeten zullen staan op de Olijfberg. Waarom juist op de Olijfberg? vraagt ge wellicht. Hierom, toehoorders, omdat ons dit Christus doet aanschouwen in de, volkomenheid van Zijn Borgtochtelijke arbeid.

Waar toch Christus op de veertigste dag na Zijn opstanding staat op de berg, daar overziet Hij daar beneden zich het ganse slagveld van bloed en tranen door Hem betreden.

Daar beneden, aan de voet van de berg toch ligt Gethsémané, waar Hij moest klagen: Ik ben een worm en geen man; daar ligt Jeruzalem, waar Hij ter dood werd veroordeeld. Daar aanschouwt Hij de kruisheuvel Golgotha waar Hij Zichzelf aan de vlammen van Gods ongenoegen opofferde. Ja, daar aanschouwt Hij, hoe Hij door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid een eeuwig rantsoen en een eeuwig geldende gerechtigheid heeft aangebracht, want daar ziet Hij ook de geopende groeve in Jozefs hof.

Zijn voeten zullen staan op de Olijfberg, wanneer Hij nog eenmaal beneden Zich alles mag aanschouwen waarvoor Hij op de aarde was gekomen, maar vanwaar Hij ook mag opzien aar boven en daar aanschouwen mag een ontsloten Heiligdom; en Zich aan Zijn blik ontrolt het gezicht van die schare der hemellingen, die Hem reeds van verre tegemoet juichen. Ja, daar blikte Hij in het Aangezicht des Vaders en mag Hij ontdekken hoe de laatste rimpel, het laatste bewijs van ongenoegen, voor eeuwig van dat Heilig Aangezicht is weggevaagd.

Daar staande op die Olijfberg, ziet Hij hoe het Vaderhart voor Hem en voor Zijn Kerk voor eeuwig is ontsloten. Moeten wij ons dan nog verwonderen, als wij in het vervolg van Zacharia's profetie lezen, dat onder dat voldongen werk, onder de voeten van deze Borg en Zaligmaker,

de Olijfberg in tweeën zal splijten en alle bezwaren, die het zien van die berg de reiziger naar Sion verwarde, zullen weggenomen worden?

In dat Borgwerk van Christus toch is God eeuwig voldaan. Was eerst de berg der wet en der gerechtigheid Gods een onbeklimbare hoogte, thans, nu door Christus' Borgwerk die berg gespleten is, is er een gebaande weg door het midden van de Berg ontstaan, en is die grote en hoge berg voor de reiziger naar Sion een vlak veld geworden, voor het aangezicht van die grote Zerubbabel.

“Zijn voeten zullen staan op de Olijfberg”, zo luidt de profetie, en daar staande en ter enerzijde Zijn arbeidsveld overziende, en opwaarts blikkend een verzoend God en Vader aanschouwend, daar richt Hij ook nog de blik naar de andere zijde van de berg, en wat ontdekt Hij daar? Daar ligt een uitgewerkte, de dood nabij gekomen, pelgrim. En dit gezicht (hoe kan het ook anders), beweegt Hem het hart, en Hij wil Zijn plaats in het Vaderhart Gods niet anders innemen, dan in het gezelschap van die ellendige zondaar, die nergens meer uitkomst ziet.

Maar hoe zal dit kunnen geschieden? zo vraagt ge wellicht. Hoe zal voor die zondaar de weg ontsloten worden? Voor het antwoord hierop, behoeven wij u slechts te wijzen op het vervolg van onze tekst. Op het gedeelte der profetie, dat voorzegt, dat de Olijfberg onder Christus' voeten zou splijten, volgt, dat er daardoor ontstaan zou een grote vallei, een weg ter ontkoming dus. En deze weg ter ontkoming doet ons Christus aanschouwen in Zijn behaalde triomf.

Onder Jezus' voeten ontstond dus een grote en zeer brede vallei. In plaats van een berg van bezwaren, is er thans een vlakke weg, een lieflijke vallei, reikend van het noorden tot het zuiden, zo breed en ruim dus, dat het de grootste der zondaren doortocht verleent. Thans mag door Christus' overwinning, de amechtige pelgrim bij vernieuwing aanschouwen, zoals hij het tevoren nooit had ontdekt, dat er in en door die Christus een gebaande en veilige weg is ontsloten, voerend tot Gods zalige gemeenschap.

Niet alleen toch was door Christus de wet voldaan en vervuld, niet alleen waren alle zonden en schulden gedelgd en geboet, maar God Zelf was door Hem overwonnen geworden, daar Hij Gods gerechtigheid volkomen had bevredigd, zodat die gerechtigheid thans niet tégen maar vóór de uitverkoren zondaar getuigde, want nu eiste die gerechtigheid, die hem eerst verdoemde, zijn eeuwige zaligheid. Vandaar die grote vallei in God Zelf ontsloten.

Thans ontvangt die pelgrim ook een geheel ander gezicht op stad en tempel, dan hij ooit had genoten. Thans ziet hij duidelijk, hoe hij zonder graven, zonder krenking van Gods deugden, de dood kan ontkomen, want de weg der verlossing is hem nu zichtbaar ontsloten.

In die gespleten Olijfberg, in die grote vallei, die van het noorden naar het zuiden reikt, is immers de weg vrijgemaakt tot Gods zalige gemeenschap, tot Zijn eeuwig Vaderhart. En wat zal die afgematte pelgrim thans doen? Zal hij nu van die gebaande weg gebruik maken? O, zeker, hier staat God Zelf Borg voor. De profeet getuigt hiervan op treffende wijze in het vervolg van zijn profetie, hetwelk wij met elkander als onze derde gedachte willen bezien, waar wij gewezen worden op

III. Het zalig einddoel dat onze pelgrim bereikt.

Hoe de pelgrim dat doel zal bereiken wordt ons door de Geest des Heeren door de mond van zijn profeet voorzegt met de woorden: “Gij zult vlieden.”

“Vlieden”, wat betekent dat? Dat woord bedoelt haasten, vluchten, zich tot het uiterste inspannen om zo spoedig mogelijk het gevreesde te ontgaan of het begeerde te bereiken. Dit vlieden nu wordt ook in onze tekst bedoeld, als van toepassing op de ontdekte zondaar. Hij zal toch vlieden als een ter dood toe benauwde, als een wie de bloedwreker op de hielen zit. Wel heeft hij door die vallei vliedende, de stad nu in het oog. Wel ziet hij de plaats der ontkoming steeds nader komen, maar zolang hij er niet binnen is, verkeert hij in bestendig gevaar, dat de bloedwreker hem nog zal achterhalen en hij in het gezicht der stad nog zal omkomen.

“Gij zult vlieden,” luidt de profetie, en dat wel op dezelfde wijze als uw vlieden voor de aardbeving in de dagen van Uzzia, de koning van Juda.

Een aardbeving betekent plotseling opschrikken, geschud en geslingerd worden, de grond zich onder de voeten voelen bewegen, gevolgd door een daarvoor in paniek vluchtend sterveling. En zo wil de Heere, dat de zondaar vluchten zal, alsof hem de bloedwreker op de hielen zit, want gelijk in zo’n aardbeving, zal Hij hem opschrikken en de grond onder de voeten doen bewegen en schudden, dat hij geen rust meer heeft, noch in het gezicht der ogen, noch in zijn gestalte of bevinding, noch in zijn welbewuste wedergeboorte. Gij zult, zegt de Heere, vlieden als voor een aardbeving, als Ik alle droggronden van onder uw voeten zal doen wegzinken; die gronden waarop ge heimelijk nog rust en waar ge u zo aan vastklemt. Nooit toch zou de zondaar zijn legering verlaten en vlieden, hoe helder en klaar het gezicht der ogen ook mocht zijn, zo God geen aardbeving zond, waardoor hij in doodsnoed komt, en zo tot vluchten gedwongen wordt.

“Gij zult vlieden”, zegt de Heere, als voor een aardbeving. Hij zal vluchten, maar waarheen zal hij vluchten? Onze tekst spreekt van Azal, een plaats der afzondering aan het einde der vallei. Daarheen, door de vallei der bergen; en in die afgezonderde plaats wil God hem Zijn zalige gemeenschap ontsluiten. Daar wil Hij komen om aan deze ellendige vluchtelingen een eeuwig heil te schenken. Luister slechts naar hetgeen onze tekst daarvan zegt: Dan zal de Heere, mijn God, komen, en al de heiligen met u, o Heere!

Mocht ge nog verder willen vragen: Hoe zal de Heere dan wel door deze begenadigde pelgrim worden ontmoet, dan zij ons antwoord daarop: Als een op het zaligst bevrijde zondaar.

Dan zal de Heere mijn God komen, zegt de profeet. Maar hoe zal Zijn komen zijn? vraagt wellicht nog een zuchtend volk in ons midden. Zal het als een Vredevorst zijn of als een God der wrake? Hoort benauwde ziel, wat wij hiervan tot uw troost mogen betuigen. Hij zal komen om uw heil en verlossing volkomen te maken. Ja, dan zal Hij komen, als gelijk in een aardbeving hem alles ontzinkt, om Zijn volk te troosten en naar het hart te spreken; om hun eeuwige kwijtschelding te schenken en hen te bekleden met de klederen des heils en met de mantel der gerechtigheid. Ja, Hij zal komen om Zijn volk te doen delen in Zijn zalige gemeenschap en gunst, om hen van tussen de Sjechinah toe te roepen: Ik zie geen zonde in Mijn Jacob en geen overtreding in Mijn Israël, om hun Zijn Christus ten eigendom te schenken. Hij zal komen om hen in Zijn eeuwige Vaderarmen te sluiten, ja, om hen op het zaligst te doen rusten in Zijn Vaderhart en in de schoot Zijner liefde. En dat alles houdt ook de profetie in, dat Christus zal komen met Zijn vele duizenden heilige Engelen aan de jongste morgen, om voor eeuwig Zijn volk tot Zich te nemen in het nieuw en eeuwig Jeruzalem.

Met het oog op die grote gebaande vallei gericht, kunnen wij niet anders dan instemmen met het lied van de dichter:

Dit is, dit is de poort des Heeren

Daar zal ’t rechtvaardig volk door treên!

TOEPASSING

Geliefde toehoorders. Deze ure hebben wij getracht u met de hulp des Heeren, iets te verklaren van de betekenis van een klein, doch betekenisvol gedeelte van Zacharias profetie, dat wij ditmaal tot de stof onzer overdenking hadden gekozen. Wij hebben u verklaard, hoe deze profetie in de natuurlijke betekenis ziet op de toebrenging der heidenen, en in geestelijke zin op de weg van de geestelijke pelgrim naar Jeruzalem; terwijl alles in Zacharias voorzeggingen heenwijst naar Christus’ komst in het vlees.

Wij hebben in onze overdenking het langst stilgestaan bij de leiding des Heeren met de geestelijke pelgrim, de bezwaren en uitredingen die hij op de weg naar Sion ontmoet, en zijn aankomst in het hemelse Azal. Bij velen uwer is, bij het beluisteren van dit alles, wellicht de begeerte in het hart opgekomen, dat zalig einddoel ook te mogen bereiken, en misschien denken

sommigen wel, dat die begeerte hen reeds op de goede weg gebracht heeft. Doch weet het wel, dat daartoe heel wat meer, heel iets anders nodig is, dan een sterke begeerte of genegenheid. Wij vragen u slechts: Is er bij u ook een richten van hart en oog naar de stad der bijeenkomsten? Hebt ge in waarheid de wereld en de zonde verlaten? Zijn ze u de dood geworden? Er zijn twee wegen naar de eeuwigheid, de ene loopt uit in de eeuwige dood en de andere in de eeuwige zaligheid. Als nu in waarheid de zonde en de wereld u nog niet de dood zijn geworden; als ge nog nooit zondaar voor God zijt geworden, dan staan uw voeten nog op de weg, die ten verderve leidt, en zijt ge dus in gevaar eeuwig om te komen.

Daarom tot u de ernstige vraag: Zijt ge reeds ontdekt geworden aan het gevaar, waarin ge verkeert op reis naar de eeuwigheid? Is er bij u reeds een kennen van uw schuld? Is er een honger en dorst naar de gerechtigheid van Christus en naar de vrede met God aanwezig? O, als ge van dit alles nog vreemdeling zijt, dan staan uw voeten niet op de weg naar Sion, en zult ge dus ook nooit de vallei der ontkoming bereiken, doch brengt iedere voetstap u verder van daar. Onze plicht is het u te wijzen op de gevaarlijke weg waarop ge u bevindt, maar het is ook onze lust u te verkondigen dat, zolang ge u nog in het heden der genade bevindt, de weg ter ontkoming nog niet afgesloten is. Nog is er een zeer grote vallei, die reikt van het noorden tot het zuiden. Nog is er dus ontkomen mogelijk, maar dat zal alleen mogelijk zijn als u eerst het voorrecht ten deel zal gevallen zijn, dat ge door genade het gevaarvolle van uw toestand recht hebt leren zien, en de Heere hebt leren smeken u door Zijn Geest te ontdekken, opdat ge als een schuldig zondaar God te voet mocht leren vallen, als een smekeling om genade.

Er zijn er in onze dagen zovelen, die menen op de weg naar Sion te wandelen, en die geloven door zijwegen ook wel de stad te kunnen binnengaan; zijwegen van deugden en plichten en wat daartoe behoort. Zijwegen van eigen maaksel en vernuft. Laat ons dezulken er op mogen wijzen, dat er slechts één weg is, die tot het zalige einddoel leidt en dat is de weg onder Christus' voeten gebaad. Dat is die grote vallei, door Zacharias in zijn gezichten gezien, waardoor de reizigers naar Sion zullen vlieden tot Azal toe.

Die vallei wordt wel beschreven als zeer groot en wijd, maar in werkelijkheid is zij toch te smal en te eng om een met pakken van deugden en plichten en goede werken beladen huichelaar of schijnvrome, zich in alle bochten wringend, doorgang te verlenen, want alleen een van alles ontblote, naakte zondaar of zondares kan er door.

Hierop ziende, mogen wij elkander wel afvragen: Zijt ge reeds zulk een doodschuldig zondaar in eigen schatting? Ook moeten wij u vragen: Hebt ge wel ooit kennis gemaakt met de berg der wet en der gerechtigheid Gods?

En toch, niettegenstaande gij moet bekennen hieraan geen kennis te hebben, toch durft ge te geloven binnen Jeruzalem te zijn? Maar hoort aandachtig, gij die uzelf hiermee vleit en meent langs de goede weg daar gekomen te zijn, niet Christus heeft u de weg gebaad, doch ge zijt uw eigen wegen gegaan. Gij zijt de berg omgelopen en zo nabij de stad genaderd, maar let wel, er loopt voor zelfbedriegers en voor hen die trachten van terzijde in te klimmen, van voor de poorten van het eeuwig Jeruzalem, een weg naar de eeuwige afgrond. Mocht de Heere U nog leren op uw gevaarlijke weg terug te keren eer het te laat is, Bekommerden in ons midden. Ook u hebben wij zeer belangrijke vragen te stellen en wel deze: Zijt ge reeds genaderd tot die Olijfberg? Ziet ge Gods gerechtigheid? Of ziet ge maar steeds uw schuld, en vreest ge nog om te komen? Zijt ge maar steeds bezig en meent ge door arbeiden en graven wel door die berg heen te komen? Weet het wel, hoe dieper ge graaft, hoe hoger de berg wordt, en nooit zult ge zodoende een stap verder komen. Mocht de Heere uw spade toch breken en u verlossen van al uw gereedschap.

Wellicht hebt ge ontdekt, dat de berg gespleten is, en hebt ge daardoor die zeer grote vallei in het oog gekregen, en hebt ge thans ook de mogelijkheid gezien om rechtvaardig behouden te worden. Maar toch blijft ge, waar u dat gezicht ontdekt werd, als in uw oude legering. Wij vragen u: Kunt ge daarbij leven?

Ach, horen wij u verzuchten, waarom zou ik van hier gaan, het is hier toch zo goed. Van hieruit heb ik zulk een zalig gezicht, en hoe zou ik ook van hier kunnen vlieden. Het is mij of mijn voeten mij niet van hier willen dragen. Hoort dan, gij die waarlijk bekommerd zijt, die waarlijk op dat dode punt zijt gebracht, die wel bij ogenblikken een gezicht der ogen ontvangt, maar met dat al nog een ongeredde ziel omdraagt. Tot u zegt de Heere: Gij zult vlieden! Gij zult dat doen! Zelf weet ge wel niet, hoe dat vlieden zal gaan, maar God weet het, en dat is genoeg. Gij zult vlieden alsof ge vlood voor een aardbeving, en God zal er voor zorgen, dat ge een gerucht als van een aardbeving zult vernemen, dat ge de grond onder uw voeten zult voelen schudden en trillen, zodat ge uw leven als in gevaar ziet gekomen. God zal er voor zorgen, dat ge daardoor ontdekt wordt aan alles waar ge nog aan vast zit, waarvan ge u tevoren nooit bewust zijt geweest. God zal u als door een aardbeving alle grond onder de voeten als doen ontzinken, maar Hij zal u daarvoor iets heel anders, iets veel beters geven.

Gij zult vlieden zegt de Heere en waar Hij dit verzekert, daar kunnen wij u gerust aan Zijn zorgen overlaten. Als wij u dan straks zullen zien opschrikken en vluchten voor uw leven, dan zullen wij ons grotelijks verblijden, want dan zullen wij u eenmaal met al Gods gevluichte kinderen ontmoeten op de plaats der bijeenkomsten!

“Gij zult vlieden tot Azal toe”, zegt de Heere, en daar zal Hij aanwezig zijn om uw ziel op het lieflijkst te omhelzen.

Volk des Heeren, die reeds tot Azal toe gekomen zijt, zegt ons: Geniet gij de gemeenschap Gods? Is de Heere onze God met u en bij u? O, denk het u een ogenblik in, tot wat zalige stand God u gebracht heeft. Ja herinner u hoe God u uitleidde uit de stad Verderf. Hoe Hij door Christus u een weg baande, alle bezwaren wegnam en ten laatste kwam om uw ziel te troosten en u Zijn Vaderlijke gunst en gemeenschap in het afgezonderde lichaam van Christus te genieten te geven.

Mocht dan uw leven en wandel een leven zijn in de gemeenschap Gods, opdat Zijn Naam mocht worden verheerlijkt, en ge de vrede Gods aan uw ziel mocht ervaren, want in zonderheid van u heeft de Heere gezegd: Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof verkondigen. Amen.